

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova
cesta št. 13. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 100.

Računi pri pošti ček zavodi: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180.
Vrem. št. 105.241

JUTRO

Naročnina: naša mesečno Din 25 —
za izposojnino Din 40 —

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Te-
lefon št. 2440 (ponoči 2582).
Celje: Kocenova ul. 9. Tel. št. 100.

Rokopis: se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu

Stanovanja

za dijakke, nakup in prodajo šolskih knjig pre-
skrbi najugodnejše „Jutro“ mali oglašnik.

Danes 477 ponudb in povpraševanj.

Krvavi nemiri v Nemčiji

Napadi na politične nasprotnike se razvijajo
v državljansko vojno

Berlin, 6. avgusta s. Zaradi vedno bolj
pogostih atentatov s razstrelivi izjavljajo
v omejenih krogih, da posveča vlada tem
dogodkom največjo in najresnejšo pozor-
nost. Trenutno razpravljajo o ukrepih zo-
per politične izreke v posameznih pri-
stojnih ministrstvih. Kakor vse kaže, bo
izdana v zvezi s tem nova izvršilna nare-
dba k obstoječi zaslišanjski odredbi za zaščito
pred političnimi izreki. Ta nova naredba
ne bo vsebovala nobenih kazenskih določb
za napade s razstrelivi, ker določa že
redna zakonodaja prav za te vrste atentate
naistotne kazni.

Včerajšnji razgovor državnega notranje-
ga ministra s ministrskima predsednikoma
Oldenburga in Meklenburg-Schwerina, ka-
kor tudi s notranjim ministrom Braun-
schweiga, je po izjavah na pristojnem me-
stu zagotovil, da se za državne funkcije v
bodoče ne bodo smele uporabljati nobene
strankarske formacije. Snovanje formacij,
ki bi prevzele policijsko oblast, ni dovo-
ljeno.

Novi atentati

Anklam, 6. avgusta, s. Na stanovanju
nekega narodno-socialističnega voditelja
je bil v pretekli noči izvršen napad, čigar
storilec so ostali doslej neznan. Oddanih
je bilo 5 do 6 strelkov, ki pa niso zadeli v
stanovanje dotičnega narodnega socialisti-
čnega voditelja. Po končanem streljanju se je
čulo ropotanje motorja, na katerem je
napadalec storilec pobegnil v noč.

Liegnitz, 6. avgusta, s. Okoli polnoči so
neznani storilci oddali več strelkov iz re-
volverjev na razsvetljena okna narodno-
socialističnega doma Ranjen in bil nihče.
Malo pozneje so napadle iste osebe stre-
ljale v drugo poslopje, kjer so bili zbrani
narodni socialisti. Tudi tukaj ni bilo no-
benih žrtev.

Berlin, 6. avgusta, s. Davi okoli pol 2.
je padla užigalna bomba v dom »Reichs-
bannera« v Rudoweralceji. Bomba je
uničila nekaj pohištva v hišnikovem sta-
novanju.

Kiel, 6. avgusta, s. Pri vstopu v neko
trgovino je eksplodirala bomba, ki je razr-
gala težko železno ograjo, pri čemer je
popokalo tudi nekaj šip v velikih obdobjih
oknih. Prav tako so zaradi eksplozije po-
pokale šipe na restavraciji nasproti te tr-
govine.

Kraljevec, 6. avgusta, s. Policijsko poro-
čilo javlja o ponočnem napadu levičarskih

radikalov, ki se jih je z ojačenjem iz neke
gostilne zbralo do 90, na dva policijska
uradnika. Razen tega omenja še razna dru-
ga teroristična dejanja. Med prijetimi je
31 oseb priznalo, da so člani narodno-so-
cialističnih napadalnih oddelkov. V Rosen-
burgu na zapadnem Pruskem so bili oddani
v stanovanje nekega komunista skozi okno
trije ostri strelki, ki pa k sreči niso zadeli
nikogar. V Allenburgu je bilo razdejano iz-
ložbeno okno neke trgovine. V Rastenburgu
so neznanci obstrlevali dva narodna
socialista na poti domov, ne da bi ju zadeli.
Pri Gerdauenu so politični nasprotniki na-
padli in pretepli 16 članov Hitlerjeve mladi-
ne. Tudi iz drugih pruskih krajev poro-
čajo o raznih nasiljih levičarsko-radikalnih
organizacij.

Hindenburg, 6. avgusta, s. Približno 10
komunistov je hotelo danes napasti tukaj-
šnji narodno-socialistični dom, pri čemer so
ranili nekega narodnega socialisti. Med na-
padom je bilo oddanih več strelkov.

Weimar, 6. avgusta, s. Zaradi trenutne
velike politične napetosti je odredilo no-
tranje ministrstvo na Turinškem, da se v
bodoče na javnih poslopih ne smejo raz-
obežati druge zastave kakor državne, de-
želne ali pa občinske.

Brieg, 6. avgusta, s. Davi so v Grossneu-
dorfu neznanci s revolverjem streljali v
stanovanje nekega funkcionarja »Reichs-
bannera«, v Moselacheju pa v stanovanje
nekega člana socialno-demokratske stranke.
Ranjen ni bil nihče. Kakor domnevajo, so
bili v obeh primerih isti napadalci.

Braunschweig, 6. avgusta, s. Na Land-
strasse, ki je naseljena po večini z delav-
stvom, je nastala davi velika eksplozija.
Kakor poročajo lokalni socialno-demokrat-
ski listi, je eksplozija povzročila veliko
škodo. 21 poslopij je močno poškodovanih
in tudi več oseb je bilo ranjenih od stekle-
nih drobcev.

Sklicanje pruskega deželne- ga zbora odgojeno

Berlin, 6. avgusta, s. Zasedanje pruskega
deželnega zbora, ki je bilo določeno za 16.
in 17. t. m. je bilo odgojeno, in sicer na
pismo željo voditelja narodno-socialistič-
ne frakcije Kubeja, ker se bodo vršila pri-
hodnje dni velika zborovanja vseh narod-
no-socialističnih poslancev v državnem zbu-
ru in deželnih zborih. Ker se je pri prej-
šnjih deželnih zborih upoštevalo slične že-
lje manjših frakcij, smatra Kube, da je
pravilno, ako se glede na sklicanje seda-
njega deželnega zbora upošteva ta zahte-
va najmočnejše frakcije v njem.

Ameriška spomenica Franciji

Ameriška vlada protestira proti preferenčnim carinam,
ki jih Francija dovoljuje drugim državam

Pariz, 6. avgusta s. Ameriški poslanik
je včeraj izročil v zunanjem ministrstvu 30
strani dolgo spomenico, v kateri tolači
ameriška vlada svoje naziranje o franco-
sko-ameriških gospodarskih odnosih ter
se zavzema za zaključitev nove trgovinske
pogodbe med obema državama. Ameriška
vlada protestira proti temu, da priznava
francoska republika drugim državam pre-
ferenčne carine pri čemer se sklicuje na
klavzulo o največjih ugodnostih. Ameriška
vlada izraža nadalje željo, naj bi Fran-
cija opustila svojo politiko kontingentira-
nja napram Zedinjenim državam ali pa jo
vsaj omlila. V francoskih vladnih krogih
bi bili pripravljeni ugoditi nekaterim ame-
riškimi željam, ker smatrajo, da bi s tem
lažje pridobili Zedinjene države za ugodno
rešitev vprašanja vojnih dolgov.

Pariz, 6. avgusta AA. Pariški »Quoti-
dienne« se v svojem uvodniku bavi s stali-
ščem Zedinjenih držav v mednarodni po-
litiki in pravi med drugim:

Dodim se vsa Evropa bori s političnimi
in gospodarskimi težavami, gledajo Zedi-
njene države samo na svoje interese. Z

one strani Atlantskega oceana se zmerom
čuje ena sama pesem: »Interesi Amerike
zahtevajo, da se njeni predlogi sprejmejo.
Dvomljivo je, da bi Američani imeli vs-
pravico do takšnega nastopanja. Prav ta-
ko ne more nihče Evropi odtegniti pravi-
ce, da tudi ona dobi svojo besedo. Zedinje-
ne države so za svojo udeležbo na svetovni
gospodarski konferenci, ki se pripravlja,
postavile neke pogoje in v tem pogledu jim
ne moremo ničesar zameriti, razumeti pa
bi morale, da imamo tudi mi pravico po-
stavljati pogoje in da zahtevamo na prvem
mestu, naj ne bo svetovna gospodarska
konferenca ničesar drugega kakor gospo-
darska konferenca, ker bi za nas ne bilo
nobene razloga, da tudi pri tej priliki
postanemo žrtev nove zasede.

London, 8. avgusta. Reuterjev urad po-
roča, da Macdonald nikakor ne namerava
v sedanjem trenutku začeti z Zedinjenimi
državami pogajanja o ureditvi vojnih dol-
gov, ker tega ne smatra za primerno pred
ameriški predsedniškimi volitvami. V
danem trenutku bo vsekakor proučil vpra-
šanje, v kolikor je mogoče doseči spora-
zum z Zedinjenimi državami.

Silne eksplozije v rumunskem petrolejskem ozemlju

Dosedaj je nad 30 milijonov škode — Vsako gašenje ognjenega morja
nemogočeno — Evakuacija številnih delavskih naselbin

Bukarešta, 6. avgusta, d. Včeraj ob 3.
zjutraj je pri petrolejskem petrolejskem
ozemlju družbe Creditul Linier v Moreniju
zopet strašna eksplozija, kakršne doslej ne
pomnijo v Rumuniji, čeprav so požari na
rumunskem petrolejskem ozemlju zelo po-
gosti. V času, ko so delavci čistili črpalko
naftne, je nenadoma izbruhnil iz zemlje silen
plamen in v par hipih je nastala silna eks-
plozija. Kakor cenijo, je pri izbruhu eks-
plozija poglala v zrak približno 100 vago-

nov petroleja. V par trenutkih se je spre-
menila okolica v ogromno gorečo morje.
Velika nevarnost je obstojala tudi za so-
sedne črpalke, ker se je obseg goreče naft-
e neprestano menjaval. Iz delavske nasel-
bine so morali preseliti mnogoštevilne de-
lavske rodbe ter daleč naokoli ustaviti
vsak promet. Vsako gašenje je bilo seve-
da nemogoče. Že včeraj je znašala škoda
nad 30 milijonov levjev, vendar pa nara-
šča z vsako uro.

POLITIČNA ŽIVAHNOST V BEOGRADU

Skupščina je včeraj sprejela nujnost zakonskih predlogov finanč-
nega ministra — Velik odpor proti trošarini na električni tok in
zvišanju trošarine na sladkor

Beograd, 6. avgusta, p. Narodna skupš-
čina je dopoldne nadaljevala svoje delo. Po
odobritvi zapisnika zadnje seje so bile ob-
javljene prošnje nekaterih poslancev za do-
pust, razen tega pa nove interpelacije, ki
so jih poslanci vložili na kraljevsko vlado.
Poslanec dr. Nikola Nikić je interpeliral no-
tranjega ministra zaradi neredov na evha-
rističnem kongresu v Omišlju in uboja brat-
rov Bečević iz Svinja. Poslanec Lovro Kne-
žević je interpeliral predsednika vlade za-
radi nepravilnega poslovanja dr. Paje Su-
manovića, mestnega načelnika v Vinkovcih,
poslanec Marko Kožulji pa prosvetnega mi-
nistra zaradi ukinitve učiteljskega v Šibe-
niku.

Za tem je bilo objavljeno veliko število
prošenj in pritožb ter raznih drugih aktov,
ki so bili odloženi na dan 1. septembra. Po
pritožbi, končno se je prešlo na dnevni red,
na izvolitev odbora za proučitev zakonske-
ga predloga o kovanju srebrnega denarja,
o izpremembi zakona o državni trošarini in
zakona o davku na poslovni promet. Pred-
ložena je bila samo ena lista, ki je bila
sprejeta z vzklikom. V odbor sta bila poleg
druge izvoljena tudi poslanca Anton Krej-
či in Anton Cerer.

Finančni minister dr. Djordjević je v
imenu vlade zaprosil Narodno skupščino,
naj proglasi ta zakonski predlog kot nu-
jen, ker vsebuje v svojem okviru celo vr-
ste monetarnih in fiskalnih ukrepov, ki
predstavljajo v tem trenutku vladni pro-
gram. Ti ukrepi so nujno in skrajno po-
trebni in morajo biti čim prej uveljavljeni,
ker bodo prinesli državni blaginji velike
dohodeke.

Narodni poslanec dr. Andjelinović je
izrazil željo, naj se tako važen zakonski
načrt, čigar finančni efekt bi znašal, ka-
kor se govori, nad milijardo dinarjev, ne
rešuje tako nujno, temveč naj sklepa šele
izvoljeni odbor, ali ga je treba rešiti nu-
no ali ne.

Po glasovanju je predsednik dr. Kuma-
nudi proglasil, da je večina sprejela nu-
nost predložene zakonskega načrta.

Za tem je bila izvršena izvolitev od-
bora za izpremembo zakona o obmejnih
četah. Predložena je bila samo ena lista,
ki je bila sprejeta z vzklikom. V odboru
sta tudi poslancata dr. Stane Kade in Zem-
ljič.

Izboljšanje položaja obmejnih čet

Minister za vojsko in mornarico general
Dragomir Stojanović je v daljšem govo-
ru obrazložil potrebo izpremembe zak-
ona o obmejnih četah. S to izpremembo se
namerava olajšati gnetno stanje pripad-
nikov obmejnih čet, ki so se izkazali v
svoji službi kot izkušeni čuvarji naše me-
je. Mnogi izmed njih so namreč namerav-
ali zaradi nedavne redukcije prejemkov,
ko so bili prevedeni v pripravne izstopi-
ti iz obmejne službe, kar bi bilo vsekaj-
sko škodljivo za varnost na državni meji.
Minister je poudarjal veliki pomen obme-
jnih čet. Leta 1922, so bile ukinjene, toda
že leta 1923, so bile ponovno ustanovlje-
ne, in to predvsem na meji proti Bolgariji
in Albaniji, pozneje tudi na ostalih delih
državne meje. Obmejne čete imajo nalo-
go, da varujejo državno mejo in o bran-
jo pred vsako kršitvijo v vseh smereh, po-
litinem in carinskem pogledu. Služba je
naporna in združena z velikimi nevarnost-
mi. Zato predlaga v predloženi zakonski
načrtu ukrepe, s katerimi bi se za-
gotovila pripadnikom obmejnih čet oseb-
na pokojnina po 15 letih službovanja, do
kateri doslej niso imeli pravice, pravico
do pokojnine v primerih poškodb ali ne-
sposobnosti v službi, odnosno priznanje
10 let več službe za pokojnino, ter zava-
rovanje družin za primer smrti pripadnika
obmejnih čet v službi. Razen tega se pre-
laga v zakonskem načrtu, naj se doseda-
nja triletna pripravniška doba zmanjša na
leto dni. V obmejne čete namreč vstopajo
mladeniči, ki so že služili v vojski in so
dovršili vojaško izobrazbo, zaradi česar
jim zadostuje leto dni, da se usposobijo
za službo v obmejnih četah. Z zakonskim
načrtom se jim želi olajšati tudi napred-
ovanje, ker bodo dobili kot granicarji več
je prejemke kakor kot pripravniki. Razen
tega se predlaga povečanje pripravniških
prejemkov od dosedanjih 475 Din na 570
dinarjev oziroma 600 Din.

Narodna skupščina je z vzklikom odo-
brila nujnost predloga.

Nato je bil izvoljen odbor za proučitev
zakonskega načrta o zdravniških, specija-
listih za usta in zobe, kakor tudi o zob-
tehnikih. Predlagana lista odbora je bila
sprejeta z vzklikom. V odboru sta tudi
poslancata dr. Bogumil Vošnjak in Ivan
Prekorski.

Prav tako je bil z vzklikom izvoljen odbor
za proučitev zakonskega načrta o ure-
ditvi plačil pri blagovni izmenjavi s Če-
sko-Slovaško. V odbor sta bila poleg dru-
ge izvoljena poslanca Lovro Petrovar in
Josip Benko.

Končno je bil izvoljen odbor za prouči-
tev zakonskega predloga za odobritev pro-
tokola o tujskem prometu s Češko-Slovaško.
V odbor sta bila izvoljena poleg drugih
Rasto Puštoslemšek in dr. Ljudevit Pivko.
S tem je bil dnevni red današnje seje
izčrpan. Sprejet je bil predlog predsednika
dr. Kumanudića, naj se prihodnja seja Na-
rodne skupščine vrši v ponedeljek ob 9.30
dopoldne z naslednjim dnevnim redom: 1.
Razprava o zakonskem predlogu za ko-
vanje srebrnega denarja, o izpremembah
zakona o državni trošarini in o izpremem-
bah zakona o davku na poslovni promet.

2. Razprava o izpremembah zakona o ob-
mejnih četah.

Novi davki za kritje prora- čunskega primanjkljaja

Beograd, 6. avgusta, v. Glavna pozornost
Narodne skupščine je bila danes posveče-
na predloženi zakonskim pooblastilom, po
katerih bo imel finančni minister pravico,
da takoj uveljavi gotove zakone finanč-
nega značaja, ki jih je predložil Narodni
skupščini. Ti zakoni uvažajo poleg novih
odredb za kovanje srebrnega denarja ne-
katere nove davčine, odnosno povišanje
starih, kar naj bi državi omogočilo, da kri-
je lamski, v glavnem zaradi neizplačila nem-
ških reparacij nastali proračunski primanj-
kljaj, ter nadalje, da poplača takozvane le-
teče dolge. Narodna skupščina se popo-
nomno dobro zaveda, da je treba poiskati
nove vire državnih dohodkov, da se omo-
goči nemoteno poslovanje celotnega držav-
nega aparata, predvsem redno izplačeva-
nje uradniških plač in pokojnin ter izpol-
njevanje vseh drugih državnih obveznosti,
ki znašajo doslej samo v dravski banovini
okrog 200 milijonov dinarjev. Na ta način
bi se znatno oživilo tudi gospodarsko živ-
ljenje. Vse to Narodna skupščina upošte-
va in je gdevelje pripravljena pomagati
vladi, da si zagotovi nove vire državnih
dohodkov povsed, kjer jih je dejanski mo-
goče najti.

Nove odredbe o uvedbi trošarine na
električni tok in pa o povišanju trošarine
na sladkor so naletele sicer na jako resno
kritiko. Med poslanci se uveljavlja mne-
nje, da je povišanje trošarine na sladkor
možne le, ako se cena tega še itak dra-
gega živila bistveno ne poviša. Pojavila se
je tudi zahteva, da je treba razbiti obstoje-
či kartel sladkornih tovarov v Jugoslaviji in
zmanjšati posredniške stroške, ki se po-
javljajo za sladkor na njegovi poti iz to-
varne do malga prodajalca.

Nameravana trošarina 1 Din za kw elek-
tričnega toka za razstreljavo, se smatra
kljub temu, da bi pri tem padla doseda-
nja trošarina na žarnice, mnogo previsoka,
trošarina za električno pogonsko silo,
ki je predvidena na 25 Din, pa se sploh od-
klanja z utemeljitvijo, da bi neizmerno za-
delo ne samo industrije, temveč še v večji
meri široke sloje malih ljudi, pa tudi kmete
v vseh njih predelih države, kjer je elek-
trifikacija že znatneje napredovala.

Veliko zanimanje Narodne skupščine za
to vprašanje se je pokazalo že pri izbiri
kandidatov za posebni skupščinski odbor,
ki naj razpravlja o tem pooblastilnem zak-
nu. Polagala se je namreč posebna važnost
na to, da pridejo v odbor poznavalci raz-
mer. Za dravsko banovino sta bila izvoljena
poslancata Krejči in Cerer. Predlog, naj se
zakon odobrava kot nujen, je bil sprejet le
z malo večino. Odbor je dobil nalogo, naj
izdela svoje poročilo do ponedeljka in se je
že dopoldne konstituiral. Na seji je preva-
dovalo mnenje, naj prične odbor z razpra-
vo zakona šele potem, ko bo podal svoja
mnenja klub narodnih poslancev, ki bo imel
sejo v nedeljo dopoldne.

Verifikacijski odbor

Beograd, 6. avgusta v. Verifikacijski od-
bor Narodne skupščine je na svoji današnji
seji sprejel ostavki narodnih poslancev dr.
Stanka Šibenika in župnika Janka Barleja.
Poročilo verifikacijskega odbora o usvaji
ki obeh poslancev bo prišlo na dnevni red
ene izmed prihodnjih sej Narodne skup-
ščine.

Seja senata

Beograd, 6. avgusta, p. Po daljšem odmo-
ru se je sestel danes tudi plenum senata.
Seja se je pričela ob 11.15 in so se udele-
žili vsi člani vlade. Po odobritvi zapisnika
zadnje seje je bil objavljen ukaz N. Vel.
kralja o sprejetju ostavke vlade dr. Voje

Nove vesti z olimpijade

Los Angeles, 6. avgusta g. Na današnjih
tekma so bili doseženi naslednji rezulta-
ti:

V teku na 400 m je zmagal Američan
Carr v svetovnem rekordnem času 46.2
pred svojim rojakom in nevarnim tekme-
cem Eastmanom, ki je dosegel 46.4, in
Kanadčanom Wilsonom, ki je tekel 46.7.

Mučen incident se je pripetil pri teku
na 5000 m, v katerem je zmagal Fince
Lehtinen v olimpijskem rekordnem času
40:30, tik za njim pa sta rezala cilj Ame-
rican Hill in Fince Virtanen. Po tretji rundi
se je Hill približal vodilnemu Finu,
prehitel Virtanena in se je nato držal tik
za Lehtinenom. V zadnji rundi je Hill
prehitel celo Lehtinenom, toda 70 m pred
ciljem je zopet prevzel vodstvo Fince in je
od tu dalje stalno ovrnil Hilla pri posku-
sah, da bi ga znova prehitel, na ta način,
da je tekel večasi na notranji, večasi pa na
zunajni strani proge. Lehtinen je nato po
senzacionalnem teku zmagal nad Hillom
z naskokom 10 cm. Sodniki na progi so
imeli zaradi Lehtinenovega nastopa v zad-
njem delu proge kratek razgovor, ameri-
ški funkcionar pa je vložil pri mednarodni
laksoatletski zvezi neoficijni protest.
Predsednik zveze Edström pa je izjavil, da
je bil tek sicer nepravilen, vendar pa ni
prejel zaradi njega niti od Hilla niti od
Amerike oficijelnega protesta. Tudi vrho-
ni sodnik in hotel Lehtinenom diskvalifi-
kati in sicer iz razloga, ker so Fince že
itak dovolj nerazporejeni zaradi diskvali-
fikacije njihovega najboljšega moža Nup-
mila. Občinstvo je glasno protestiralo zo-
per Lehtinenovo zmago in skušalo atleta
celo dejansko napasti.

Marinkovića ter imenovanju nove vlade dr.
Milana Srškića, kar je sprejel senat na zna-
nje z vzkliki: Zivel kralji!

Za tem je predsednik dr. Ante Pavelić
sporočil, da je sprejel iz Učica žalostno
vest o nenadni smrti senatorja dr. Vlade
Andrića. Dohitela ga je, ko je bil na poti
v Beograd, da se udeleži otvoritve zaseda-
nja senata. Senatorji so na predsednikov
poviz vstali ter zaklicali dr. Vladi Andriću
trikratni: Slava! V nadaljnjem govoru je
dr. Ante Pavelić omenjal zlasti zasluge po-
kojnika kot svojetasnega ministra za agrar-
no reformo ter ga proslavil kot idealne-
ga nacionalnega delavca in politika.

Nato je bil sporočen senatu kraljev ukaz,
s katerim je bil imenovan dosedajni sena-
tor dr. Stanišić za bana zetske banovine.

Po odobritvi dopustov raznim senatorjem
in objavi sankcioniranja nekaterih zako-
nov je predsednik sporočil, da je senator
Miloje Jovanović predložil interpelacijo na
ministra za prosveto zaradi kršitve zakona
o srednjih šolah o priliki polaganja nekega
privatnega izpita. Nadalje je bila objavljena
zahteva ministra pravde, naj se izroči
sodišču senator Miljutin Dragović zaradi
prestopka proti tiskovnemu zakonu. Pred-
ložene prošnje in pritožbe so bile odkazane
pristojnemu odboru. Končno je bilo objav-
ljeno sporočilo verifikacijskega odbora, ki
je ugotovil, da je treba po ostavki senatorja
dr. Stanišića pozvati na njegovo mesto v
senat odvnetika Jovana Meškovića iz Ko-
sovske Mitrovice. Pri glasovanju je senat
odobril verifikacijo mandata Ivana Meško-
vića, ki je bil že prisoten ter je takoj pre-
vezel svoje senatorske dolžnosti.

S tem je bila seja zaključena in napove-
dana prihodnja za ponedeljek 8. t. m. ob
5. popoldne z naslednjim dnevnim redom:
1.) Izvolitev treh članov in dveh namestni-
kov finančnega odbora; 2.) izvolitev enega
člana in enega namestnika verifikacijskega
odbora; 3.) izvolitev enega namestnika
imunitetnega odbora.

Plenarna seja kluba poslancev in senatorjev

Beograd, 6. avgusta, v. Današnja seja plu-
narna kluba narodnih poslancev in sena-
torjev je bila povod najživljnejšemu pri-
čakovanju in zanimanju v beograjskih po-
litičnih krogih. Kakor znano, je bil na zad-
nji seji glavnega odbora izvoljen poseben
odbor, ki je imel nalogo pripraviti rešitev
vseh onih vprašanj, ki so v zvezi z ojače-
njem in pospeševanjem dela za organizira-
nje JRKD. Odbor se je končno odločil za
sestavo 15članske eksekutive iz plenuma
kluba narodnih poslancev in senatorjev,
vsaka banovina pa delegira še po enega
zastopnika, poslanca ali senatorja. Ekseku-
tiva, obstoječa iz 24 najuglednejših politi-
kov, bo v bodoče tvorila vrhovno vodstvo
stranke ter posvetila vse svoje sile organi-
zatoričnemu delu. V odboru bosta iz dra-
vske banovine ministra dr. Kramer in Ivan
Pucelj ter senator dr. Ploj, kot zastopnik
dravske banovine.

Jutri se bo vodstvo konstituiralo ter iz-
volilo iz svoje srede predsedstvo. Za pred-
sednika bo znova izvoljen bivši ministri-
ski predsednik in narodni poslanec g. Nikla
Uzunović, dočim bo funkcije glavnega taj-
nika še nadalje izvrševal minister dr. Kra-
mer. Seja plenuma kluba je bila obiskana,
kakor redkokdaj. Navzoči so bili z malimi
izjemami skoro vsi poslanci in senatorji,
ki so z velikim odobravanjem sprejeli
predlog o sestavi novega vodstva, ki naj
sistematično in uspešno izvrši veliko delo
organizacije JRKD. Po izvršitvi izvolitvi je
imel ministriški predsednik dr. Milan Srškić
vseki politični ekspozice, ki so ga prisotni
sprejeli z navdušenim odobravanjem. Seja
je bila nato zaključena ter se bo nadalje-
vala jutri. Na jutrišnji seji bo podal politič-
no organizatorično poročilo minister dr.
Kramer, nakar bo sledila debata o politič-
nih in strankarskih razmerah v državi.

V fletetu za gospode je zmagal Italijan
Marci z devetimi zmagami brez poraza.
Drugo mesto je zasedel Američan Lewis
z 8 zmagami in enim porazom, tretje me-
sto pa Italijan Gudini s 5 zmagami in štiri-
mi porazi. Znani Nemeec Casimir je mo-
gel priti šele na peto mesto.

V sabljanju za moštva je zmagala Ame-
rika nad Kanado s 14:2, Belgija pa nad
Kanado z 9:2.

V desetboju vodi trenutno Američan
Charles s 4.266.20, pred Dimsom (Latvija)
s 4.181 in Järvinenom (Finska) s 4.168.75
točkami. Charles je zmagal v skoku v vi-
šino z 1.85 m, Irec Tisdall pa je bil prvi
na 400 m v času 49 sekund.

Današki rokoborec Hirschl je dosegel v
predtekovanju v težki rokoborbi zmago
nad Italijanom Donatijem v času 4

Paul Painlevé,
francoski minister za letalstvo

Razorožitev in varnost

Kako naj presojamo uspehe ženevske razorožitvene konference? Različno... Eno pa je gotovo: po šestmesečnem razpravljanju tehničnih komisij in s privatnimi razgovori med posameznimi delegacijami je bil dosežen maksimalen rezultat. Obžalovati je sicer, da dr. Beneševa resolucija ni bila soglasno sprejeta, toda pretežna večina se je zrekla zanj, kar dokazuje, da je večina držav za sporazum v razorožitvenem vprašanju. S tem pa seveda nikakor ni rečeno, da smo v Ženevi dosegli toliko, kolikor bi bilo pod drugimi okoliščinami sploh mogoče. Uspehi bi bili lahko mnogo bolj praktični in radikalni in javno mnenje še več zahtevalo. Žal pa je sedanjí politični položaj tako kaotičen, da se more smatrati mali uspehi, ki smo ga dosegli v Ženevi, kot maksimalen.

Marsikdo bo morda rekel: Kaj pa Lausanna? Tamkaj se je vendar posredilo doseči sporazum v vprašanju vojnih dolgov in reparacij, kar bi moralo ugodno vplivati na splošni politični položaj! Priznam, da so bili v Lausanni dejansko doseženi razveseljivi uspehi, ne smemo pa pozabiti, da ti uspehi niso bili zadovoljivi za vse zainteresirane države. Prišlo je pač do »entente cordiale« med Francijo in Anglijo, kateri se je pridružilo še več držav, vprašanje pa je, ali se ji bodo pridružile še ostale države? Jasno je namreč, da toliko časa ni mogoče govoriti o kakoli politični razjasnitvi v Evropi, dokler se ne bodo vsi narodi Evrope sporazumeli o vseh problematičnih vprašanjih.

Uspehi lausanske konference so bili vrh tega močno paralizirani s tem, da se je med tem notranji položaj nekaterih velesil razvil na način, ki nikakor ni ugoden za mednarodni politični položaj. Nenadna izprememba v italijanski vladi in zadnji dogodki v Nemčiji so velikega pomena za Evropo in je treba tudi z njimi računati.

V sedanjem političnem vzdušju Evrope ne vidim ničesar drugega, kakor vihar in vihar... in zato bo tudi vsakdo razumel, zakaj vidim v ženevski razorožitveni konferenci uspeh.

Francosko stališče je, da mora biti podlaga vsaki razorožitveni varnost. Da n. pr. Hoovrova razorožitvena načrta nismo integralno podpirali, je iskati vzroke le v tem, ker Hoovrov načrt varnosti sploh ne omenja. Francoska delegacija je bila v vprašanju varnosti v Ženevi izolirana. Da pa bi le omogočila kak praktičen rezultat, je predlagala ustanovitev mednarodne armade. Nedvomno pa bi bilo naše stališče čisto

drugačno, ako bi nas ostale velesile podpirale v našem stremljenju glede varnosti.

Na drugi strani smo predlagali tudi internacionalizacijo letal. Tudi tu smo našli na največji odpor, posebno v pogledu internacionalizacije civilnih letal. Dočim smo namreč mi predlagali internacionalizacijo vojaških in civilnih letal, pa so ostale države z Nemčijo na čelu, ki po mirovni pogodbi ne sme imeti vojaških letal, mnenja, da o internacionalizaciji civilnih letal sploh ne more biti govora. Te države bi bile pripravljene privoliti le v mednarodno kontrolo letal vojaških, ne pa tudi civilnih letal. »Ne dotaknite se civilnih letal!« — vpije Nemčija. In zakaj ne? »Ker bi bil z internacionalizacijo letal razvoj letalskega civilnega prometa in razvoj letalske tehnike otežčen.«. Toda jaz nisem tega mnenja! Prepričan sem namreč, da se more civilno in trgovsko letalstvo tudi pod mednarodno kontrolo mirno razvijati. Niti najmanjša pogreška proti ideji tehničnega napredka bi ne bila, ako se vojaška in civilna letala internacionalizirajo.

Po našem naziranju o internacionalizaciji, prepovedi ali uničenju vojaških letal toliko časa ne more biti govora, dokler ne bodo internacionalizirana civilna letala. Civilna letala je mogoče že v treh urah izpremeniti v vojaška, kar dokazuje dovolj, kako veliko nevarnost predstavljajo za obrambo kakega naroda. Civilno letalstvo je z vojaškim v absolutni korelaciji in enega ni mogoče ločiti od drugega.

Na sejah tehničnih komisij se je govorilo tudi v prepovedi bombardiranja z letali. Po naziranju nekaterih delegacij naj bi se prepovedalo bombardiranje civilnega prebivalstva z letali. Gotovo zelo pravična in človekoljubna ideja. Bombardiranje civilnega prebivalstva je največje barbarstvo in bi naj bilo bombardiranje dovoljeno le na bojišču. Meni osebno bi bilo gotovo najljubše, da bi bilo prepovedano ne samo bombardiranje z letali civilnega prebivalstva, temveč tudi na bojišču. Prijeti pa se lahko, da doživi kak narod, ki je storil sicer vse za obrambo svojih mej, ravno zaradi civilnih letal, ki se morejo takoj uporabiti za vojaške svrhe, popoln poraz. Internacionalizirati vojaška letala, civilnemu letalstvu pa dovoliti svobodno razvoj, to bi bilo nedvomno največja prevara!

Da se obvaruje človeštvo grozot vojne, civilno prebivalstvo pa bombardiranja iz zraka, je eno sredstvo: internacionalizacija vojaških in civilnih letal!

Poljski inženjerji v naših krajih

Ljubljana, 6. avgusta.

Z jutranjim brzovlakom je dospela preko Avstrije na Jesenice okrog 35 oseb broječa skupina poljskih izletnikov iz Poznania. Izletniki so inženjerji železničari, ki so prišli k nam v goste, nekateri tudi s svojimi soprogi. Akoravno jeseniška javnost ni mnogo vedela o prihodu dragih gostov, je vendar bil že na Jesenicah sprejem zelo prisrčen in lep. Na kolodvoru se je zbral par sto ljudi, ki so sprejeli poljske goste s prisrčnimi ovacijami. V pozdrav jim je zaigrala sokolska godba koračnico, narkar je pozdravil goste s kratkim, lepim nagovorom direktor ljubljanske direkcije inž. Klodič. Govoril je še predsednik UJNZB g. Ivan Deržić ter jeseniški mestni župan g. Jože Zabkar. Za pozdrave se je zahvalil eden izmed poljskih gostov, narkar so zapeli še združeni pevci Sokola in »Sloga«. Gostje so zavili v kolodvorski restavraciji malo zakusko, nato pa so se odpravili proti Vintgarju in na Bled, za katerega so se ob krasnem dnevu sivoito navdušili.

Popoldne so izletniki, ki se vozijo v treh posebnih, izredno komodnih vozovih, nadaljevali pot v Ljubljano, kamor so dospeli ob 16.30. Zbrala se je na glavnem kolodvoru prav številna množica ljubljancev, ki so goste pri prihodu navdušeno pozdravljali. Poleg ostalega občinstva so prišli na kolodvor zastopniki UJNZB s predsednikom g. Punčuhom, dalje zastopniki kluba prijateljev Poljske gg. Lojze Vrtovec in dr. Stela, zastopnik Narodne strokovne zveze g. Kravos, zastopniki Udruženja inženjerjev in arhitektov in drugi, pridružili so se tudi nekateri člani pripravljalnega odbora za kongres narodnih noš, ki so slovanskim gostom vedno uslužni. Zaigrala je godba »Zarje«, narkar je stopil pred goste, ki so jih preje naše dame postregle s šopki cvetlic, podpredsednik N. J. N. Z. B. g. Punčuh, ki jih je pozdravil z navdušenimi besedami, naglašajoč, da pomeni za nas njihov poset uverjenje za bodoče konstruktivno delo v poglabljanju med bratskim poljskim in jugoslovanskim narodom. Za pozdrav se je zahvalil načelnik ministrstva prometa iz Varšave g. inž. Wulkanovsky. Gostje so nato odšli v spremstvu omenjenih predstavnikov po Marsarykovi in Miklošičevi cestvi mesto in si ogledali v prvi vrsti novo zgradbo nebotičnika, iz katerega so uživali v dokaj lepem popoldnevu razgled po mestu. Tu jim je bila tudi prirejena zakuska. Pozneje so si ogledali še nekatere druge ljubljanske znamenitosti, zvečer pa je sledil v dvorani Ljubljanskega dvora banket, ki ga je priredilo UJNZB. Po polnoči so dragi gostje nadaljevali pot dalje po državi in se odpravili proti Zagrebu.

Nove takse na univerzah

Ljubljana, 6. avgusta.

Rektorat univerze kralja Aleksandra I. je prejel odlok glede novih taks in bodo morali odslej plačevati slušatelji pri vpisu za vsak semester naslednje takse: za vpis 100 Din, in sicer v kolkih, ki se naložijo na osebne izkaze. Na poljsko odloka za davke se na podlagi izpričevala o študijskem uspehu lahko oprosti vpisne takse. Dalje bo treba plačevati tudi šolnino, in sicer v gotovini. Na univerzah se plačuje za vsak semester šolnina, ki je odmerjena po višini neposrednega letnega davka staršev (obeta in matere skupaj) ali pa slušatelja (ice), ako ima ta lastno premoženje. Po letnem davku nad 300 Din do 500 Din znaša šolnina 150 Din, od 500 do 750 Din znaša šolnina 200, od 750 do 1000 dinarjev je 250, od 1000 do 1500 je 300 dinarjev, od 1500 do 2500 je 350 Din, od 2500 do 4000 je 400, od 4000 do 6000 je 450, od 6000 do 9000 je 500, od 9000 do 12000 je 550, od 12000 do 15000 je 600 dinarjev. Nad 15.000 pa do vsakeh 1000 dinarjev dalje je še po 50 Din šolnine.

Ako je davčni zavezanec kakega davka oprošten, se bo upošteval št. 3 zakona o neposrednih davkih, to je, jemal se bo za poslednji celotni davčni predpis (tudi oproščeni davki). Ako znaša neposredni davki (obeta, matere ali slušatelja) za vse skupaj manj kakor 300 Din na leto, šolnine ne bo treba plačevati. Državni stipendisti šolnine ne bodo plačevali. Na podlagi ubožnega spričevala se šolnine nihče ne oprosta. Pri družinah, ki imajo po več otrok, plača prvi otrok (prvorojenec) celotno šolnino, ostali pa le polovico.

Ob vpisu je treba predložiti naslednje listine: 1. davčno potrdilo (kolikovo po tar. post. 3 in 4 za 20 Din) o letnem neposrednem davku ali pa davčno potrdilo zase. Za državne ali samoupravne (banovinske in občinske) uslužbence izdajajo davčni plačali. Ako plačujejo tudi davke na nepremičnino ali rento, morajo imeti obenem potrdila davčnih uprav. 2. Potrdilo šole, kjer je bilo od bratov ali sestra plačal celotno šolnino. Za naknadni vpis na univerzo je treba plačati takso 50 Din in za naknadno overenje indeksa 20 Din. Za polnoletne semestre se odmerja takse na podlagi davčnih potrdil, predloženih v zimskih semestrih. Doseganje taksa za bolniško biagajno 30 Din ostane še v nadalje.

Olajšave za dvolastnike ob avstrijski meji

Beograd, 6. avgusta. p. Na intervencijo poslanca Zemljica je vlada izposlovala, da bodo dvolastniki vzdolž naše meje proti Avstriji lahko prenašali preko meje na naše ozemlje vse svoje poljedelske proizvode brez plačila carine. Doslej so imeli dvolastniki v tem pogledu velike težkoče, zaradi česar so morali prodajati svoje poljedelske proizvode v Avstriji mnogokrat pod ceno. V bodoče bodo lahko svoje izdelke prepeljali na naše ozemlje, ne da jim bilo treba plačati carino.

Kredit za regulacijo Ljubljanice

Beograd, 6. avgusta. p. Finančni minister dr. Milorad Djordjević je odobril otvoritev kredita milijon dinarjev za dela pri regulaciji Ljubljanice.

Dr. Joža Bohinjec:

Okoli reforme delavskega zavarovanja

Svojčas je dr. Tavčar napisal, da je vprašanje agrarne reforme kakor zvonec na blejskem otoku: Kdor mimo gre, potegne zanj in izraža vsak svoje želje. Tako približno je tudi z vprašanjem delavskega zavarovanja. Stara resnica pa je, da se vprašanje, o katerih se mnogo govori, najbolj počasi rešujejo in kadar se rešijo, se rešijo nesrečno. Dokaz agrarna reforma. Še danes ni rešeno to naše najaktualnejše kmetско - socialno vprašanje. Problem sicer doživlja zadnje faze svoje rešitve — nezadovoljnost pa je čim dalje večja.

O reformi delavskega zavarovanja govorimo od dneva rojstva tozadevnega zakona. Torej deset let. Reforma je vedno aktualna: v času konjunktura in v času krize. Čim več je resolucij, peticij in zahtev, tem bolj smo od rešitve oddaljeni.

Ta neodločnost more dokazovati samo dvoje: ali da smatramo problem delavskega zavarovanja kot manj važno poststransko stvar, ali pa, da se nam reforma ne zdi še potrebna. Eno in drugo je pogrešno. Solidna ureditev delavskega zavarovanja spada nedvomno med državne naloge prvega reda in je samo velika gospodarska in socialna škoda, ker ta zgradba še ni dograjena. Ako bi bila dograjena, bi gledali pred seboj konstruktivno stran nove jugoslovanske kulture, pa tudi v državno-političnem in gospodarskem življenju bi nam bilo marsikaj lažje.

Če v času gospodarske depresije počasi ustvarjamo zakone in se težko odločimo za stvari, katere zahtevajo gotovino, je to razumljivo, ni pa razumljivo, zakaj ne moremo izvesti reforme delavskega zavarovanja, o kateri smo vsi vprek prepričani, da je nujno potrebna, ako hočemo sanirati današnjo težko finančno situacijo v zavarovanju in preprečiti njega popoln katastrofo, in ako ima torej ta reforma celo namen, da se gotovina poveča ali prepreči nevarnost večjih bremen. Reforma delavskega zavarovanja menda ovirajo težave glede uvedbe starostnega in invalidnega zavarovanja. Pustimo to vprašanje na strani, samo reforma sedaj postoječega bolniškega in nezgodnega zavarovanja je nujno potrebna in ni v redu, ako se med temi vprašanji ustvarja nekaj junktim.

Po računskih zaključkih osrednjega urada znašajo deficit v bolniški in nezgodni panogi skupaj 83.000.000 Din, re-

zervni fondi pri osrednjem uradu in pri vseh okrožnih uradih pa samo 55.000.000 Din, kateri pa niso niti likvidni na razpolago, ker leže v zaostankih na neplačanih prispevkih v znesku 170.000.000 Din. Tako stanje našega delavskega zavarovanja ne dopušča niti dneva odlašanja reforme, temveč zahteva globokih ukrepov, da se zavarovanje reši. V resno nevarnost prihaja likvidnost nezgodnih rent, kajti daj-tve v bolniškem zavarovanju omogočajo danes samo še krediti pri nezgodno-zavarovalni panogi, ki zaradi pasivnosti bolniško - zavarovalne panoge na povračilo teh kreditov ne more računati.

Na gospodarsko in socialno krizo najobutnejše reagira ravno delavsko zavarovanje, ker je njegova usoda tesno odvisna od položaja v gospodarskem in socialnem življenju. Zato vidimo, da nekatere države sproti ustvarjajo reforme v zavarovanju, da preprečijo njihujše. V Nemčiji se poslužujejo celo sistema »zasilnih naredb«.

Ni prav, ako ta skrajno aktualni problem pustimo visoko v zraku in se z resolucijami in posvetovanji presedamo iz klopi na klopi. Rekriminacije nič ne pomagajo in se nanje realnost dogodkov ne ozira. Novo vzpostavljene samouprave pri Osrednjem uradu in pri Okrožnih uradih se ne morejo in ne smejo izgubljati v dolgotrajnih razpravah in iskati leka v raznih administrativnih ukrepih, ker bi tako ozdravljavanje delavskega zavarovanja ustvarjalo le škodljivo zmedo in s tem še večjo škodo. Iluzije v današnjih resnih časih ne smejo biti odločilne. Iluzija pa je, ako se kdo vrti okoli domneve, da je sanacija delavskega zavarovanja mogoča na drug način, kakor pa z reformo zakona. Tako nepoznanje stvari bi moglo biti usodopolno.

Ako hočemo naše gospodarstvo obvarovati pred veliko škodo in ako hočemo naše delavstvo, da vzdrži svoje zavarovanje na neki zdravi osnovi, potem je dolžnost vseh interesiranih krogov in činiteljev, da smatrajo za svojo najnujnejšo dolžnost, da ob prvi možni priliki spravijo pred Narodno skupščino na dnevni red revizijo celotnega našega delavskega zavarovanja v smislu tendence katere so se tekom časa izkristalizirale kot pravilne.

Anketa za upokojece hrastniške kemične tovarne

Kaj bo s pokojninami starih kemičnih delavcev? — Izjava ravnateljstva kemične tovarne

Hrastnik, 6. avgusta.

Nedavno smo poročali o veliki nevarnosti, ki preti upokojujencem in najstarejšim delavcem kemične tovarne, ki so skozi dolga desetletja od svojega skromnega zaslužka redno plačevali prispevke v pokojninski fond, ki pa je sedaj izčrpan in tolik meri, da se v nevarnosti celo pokojnine že upokojenega delavstva in da stari delavci sploh ne bodo ničesar dobili v pomoč na stara leta.

Fond, iz katerega se izplačujejo pokojnine, ima naziv »Delavska podpora blaginaj« in pokojnine tudi ne zaslužijo svojega imena, kajti po dolgih službenih letih dobivajo delavski veterani le okrog 200 dinarjev mesečne podpore, ki ne zadostuje niti najnujnejšim življenjskim potrebam. Za ta mesec so bile te podpore ali pokojnine izplačane le polovično, s prihodnjim mesecem pa so bile v veliki nevarnosti sploh vse podpore upokojenega delavstva.

Kakor smo že zadnjič omenili, spada skrb za storo in onemoglo delavstvo kemične tovarne med dolžnosti skupnosti še poleg tega, da bi morala oblastva in socialne ustanove skrbeti za to, da podjetje ne

bo iznemoglih, starih delavcev kratkoma pošiljalo občinam v breme. Pri županstvu dolške občine se je 4. t. m. vršila anketa, da razpravlja na eni strani o življenjskem vprašanju starih kemičnih delavcev, na drugi pa seveda o ravno tako važnem vprašanju javnega skrbstva. Ankete so se udeležili zastopniki banke uprave, Delavske zbornice, občin Dol, Trbovlje in Radeče, delavstva in podjetij. Kemično tovarno je zastopal ravnatelj g. inž. Prohaska, ki je obljubil, da se bodo za september izplačale pokojnine, oziroma podpore v istem iznosu kakor za avgust, torej polovica prejšnjih mesečnih podpor ali pokojnin. Nadalje je obljubil, da bo vodstvo tovarne zbralo podatke glede doplačil za sanacijo fonda Delavske podpore blaginje. Izjavil je tudi, da je pripravljena tovarna v bodoče prispevati v isti meri, kakor ves čas prispevajo delavci, to je 3 odstotke, dočim je tovarna doslej prispevala le 1 odstotek. Fond bi si na ta način nekako opomogel in delavcem bi bila zavarovana dosežena skromna podpora. Ko bodo zbrani vsi podatki, se bo anketa ponovno sestala, da bi se rešilo to pereče vprašanje.

Maribor sprejema prve goste svojega tedna

Maribor, 6. avgusta.

Nocoj je bila na svečan način otvorjena največja dosežanja mariborske prireditve — »Mariborski teden«, ki bo trajal od danes do vključno 15. t. m. Otvoritev je mogla biti prireditve, ki nudi domačinom in tujcem izredno pester in zanimiv spored v vsem svojem poteku, je bila slovesna najvažnejša z grmenjem topičev na piramidah nad mestom, spremljala pa je to grmečo avertura v mariborski veleki teden piskanje in tuljenje tovarniških siren vseh tukajšnjih industrijskih podjetij.

Ob pol 2. se je torej pričel zanimivi in v vsakem pogledu važni teden jugoslovanskega Maribora. Ob pol 21. je bil v mestnem parku zažgan čaroben bengalski ogenj, v katerega magični svetilobi je izvajala med gostimi ljudskimi muzicami otvoritveni koncert z izbranim sporedom mariborske železničarske godbe »Drava« pod vodstvom svojega neutrudljivega kapelnika g. Žekaria. Ves spored je bil izvajalen res odlično, kar je pričalo glasno priznanje poslušajočega občinstva.

Mariborčani so, zavedajoč se važnosti prvega vtisa, ki ga dobi tujec ob vstopu in ogledu mesta, okrasili svoja okna s cvetjem in zelenjem in si skoro poslopja, s katerega strehe ne bi pomosno, samozvestno vihrala državna trobojnica. Posebno pa so se izkazali mariborski trgovci, ki so nalašč za »Mariborski teden« z vsi finosi okusa in ogromnim trudom prekrasno uredili in opremili svoje izložbe. Takih trgov-

skih izložb mesto doslej gotovo še ni videlo. Zato zasluži naše trgovstvo in njegovo, po napredku in popolnosti stremeti naraščaj vse priznanje. Pestrost in lepota izložb pa še posebej povečuje nujnost in modnejša, skoro fantastična iluminacija. Vse mesto napravlja na številne turce, ki so že ves dan od vseh strani prihajali v Maribor, najugodnejši vtis. Spričo bogatega sporeda in pa navedenih dejstev je uspeh celotne prireditve pri količjak ugodnem vremenu, ki ga barometer tudi obeta, zagotovljen.

»Mariborski teden«

Beograd, 6. avgusta. p. Popust za vožnjo po železnicah, ki je bil za poset »Mariborskega tedna« dovoljen pomotno samo do 15. t. m., je podaljšan do 19. t. m. Na proslavo »Mariborskega tedna« so odputovali nocoj poslanci dr. Plivko, R. Pustoslavšek in dr. Gajšek. Posl. Rasto Pustoslavšek se bo jutri udeležil tudi otvoritve Sokolskega doma v Gornjem gradu. Jutrišnjega shoda JRKD v Konjicah pa se bosta udeležila poslanca dr. Gajšek in inž. Pahernik.

Vremenska napoved

Zagrebaška vremenska napoved za danes: Vedno bolj stalno vreme. Zmerno toplo, ponoči hladno. — Situacija »vrtalnega dne«: Anticiklon je podrl iz Španije in Francije v srednjo in deloma celo v južno Evropo. Depresija je oslabela in se deloma umaknila. Zaradi tega je vreme vedno bolj vedro. V vzhodnih delih države je še oblačno. deževje pa je večinoma prenehalo.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: V severnih Alpah mestoma še oblačno; v teku dneva se bo vreme pomirilo. Pozneje precej jasno in toplejše.

Pred kmetskim praznikom na Krškem polju

Zborovanje plenuma sreskega odbora JRKD v Krškem

Krško, 5. avgusta

Včeraj dopoldne se je sestel v hotelu Gregorij plenum sreskega odbora JRKD v Krškem, da se dogovorijo o pripravah za veliko jugoslovansko politično manifestacijo na Krškem polju in da zastopniki posameznih organizacij v srezo poročajo o gibanju nove stranke v svojih krajih in o drugih vprašanjih, ki so s tem v zvezi. Seji so prisostvovali tudi predsednik banovinskega odbora g. dr. Janko Rajar, sreški narodni poslanec g. Alojzij Drmelj in zastopnik banovinskega tajništva iz Ljubljane g. dr. Branko Alujević. Člani plenuma sreskega odbora so se polnoštevno udeležili seje. Predsedoval je g. Anton Gliha.

Predsednik banovinskega odbora g. dr. Rajar se je v svojem zanimivem poročilu bavil s političnim, gospodarskim in finančnim položajem države. Program nove vlade je: Energijejnije reševanje gospodarskih problemov, dosledna borba proti defetizmu in separatizmu in sistematično delo na dovršitvi vsenarodne politične organizacije. Vlada je odločena z energičnimi sredstvi izboljšati gospodarsko stanje ter nernerava predvsem likvidirati tako zvane letne dolgeve, ki močno ovirajo naše gospodarske prilike. Z likvidacijo teh dolgov bo prišlo samo v dravsko banovino za okoli 200 milijonov Din denarnih sredstev. Jeseni bo izvršena tudi konverzija kmetijskih dolgov. Naši gospodarstveniki upajo, da je vrhunec gospodarske depresije prekoračen in da se približujemo bolj-šim časom. G. dr. Rajar je zaključil svoj govor z besedami: Režim je stabilen in v doglednem času ni pričakovati nobenih izprememb.

Sreški narodni poslanec gospod. Alojzij Drmelj je obširno razpravljal o konverziji kmetijskih dolgov in o novih zakonih o občinah ter je s konkretnimi priki eri dokazal uvelje nove zakonodaje v prid kmetskemu stanu. Bavil se je nato tudi z raznimi lokalnimi vprašanji.

Zastopnik banovinskega tajništva g. dr. Branko Alujević je razložil ideologijo nove vsedržavne politične stranke, ki noče biti samo stranka v dosežanjem našem smislu, temveč splošen jugoslovanski narodni pokret na programu državnega in narodnega edinstva. To je os, okoli katere se mora vrteti vsa naša narodna politika. V vseh drugih vprašanjih pa se lahko ločimo. Organizacija stranke v dravski banovini je odlično uspeša. Po zadnjih poročilih šteje banovinska organizacija že 472 krajevnih organizacij in nad 50.000 članov. Banovinsko tajništvo priporoča organizacijo sreskih podoborov, ki bi nadzorovali krajevne organizacije v svojem sodnem okraju, kakor tudi okrožne odbore, katere bi sestavljali predstavniki več sreskih organizacij. Posebno je opozoril veliki pomen podrobne organizacije v krajevnih organizacijah, da lahko privlačijo in pridržujejo nove občinske volitve. — Predsednik sreskega odbora g. Anton Gliha je poročal o delovanju sreskega odbora, ki je dosežal osnovo 19 krajevnih organizacij, ter kot predsednik kmetskega društva o pripravah za letošnji Kmetijski praznik.

Razložil je tudi razmere v naših podeželskih hranilnicah. — Tajnik sreskega odbora, novinar g. Oton Ambrož je obširno poročal o uspešnem delovanju sreskega tajništva, ki je storilo vse, da ustreže željam krajevnih organizacij. Za vse krajevne organizacije v srezo mora biti Kmetijski praznik največja politična prireditve, in je zato treba storiti vse, da bosta udeležba in uspeh čim večja. Pokroviteljstvo sta prevzela ministar g. dr. Albert Kramer in Ivan Pucelj, dovolj je že 50 odst. popust na železnicah in obljubljeni podpora kmetskega ministrstva. Predsednik g. Gliha in podpredsednik župan g. Pfeiffer sta izposlovala na več straneh večje podpore, tako da so živinska razstava, premovalje konj za sreza Krško in Brežice, kakor tudi konjska in kolesarska dirka zasigurni. Organizacija te velike politične manifestacije na Krškem polju je v rokah senatorja g. dr. Rajarja in narodnega poslana g. Milena Mravčeta in se bo manifestacije udeležilo tudi več ministrov, senatorjev in narodnih poslancev iz raznih pokrajin naše države.

Plenum sreskega odbora je soglasno sprejel resolucijo, v kateri izreka vsem trem slovenskim ministrom, senatorju dr. Rajarju in poslancu Drmelju popolno zaupanje za njihovo doseženo delo.

Končno se je razvila živahna debata o vorašanju konverzije kmetijskih dolgov in o denarnem vprašanju, v kateri so sodelovali gg. Ivan Maicen (St. Janž, Ivan Globovnik (Skocijan), Robert Premereštein (Radeče), Martin Horvatić (Cerklije), Martin Radeč (Catež) in Martin Lorbar (Mez-lava vas). O vprašanju kartelov je obširno razpravljaj g. Franjo Černe, predsednik sreskega podoborov v Radečah.

Srebrniki po 50 Din

Beograd, 6. avgusta. p. Finančni minister dr. Djordjević je predložil Narodni skupščini predlog zakona o kovanju srebrnega denarja, ki mu je zbornica na dopoldanski seji priznala nujnost. Zakon se bo zato obravnaval v finančnem odboru kot nujen ter bo že v najkrajšem času predložen Narodnemu predstavništvu v odobritev. Zakon poudarja finančnega ministra, da more pustiti kovati srebrnega denarja po 50 Din v skupni vsoti 550 milijonov dinarjev, ki ga bodo morale sprejemati kot zakonito plačilno sredstvo vse državne, banovinske in občinske blaginje v neomejeni meri, za-sebniki pa do 1000 Din v enkratnem plačilu. Srebrni novci po 50 Din bo tehtal 22 gramov ter bo imel v premeru 36 mm. Vse-bina srebra tega denarja bo znašala 750 : 1000. Ostalo vsebino zlitine bo določil finančni minister na podlagi ponudb, ki jih bodo predložile kovnice. Čisti dobitek od kovanja tega denarja, kakor tudi od kovanja srebrnih novcev po 10 in 20 Din, se bo vplačal v državno blaginjo kot izreden državni dohodek ter porabil za likvidacijo državnih obveznosti iz prejšnjih let.

Izpremembe v italijanski diplomaciji

Rim 6. avgusta AA. Tu se še vedno širijo glasovi o velikih izpremembah, ki se pripravljajo v italijanski diplomaciji. Med drugim trdijo, da bo n. pr. atenski poslanik Bastianini premeščen v Varšavo, dočim poljske dosežani budimpeštanski poslanik Arlotta v Buenos Aires.

Naši kraji in ljudje

Pismo slovenskega rudarja iz Amerike

Tudi rudarji v Ameriki delajo samo po 3 dni na teden — Ravnatelj gimnazij kopljejo premog — Domačini so še na slabšem ko priseljenci — Slovenski farmarji v Kansasu — Kako je s slovensko mlado generacijo

Kansas, konec julija.

Pri nas je navada, da pričnem pogovor s kakšno besedo o delu. Marsikje pravijo, da se mora vsak pogovor pričeti z vremenom. Toda pri nas smo menda pač bolj praktični, ker vemo, da je delo za nas delavce važnejše kakor pa vreme. Prišel bom torej o delu.

Tu v jugovzhodnem Kansasu je nekaj premogorov, v katerih je bilo svoj čas zaposlenih več tisoč naših ljudi. Kakor vsepovedo po Zedinjenih državah, tako tudi tukaj peša ta obrt. Pred par tedni so ustavili obrat v zadnjih treh večjih rovinah, kjer je bilo zaposlenih nad tisoč delavcev, med temi četrtna naših ljudi.

In med temi sem tudi jaz. Že štiri leta delamo povprečno samo po tri dni na teden. Včasem sem imel kaj »boljšega« okrog tih rovin, toda zadnja leta, ko vsa industrija peša in ker sem se tu v Kansasu nekoliko udomačil, sem moral vzeti v roke, kar se je dobilo, torej tudi navadno delo.

Ne zameri mi, če bom zdajle malo pofilozofiral o »častnem« in navadnem delu. Več ko sem bil pred par leti na obisku v domovini, so me vpraševali znanzi in nekdanji prijatelji, kaj je v Ameriki prav za prav moj posel. Ko sem jim povedal, da delam v rudniku, se jim je to zdelo zelo nizko in poniževalno delo. Spoznal sem, da ti ljudje veliko bolj cenijo delo cestnega prometnika, samo da le ima kakšen cesarsko-kraljevi znak na klobuku, ali pa delo človeka, ki opravlja najnižje, suženjsko delo v pisarni. Pri nas pa gleda svet na te reči precej drugače, kar lahko razvidiš tudi iz naslednjih dveh primerov, ki sta se dogodila v tej okolici.

Mr. Carroll, ravnatelj srednje in osemrazredne osnovne šole, je ob koncu šolskega leta zahteval povišanje plače za prihodnje leto. Šolski odbor je to zahtevo odklonil. Njegova plača je znašala 150 dolarjev na mesec, kar res ni bilo veliko. Takoj ko je se končala šola, je ravnatelj Carroll povprašal »bosa« pri premogovniku za delo in ga je dobil. Delo se je takrat lahko dobilo in zaslužil je bil primeren. Delal je vse počitnice in tudi po začetku šole je ostal med nami v rovu, namesto da bi bil šel učiti. Zaslužil je pri nas okrog 200 dolarjev na mesec. — Toda šolski odbor z njegovim namestnikom ni bil zadovoljen in naslednje leto je Mr. Carrola pozval, naj vnovič prevzame ravnateljstvo obeh šol, ter mu plačal po 200 dolarjev na mesec, kakor je zaslužil pri nas. Mr. Carroll je šel ravnateljovat in ni ga bilo več med nas.

Mr. Van Nordsdal, zdaj ravnatelj srednje šole v Armi, je pred petimi leti po udeležbi zgodovino prav na tej šoli. Ob koncu leta je zahteval povišanje plače za prihodnji termin, in ker mu niso ustregli, je pustil svoje mesto in prevzel umazano mehanično delo pri popravilju starih avtomobilov. Tu je delal par let. Ko so mu potem povišali plačo na šoli, je spet prešel v profesorstvo. — Oba ta dva človeka imata izobrazbo državne univerze.

Mnenje o »častnem« in o »piknem« delu je pri nas torej precej drugačno kakor pri vas. Katero je pravo, res ne vem. Menda nobeno. Ne naše — pohlep po dolarjih, brez ozira na vse drugo — niti vaše — tisto vihanje nosu nad vsakdanjim delom.

Da je kriza oplazila Zedinjene države še bolj kakor pa Evropo, to lahko vsak dan čitaš v našem časopisu. Pa inozemci, in tako tudi naši ljudje, lahko precej lažje prenašajo to mizerijo kakor pa domačini. Pač iz preprostega vzroka, ker so si tuji v lepih časih, ko se je še nekaj delalo, skušali prihraniti kakšen dolar za deževne dni. Povprečni življenjski standard je bil pred to krizo pri domačinih precej višji kakor pa pri inozemcih. Domačini je zmerom sproti porabljal, kar je zaslužil in živel iz rok v usta, inozemec pa si je pritrgoval od ust in mislil na slabe čase, ki lahko pridejo, in štedil. Zdaj je pa seveda narobe. Inozemski delavci si v splošnem skušajo urediti lastne domove, pri hišah gojijo vrtove, kjer je le mogoče, in tako sami pridelujejo zelenjavo, redijo kokoši, kravo itd. Veliko več domačinov živi po najetih stanovanjih kakor pa priseljencev. To razmerje ima velik pomen tudi pri stvarkah in drugih mezdah, ko inozemski delavci veliko lažje vztrajajo kakor pa stari Američani.

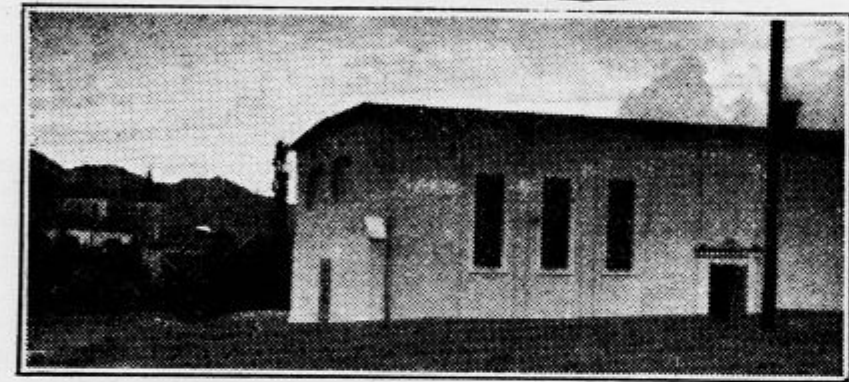
Nasa država Kansas je v splošnem agrarna dežela, industrije je malo, pridelava pa več pšenice kakor države v Uniji skupaj. Lani je slabo obrodila, toda starih zalog je še toliko, da bi ljudem ne bilo treba stradati belega kruha, če bi med sestrada-

nimi množicami in temi zalogami ne sedel bog — profit. Navadno je tu v osrednjem zapadu vsako poletje suša. Letos pa je bilo v juniju in juliju dovolj dežja in letina kaže izobno. Toda to bore malo pomaga farmarju, ko pa pridelki nimajo nobene cene.

Slovenske farmerje dobiš povsod po Združenih državah, od New Yorka do Californije. Tudi tukaj na jugozapadu jih je precej. Po večini imajo svojo zemljo, od 40 do 320 akrov; največ jih je, ki imajo po 80 akrov, to je 40 naših oralo. Te čase večkrat koga obiščem. Jadikovanje kakor povsod, v resnici pa imajo vsake stvari precej za življenje, samo dolarjev jim manjka, za davke itd. Kakor po vsem svetu, tako so tudi pri nas farmarji zelo nazadnjaški, in ker je Kansas dežela farmarjev, je tudi dežela precej nazadnjaška.

Nasa društva prirejajo poleti takozvane »piknike« ali izlete v naravo. No, tu v A. smo v naravi vsak dan, ker živimo bolj na deželi. Naše mesto šteje par tisoč ljudi in mi je bolj všeč kakor pa življenje v vlemestih. Chicaga se ne morem privaditi, čeprav sem bil tam že nad dvajsetkrat po teden dni, dva tedna. Teden dni — pa imam zadosti tistega hrupa, ki gre človeku na živce. Malo mestece, ki nudi človeku udobnost civiliziranega življenja, hišo, obdano z drevjem, zeleno travo, cvetjem in vinski trto, par sto kokoši in kravo za domače potrebe in včasih malo popotovanja čez domačo mejo, da vidiš, kako žive ljudje na divjem zapadu in po vzhodnih mestih z nebotičniki — to mora človeku zadostovati, dokler tega sveta ne spreminimo v kaj boljše.

Pa hotel sem pripovedovati o našem pikniku, ki se je vršil prejšnjo nedeljo. Eno izmed društev SNPJ je praznovalo svojo 25letnico. Zbralo se nas je kakih sto »old farmerjev« ostalo je bila mladina. Naši stari zmerom zmanjujejo z glavo, češ čudna je ta naša mladina, samo za zabavo ji je. Sportne igre, ples, tudi prepovedano žganje in podobne muhe jim rojijo po gla-

Doživljaji Slomškovega oreha

Ponikva, v avgustu.

Orjaški oreh sredi slikovite naše vasi je slednjič tudi doživel uresničenje polstoletnih sanj njegovih vnukov, da se razliva in pretaka v jeklenih žilah in žilicah tja do najbomočje kočice »ono najboljši vince«, katero je opeval in priporočal že narodni buditelj Martin Slomšek.

Zgradba vodovoda je srečno zaključena in to v najnepovoljnejši gospodarski situaciji, kateri so se vrhu tega pridružile zapored težavne zemeljske ovire, ki so zahtevale skrajne previdnosti in visokih investicij. Vodovodna naprava je za Ponikvo ogromnega življenjskega in gospodarskega pomena. Kljub neznatnim zajetim vrelcem je dotok vodne količine tako močan, da krije vse dnevne potrebe in razen tega ostane vsa požarna rezerva popolnoma zadostna. Nepopisna radost je zavladala

IZVRSTNE FOTOAPARATE ZE
OD 180 DIN
NAPREJ NUDI
DROGERIJA
KANC
ŽIDOVSKA ULICA ŠT. 1

vi. Moje mnenje pa je, da bodo ti mladi v splošnem boljši, kakor pa smo bili mi. Sicer je pa med nami in mladino nepremostljiv prepad in tu ne pomaga nobeno jadikovanje. Vse je zastoj. Mladi so vzgojeni v solah v drugačnem duhu, jezik nas loči in tradicije dežele. Pa ne bi bil tako velik prepad med nami, če ga ne bi stari še sami ustvarjali. Roboto vedenje, pijančevanje, še po tridesetletnem bivanju v tej deželi starokranjske navade in pa dejstvo, da se nočejo potruditi razumeti mladino — vse to še pogloblja prepad med nami.

Nas Kansas je nepregledna ravnina brez naravnih gozdov; zapadni del se šteje za peščeno puščavo, ki se razteza med Colorado in Kansasom. Vročina je pri nas huda in junija, julija in avgusta navadno znaša 100 stopinj F. v senci. Pred leti sem živel v New Mexiki in Colorado in posebnost v zadnjem je podnebje zelo idealno, pa sem se zelo težko privadil tu.

Se par besed o našem nepozabnem izletu v domovino l. 1930. Well, mislim, da se večini izmed nas še vedno kolca po tistih lepih dneh, in jaz nisem izjema. Prej v vseh 27 letih, kar sem tu, nisem imel nobenega posebnega hrepenenja, da bi obiskal domovino, zdaj pa mi večkrat pride na misel, kdaj bom spet šel pogledat čez lužo. Le ta prometna sredstva so malo preveč zastarela. Pet ali šest dni samo v tisto lužo gledati — to je le malo preveč. Letalstvo se zelo počasi razvija, kar se tiče velikih razdalj, vendar upam, da bo v najmanj petih letih vožnja čez Atlantik mogoča. Potovanje z letali se je tu pri nas zelo pocenilo, vendar še zmerom stane dvakrat toliko kakor vlak. Z dobrimi cestami so se tu zelo razvili tudi avtomobili. Vožnja z njimi je na daljavo precej cenejša kakor po železnici in tudi bolj čisto je, brez dima in prahu, ker so glavne ceste večinoma vse iz betona.

Pa naj bi dovolj teh stvari. Tu ti prilagam izresek iz lokalnega lista, ki kaže rojstvo »hišo« predsednika poslanske zbornice v Washingtonu, John N. Garnerja, ki kandidira za podpredsednika Zedinjenih držav. Ne prilagam je zato, da bi posnel naše blufarje, ki slepijo ljudi, da v Ameriki lahko tudi najrevnejši dečko postane predsednik, temveč zato, ker je ta bajtica tipična hiša farmarja v južnih državah, kakršnih je še zmerom dovolj. Amerika je pač dežela kontrastov.

Novi Sokolski dom, prvi v Savinjski in Zdravilski dolini, bo danes slavnostno otvorjen. Dovršena je prva etapa s tem, da ima gornjegrajski Sokol svojo dvorano z odrom, delo pa se bo še nadaljevalo, da bo novi Sokolski dom v kras vsej pokrajini

med našimi gospodinjami, ki se niso mogle takoj uživati v ta nenavadni pojav, ko je prvič brižnil silajski curek iz vodovodne pipe tik domačega ognjišča ter prinesel s soboj kos novega življenja.

Nas staričkavi in častitljivi oče Slomškov oreh, najverodostojnejša priča zadnjih stoletij, bo registriral ta zgodovinski datum zgradbe z vso svojo objektivnostjo gotovo med najvažnejše pridobitve in likvidirane naloge občinske gospodarske politike sedanjega časa. Saj je prisostvoval celemu razvoju vodovodne akcije še pred vojno, kakor tudi sedanjemu poteku gradnje od začetka do konca. Izpod košatih in mahovitih obrvi je večkrat opazoval razne drastične in razburiljive prizore, gledal mrzlično vrvenje in zbegane obraze zadrugetarjev, ko se je prestrašila voda prvega skoka v prazen rezervoar in se krčevito z doledno trmo upirala gradbeni teoriji, pazljivo je prisluškoval tajinstvenim pogovorom nejevernih Tomažev in raznoterim ugičanjem starih očancev cele srenje. Tu pa tam je ujel na svoje rogovilaste uhlje skrivnostne kritike malotičnih vodenih puntarjev in skritih zabavljačev in jih komentiral s pritaenim nasmehom, kakor sploh on zna. Pač pa je z viteškim ponosom zrl na njegov mlajši rod in žilavo vztrajnost, katera ni klonila pritisku razvratnih gospodarskih razmer, kajti čut solidarnosti in gospodarske skupnosti je bil krepkejši in odločnejši, da se mu je morala umakniti okostenela konservativnost. Po dolgotrajnih borbah je vendar dočakati slabotni tristoletni starček radostnega trenutka prvega blagoslova vodnega curka iz zelenih pustiških dobav ter si je v žgočem julijem solmou oblačil široko plešo in si še pred zatonom svojega življenja osvežil lišajasto lice. Kot

ri skoraj dvesto metrov. Več kakor en kilometer je dolg ta most, ki bo eden največjih v Evropi. Sedaj so dela ustavljena. Most je že požrl ogromne milijone in še jih bo treba šteti, preden bo lahko zapeljiv vlak čezenj in zdrvel proti Pančevu in od tod po vsem Banatu do rumunske meje. Ko smo tik pred mostom, nas oko strašno vara. Dimnik na ladji se nam zdi, da je vsaj za dva metra višji od mostu in že sodimo, da nam ga bo most odkrnil. Ko pa drčimo pod mostom, manjkata do vrha še najmanj dva metra.

Voda je temno zelena, nad gladino letajo galebi in divje race, ki se potapljajo in iščejo pod vodo rib. Na obeh straneh obale sama ravnina. Ob vodi stojijo mirke vrbe, katerih vrhovi se nelahno pozbijajo v prijetno pihlajočem vetru. Kmalu zagledamo v daljavi vrhove stolpov pančevskih cerkva. Ob dveh svetilnikih, ki čuvata izliv reke Tamiša v Dunav, zavije ladja po ozkem toku proti pančevskemu pristanišču.

Pančevo je palanka. Nizke, jedve enonadstropne hiše, zgrajene povčini v madžarskem in nemškem slogu. Cerkve so lepe, bodisi katoliške, pravoslavne, protestantske ali sinagoge. Skoraj tridesetletno prebivalstvo biva v teh ravnih ulicah. Mesto je zelo obsežno, gotovo kakor Maribor. Na ulicah slišiš srbski, madžarski, nemški in rumunski pogovor. Prebivalstvo je v narodnostnem pogledu silno mešano.

ČISTI ZASTORI
★
SO OKRAS VSAKEGA DOMA!

Kako privlačno in lepo je tukaj! Čisti — zračni zastori — snežnobelo perilo — zdravi redni otroci! Tak more biti vsak dom — potrebna je samo pravilna nega z dobrim čistim milom, a to je že 80 let poznano

SCHICHTOVO MILO
ZNAMKE JELEN

vesten zgodovinar gotovo tudi ne bo pozabil beležiti v svojo vaško kroniko z mastnimi črkami sinove njegovega velikega rodu, ki so pozabili na zlate resnice naših prvih oračev slovenskega združništva: — vsi za enega, eden za vse.

Ni več daleč dan 21. avgusta, ko si bo ognil častitljivi starosta svatovski oblačilo na svoje grčave in rogovilaste trde ude, da se bo radoval tudi on v širšem krogu svoje zadruge praznika vstajanja in obnove vasi ter prisostvoval spontani zadružni manifestaciji.

In še nekaj! V popoldanskih urah bo zbiral pod svojo gostoljubno široko senco pestre množice svojih vrlih sokolskih sinov in hčera od blizu in daleč ter z očetovskim veseljem gledal kot čustven Jugosloven strumno korakajoče povorke na telovadišče, kjer bodo polagali letni obračun svojega požrvalnega dela.

Novi gasilni dom v Krški vasi

Prostovoljno gasilno društvo v Krški vasi je letos 17. julija proslavilo otvoritev svojega novega doma. Na predvečer je

bila baktada in podoknica zaslužni kumci gospe Rudmanovi. V nedeljo ob 11. se je nato izvršila svečana blagoslovitev in otvoritev doma. Nagovorili so navzoče ga-

silce in mnogobrojne udeležence duhovnik Tomazin, načelnik društva Ivan Lopatič in župan Martin Horvatič, mala deklica pa je s pesniško zasnovanim nagovorom izročila sopke cvetlice gospe kumici. Upravičeno so govorniki povdarjali važnost gasilske organizacije in požrvalnost vsačanov, ki po neumornim delom in uveljavljeni podporami pripomogli k dograditvi doma, ki ne bo služil le svrham vrh graditeljev temveč v splošno kulturne in prosvetne svrhe. Svečanosti je sledila prijetna in dostojna prosta zabava na vrtu g. Dvornika, kjer se je posebno požrvalno izkazal ubrani krškovaški pevski zbor.

Pri ljudeh z nerednim delovanjem srca povzroči kozarec naravne »Franz Josefove« grenčice, če ga popijejo vsak dan zjutraj na tešče, lagodno mlo iztrebljenje črevesa. dZdravniki za srčne bolezni so prišli do rezultata, da učinkuje »Franz Josefova« voda tudi pri težkih oblikah srčne hibe sigurno in brez neprimlik. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Vrvenje na trgu

Ljubljana, 6. avgusta.

Ljubljanski trg je letošnje poletje res odlično založen z vsemi dobrotami, ki jih da naša zemlja. Zlasti živahno je ob sobotah. Danes je vladalo na trgu tako vrvenje, kakor že zlepa ne. Z jutranjim vlakom so prispeli v mesto zgornje Dolenje, ki so prinesle v košarah najrazličnejše sadje z domačih vrtov, v ogromnih množinah pa tudi gozdne sadeže. Zaenkrat še ne manjka ne borovnic, ne rdečih jagod, iz Dobropolja pa naravnost ogromne množice malin. Vmes med procesijo, ki je sledila od dolenskega kolodvora pa do trga, so se pomikale tudi ženske s kurniki, iz katerih so gledale v svet zale putke, tu pa tam pa so zakokodajšale tudi debeleže kokoši.

Prav tako pa so hitele ženske na ljubljanski trg z vsemi mogočimi domačimi pridelki tudi z drugih vetrov. Salate, sadja in drugih takih dobrot je bilo danes na trgu več ko dovolj. Cene so prav znosne in dobiš za dinar že mnogo salate. Zgodnje zelje se prodaja tudi po dinarju kg, dočim stane kg rdečega zelja 2.50 Din. Ohrovt je po 2 Din kg, kolerabe po 3 do 4 Din, špinata prav tako, paradižniki po 5 Din kg, kumarce za viksavanje po 4 Din, grah v stročju po 2 Din, luščeni grah po 4, fižol v stročju po 2 Din. Še vedno je dovolj na trgu tudi jurčkov, mladici, lepih po 8 do 10 Din kg. Luksuzna jabolka se prodajajo po 10 Din; druga, ki jih gospodinjice običajno uporabljajo za jabolčne zavitke, pa so po 3 do 8 Din kg.

se vrše podrobna raziskovalna dela. Izkopani je velik kulturni sloj zemlje, ki je po dogmanjih učenjakov prekril naselje bodisi s talozenjem bodisi s človeško roko. V par dneh bodo kopali nižje in bolj globoko, da bodo prišli do stanovišč predzgodovinskega človeka kamenite dobe. Učenjaki, ki so stvar temeljito proučili, upajo, da bodo tu naši ostanke naselbin predzgodovinskega človeka z vsem orodjem, ki ga je upotrebljavil pri svojem delu. Vse to bi v jasni luči pokazalo ono dobo, o kateri imamo doslej še tako malo pozitivnih podatkov. Dokler ne bodo voditlji izkopavanja prišli do teh predmetov, toliko časa ne bodo dajali nikakih pojasnil o dosedanjem delu.

Upajmo, da se bo v naokrajšem času videlo, da so imeli naši učenjaki prav, ko so pričeli z delom. Če se bo posrečilo odkriti, kar oni želijo, bo mala banatska vasica zaslovela po daljnem svetu, a tudi Jugoslavija sama bo ena izmed onih redkih držav, ki bo vabila vase učene tujce in jim kazala svetovne redkosti.

Pozno popoldne je že bilo, ko sem se ločil od prijateljev Starčevca. Kmetu, ki mi je kazal pot in mi v glavnem tolmačil dela, ki se vršijo na mestu izkopavanja, sem obljubil, da bom še prišel, ko bom lahko v grobovih tega predzgodovinskega naselja videl makar samo kosti prednika iz davne davnine.

Naselbino iz kamenite dobe odkopavajo

Srbi kopljejo, Američani finansirajo — Pričakujejo senzacionalna odkritja

Pančevo, 6. avgusta.

Nad prestolnico je vstal lep dan. Asfalt se je udajal pod koraki, ko sem hitel proti savskemu pristanišču, ki leži doli pod beograjskimi griči. Ljudje, ki sem jih srečaval, so si otirali z obrazov pot, ki jim je curkljal preko čel, kakor neusahljivi studenček. Vsakdo je skušal čim prej priti iz te neznosne pasje vročine v kako senco, kjer bi pohladil razgoreto telo in pogasil žilo, ki se neprenehoma oglašala. Na pristanišču je danes vse živo. Ladje čakajo tam na potnike, ki so namenjeni bodisi v Zemun, v Pančevo ali še dalje »po Savci in beli Donavi«. Nedelja je in vsak se rad spravi za par ur kam ven iz žgočih sten prestolnice. Ob velikem vlačilcu, ki je dobro zasidran ob obali, stoji lepa ladja, ki nosi ime po našem Prešernu. Pripravljena je, da popelje izletnike v Pančevo, tamle ob prijaznem Tamišu, ukopano sredi bogate banatske zemlje.

Sirena je zatutila, vijaki o začeli škripati in ladijska kolesa odmetavati vodo. V velikem loku smo se ohmili sredi Save. Na desni obkrožuje veličino novega zemunskega mostu, ki počasi vstaja nad Savo in blo v bližnji bodočnosti eden največjih krasov jugoslovenske prestolnice. Še par

obratov so napravila ladijska kolesa in ladja je zdrknila v mogočni Dunav. Kadar koli se peljem z ladjo mimo Kalemegdana, zrem z občudovanjem mogočno trdnjavo, eno največjih in najlepših v vsej Evropi. Visoko in ponosno se dviguje nad Dunavom s svojimi starinskimi stolpiči, oboki in nasipi. Stolpi obeh cerkva in Meštovičev Zmagovalec še poveličujejo sliko, ki se nudi popotniku. Preko vseh teh nasipov in jarkov so si razbijali glave nepregledni sovražniki, ki so v zgodovini Beograda napadali mesto in njeno prebivalstvo. S te strani je bil dejansko vsak pristop sovražnika k mestu nemogoč in kri, ki je tekla, kakor pravi naša slovenska narodna pesem, »da b' gonal mlinске kamne tri« je tekla vselej zastajala. Tudi Nemci v svetovni vojni so si tu polomili svoje vratove in osvojili mesto šele s saveke strani, preko Ade Ciganlije.

Ladja hiti naprej, daleč za nami je že Kalemegdan in prestolnica sama. Oddaleč se vidijsa samo strehe ponosnih palač in mogočna kupola na novem, še ne dograjenem parlamentu, ki se blišči v polni sončni svetlobi. Približujemo se ogromnim arkadnim pančevskega mostu. Sedem mogočnih lokov je raspetih nad mostom in vsak me-

Po 16 letih se je vrnil iz Rusije

Murska Sobota, 6. avgusta.

Počasi se vračajo posamezniki s svojega križnega pota, ki so ga nastopili pred leti, ko je zajela Evropo vojna vihra. Da-leč v tujini so bili zakopani v molku, in jih dosegel glas svojcev in pisma so se iz-gubljala na dolgi poti. Pa je ostala le ena beseda: Mrtev je. Spomini nanje so že obledeli, ko se nenadno ta ali oni po dolgih letih pojavi doma ves tuj in srečen in po-slušajo jeclajoče besede svojih domačih, ki stiskajo roko nejeverno in plašno njemu, za katerega so že vred leti dali za mazo...

Tako je bilo tudi s Pfliegerjem Petrom iz Ocinja v Prekmurju, ki se je po 16 letih vrnil iz Rusije. Ze dolga leta so ga imeli za mrtvega in njegovo posestvo, de-lež po materi, je dobila sestra. Sedaj se bo reč uredila. Vrnjen mu bo dom, za-ra-di katerega je prišel od tako daleč.

Leta 1916. je bil poklican k vojakom. Takrat je šel šele 18 let. Pridelali so ga k 27. pehotnemu polku v Gradcu, od-ko-der je šel že po nekaj mesecih na rusko fronto. Pa ni dolgo časa stal v Karpatih. Šli so naprej ter je bil meseca avgusta 1917. ujet s štiristo drugimi pri Przemyslu. Ujeli so jih kozaki in jih odgnali v no-tranjsko deželo. Z vlakom so potovali do Petrograda, kjer so bili le nekaj dni v ta-borišču, od koder so jih pa zaradi revo-lucije, ki je baš takrat nsatela, odpeljali v zapore v Orenburgu, ker so bili močno zastraženi. Hrana je bila takrat prav sla-ba. Kruh, voda, polenovka in slabo sočiv-je je bilo edino, kar so dobivali. V zapo-rih je bilo preko 1000 zaprtih. Vse te so pozneje razdelili v posamezne kolone in jih spravili na različna državna posestva v Sibiriji.

Pflieger je prišel z drugimi v Ašabad v Turkestan. Z njim so bili še trije Slovenci, ostali pa so bili Nemci in Madžari. Vele-posestvo je zaposlovalo 300 delavk in 900 delavcev. Med delavci so bili po večini ujetniki, ki so morali največ delati, za da-lo nikdar niso dobili niti belica. Vele-posestvo, ki meri do 3000 orolov, je uprav-ljal neki Nemec, pa tudi sicer je bilo tamkaj mnogo Nemcev.

Delo je bilo zelo težavno. Ob 6. zjutraj s odhajale kolone na delo, obločene v enotnih delavskih uniformah, s svojimi predelavci na čelu, ki so morali vse de-lo nadzirati. Razen tega pa je bilo pri-deljeno še oboroženo vojaštvo, da prepre-či vsak morebitni pobeg. Upravnik vele-posestva pa je po vrhu vsega še od časa do časa sam nadzoroval vse delo ter vsa-kega delavca zapisal in primerno kaznoval. Za zajtrk so dobivali delavci osminko žganja in kos kruha, dopoldne mleko, opoldne pa običajno hrano, ki je obstajala največ iz juhe, kosa mesa div-jih svinj in zelenjave. Opoldne so imeli pol ure prosto. Delali so do šestih zve-čer, nato so bili prosti. Pri poljskem delu so največ uporabljali stroje. Vsi delavci na polju so imeli svojo numeracijo.

Vsa ta leta so bili razen njega na vele-posestvu še trije Slovenci, in sicer Hödl, Markovič Maks in Kovačič. Meje velepo-sestva niso smeli zapustiti; lahko pa bi, ako bi optirali za Rusijo, kakor je napra-vilo kakih šest tamkajšnjih ujetnikov. Med tem časom je Pflieger dvakrat pisal domov, a ni nikdar dobil odgovora. Sploh so bili ujetniki od zunanje sveta popolnoma odrezani. Še za izpremembo v Ru-siji sami so malo vedeli, kaj šele za iz-premembo v ostali Evropi. Kako so bili izolirani, priča dejstvo, da niti eden tam-kajšnjih ujetnikov kljub petnajstletnemu bivanju v Rusiji ne obvlada zadosti ru-šine. Beseda Ljenuin je Pfliegerju skoro ne-znana. O Stalinu ve le toliko, da mora to biti zelo vplivna oseba v Rusiji. Od ruskega denarja pozna le stare carske rublje; čevronce je videl šele pred krat-kim. Ker za delo niso bili plačevani, so šli, kadar so kaj rabili, v kantino, ki je potem obračunavala te izdatke za državo, ki je imela veleposestvo v lasti. Pri odbo-du so mu obljubili, da mu bodo izplačali vse zaslužek po konzulatih.

Večkrat je mislil na dom ter je hotel zbežati, kar pa je bilo skoro nemogoče. Enkrat je nekdo poizkusil, pa ga je stra-ža ujela, ko je baš plaval preko reke. Za-prli so ga v neki stolp, ki je imel na dnu vodo. Siromak je moral dolge dneve pre-petiti v vodi ob samem kruhu. Eksem-plarčne kazni so jim vzele vsako misel na prostost. Tudi drugi so hoteli zbežati, pa so jih prijeli in nikdar več jih tovarni-nsko videli in ne slišali o njih.

Na cestah se redkokdaj vidijo berači, ker vsakogar, ki je le kolikčak zmožen za delo, zaposli država ter mu daje zato hra-no in obloko. Posebno strogo je pri vo-jakih, ki ne smejo piti alkoholnih pijač.

Sedaj odhaja vedno več transportov ujetnikov iz Rusije, katerih je tamkaj še dosti. Vsi, ki niso optirali, se po prisil-nem potu izenejo iz države. Tako je tudi Pflieger prišel z večjim transportom Av-strijcev, Nemcev in Madžarov iz Rusije. Na ruski meji, do kamor so imeli oboro-zeno spremstvo, so jih razposlali na raz-lične kraje, seveda vse na državne stroške, saj niso imeli niti belica v žepu. Potovali so v ruskih delovnih oblekah, katere so morali naposled oddati ter so za to pre-jeli druge obleke. Pfliegerja so poslali k jugoslovanskemu konzulatu v Gradec, kjer je moral ostati 3 tedne, dokler niso našli njegove domovinske občine.

Nad današnjim stanjem v Evropi se je

Pflieger zelo šudil. Tme Jugoslavija mu je bilo popolnoma neznano ter je o naši državi prvič slišal v Gradcu. Še večje je bilo začudenje, ko je prestopil našo državno mejo in videl vse velike izpremem-be v času njegove odsotnosti. Ker ni imel denarja, je moral potovati peš iz Maribora v Mursko Soboto. Med potjo je našel dobre ljudi, ki so mu pomagali.

Na koncu svojega pripovedovanja, po katerem je sestavljen ta dopis, je izrazil l'flegler veliko zadovoljstvo nad dejstvom, da je zopet doma, češ, da se šele sedaj mo-re povsem zavedati prostosti, katero je tako dolgo pogrešal. Nikdar pa ne bi ho-tel več iti nazaj v trpljenje, ki ga je na-pravilo popolnoma apatičnega do vsega.

REX steklenice in aparati za vkuhanje sadja. Zaloge: **Julij Klein**, Ljubljana, Wolfova ulica 4 259

KMETIJSKI VESTNIK

Obdelovanje žita na kitajski način

Ne samo, ker g. J. K. v št. 177 »Jutra« poziva, naj bi se k temu vprašanju izjavil kak agronom, se oglašam, temveč tudi iz lastnega nagiba, da še jaz po svoje pomagam k razjasnitvi tega vprašanja. Ovre-či moramo med ljudstvom mnenje, češ, omenjeni način žitnega obdelovanja ni po-vsem resen, marveč je samo nekakšno igrackanje. Prevažno je to vprašanje po-sebno za malega posestnika z obilno dru-žino, da bi šli mimo njega.

Ta reč ni nova in vendar je za večino čitateljev le nova. Prvi je o tem pisal Demčinski že l. 1909 pod naslovom »O okopavanju in sajenju žitac«. Tedaj se je o tem načinu veliko govorilo in celo imenitni rastlinski gojilci kakor von Lochow, Petkus in drugi so se v Nemčiji oglašali. Vendar pa je zanimanje kmalu zaspalo, ker za veleposesniške razmere ni bil ta način obdelovanja sprejemljiv, dokler ni bilo strojev, ki bi ceno in hitro opravili sajenje.

Tudi pri nas se je o tem že pred leti pisalo. Pri nestrokovnih listih je bilo ta-krat težko doseči daljšo objavo, pri »Kme-tovalcu« pa so bili tem stvarim nasprotni in sploh ne bi bili priobčili spisa. Da po-izkusimo tudi pri nas, mi ni kazalo dra-gega kot da sem si našel dva posestnika in ju pridobil za to, da meni na ljubo na-pravita poizkusi, čeprav se jima ta reč ni videla prav resna. Tak poizkus s presaja-njem žitnih sadik sem hotel izvršiti tajno in rezultate pač kakorkoli objaviti, ko bi jih bil uredil. Oba moža sta o nameri ta-kega poizkusa prišla v pogovor z nekimi gospodi in potem sploh ni prišlo do poiz-kusov.

Po mojem članku v »Jutru« »Razmne-žanje semenja« se je to vprašanje nasle-dnji dve nedelji v istem listu zopet začelo gibati in je živo odjeknilo v javnosti. Te-ga sem odkritosrčno vesel in želim to reč podpreti z nekaj podatki.

Predvsem je strokovna in gospodarska resnica, da je možno in umestno redkeje sejati, čim boljša je zemlja in čim pri-mernejše (pogoste) so padavine, ne da bi pri tem bil pridelek manjši. Nasprotno, z redkejšo setvijo, celo pa še s saditvijo in dva to trikratnim okopavanjem žita je možno pridelek znatno povečati ali pa ob-zadovoljiti z dosedanjim količino pridelka prihraniti polovico do tretjino žitne zemlje proste in tako dobiti novih površin za druge kulture. Eno kot drugo je pri nas sično potrebno. Jasno je zato, da sem pri-šlaš uvajanja novih delovnih in obdelo-valnih načinov in sem na to potrebo po-novno opominjal že drugje.

Pri računanju, da bo dala iz enega se-menskega zrna zaradi okopavanja velika obrast po 30 do 40 klasov in da bo v vsa-čem klasu povprečno 3 gr zrnja, so Nem-ci sodili, da bi se s presajanjem moglo do-seči na 1 hektar precej nad 100 metrskih stotov, vsekakor pa vsaj 100 q (1 vagon) žita. Glede stroškov pri presajanju se je trdilo, da jih odtehta prihranek na žitnem semenju, ki ga je pri takem načinu name-sto pri nas običajnih 200 do 250 kg treba samo okoli 5 kg na 1 hektar.

V zadnjih letih je zanimanje za sajenje žita spet oživelo po nepričakovani objavi vodje pokusnega krožka v Ostravi na Saksonskem Köttermannu, da je dosegel s sajenjem l. 1928 pridelek 115 q ozirome rži in po 94 q ozirome ječmena na 1 hek-tar. Ta poizkus je privedel dr. Schneiderja, člana nemškega državnega kmetijskega in gozdarskega biološkega zavoda in U. Staffeldta, da sta na posestvu tega zavoda v Dahlemu ter na posestvu Malchow, ki je last berlinske občine, podvzela v jeseni

l. 1928 in dalje izvedbo primerjalnih po-izkusov s sajenjem žita in z okopavanjem. Za seme so vzeli naslednje sorte: Petkusova ozirnira rž, Mahndorfska debeolgovka in Rimpauova debeolgovka kot ozimni pse-ni-i ter Ackermannov jari ječmen Isaria. Sajenje se je vršilo na pognojeno krompi-rišče in s po 400 kg Tomasove žindre, s po 200 kg 40 odst. kalijeve soli in s 66 kg žveplenokislega amonijaka v jeseni ter z enako količino istega spomladi na h. Pri tej priliki moram omeniti, da ne odobra-vam gnojilnega nasveta g. J. K., ki je v uvodoma omenjenem članku dušičnato gnojenje sploh opustil. Mladi sadiki dušik vsekako zelo pomore, da bolje uspeva. Pri zmemnem gnojenju z dušikom se pri obraslem žitu ni bati popleja. Jaz bi zato v naših prilikah uporabljal raje 400 do 500 kilogramov rudniškega superfosfata, 200 kilogramov kalijeve 40 odst. soli in 50 do 70 kg amonijake dušika v zgodnji jeseni in 30 do 40 kg čiliskega solitra v zgodnji po-mladi. Tisti, ki se bodo po njem opisane-ga načina obdelovanja lotili, naj to upo-štejajo.

Sadilo se je v štirih ponovih z roko v vrste tako, da je na 10 kvadratnih metrov prišlo po 2500 (torej sajeno približno na 20 krat 20 cm) rženih, po 3000 pšeninih ali po 2500 ječmenovih zrn. Pridelke je pri tem dal na 1 hektar: po 45 q ozirome rži, po 44 q ozirome pšenice ali po 41 q jarega ječmena. Sajenje (z okopavanjem) je tedaj dalo odlične uspehe.

Ta nemški poizkus ni edin, niti ni odlo-čilen in dokončen. Kakor je najbrže Köd-dermann bil pri preračunavanju vseh či-niteljev iz majhne na veliko površinske re-lacije premočno previden, tako so utegnili biti dr. Schneider in njegovi tovarši le morda preveč črnogledi, odnosno jim je mogla tudi narava po svoje zaigrati. Pravo sliko bodo pokazali šele večletni poprečki, dobljeni pri pravem pridelovanju na ji-vi, ki bo samo izravnavalo razne neizogiba-ne greške pri ocenjanju na majhnih, poizkus-nih parcelah doblijenih rezultatov.

Po poizkusih, ki ji je v bližini Dunaja fl. 1928-29 izvršil inž. Leimweber s saje-njem zrnja in okopavanjem rastlin, pravi-ta, da je za avstrijske (dunajske) razmere pri kitajskem načinu pridelovanja žita možno doseči približno 12 q zrnja več na hektar kakor pa pri običajni setvi v vrste. Pri sa-jenju zrnja in sledenem okopavanju pa je on kljub hudi suši in slabi poizkusni zemlji imel lepe uspehe. Popolnoma suhega, običajnega, za promet sposobnega zrnja je dobil (preračunano) na 1 hektar pri osinki 46 q, pri neki drugi pšenici 60 q, pri ja-rem ječmenu 45,6 do 46,3 q, pri ozirome ječmenu 39 do 44,6 q, pri rži (ki je za-radi suše posebno škodla) pa 37,8 do 40,6 q. Precej je bilo škode tudi od miši in od črve, ker se je želo prezrelo žito, nekaj tudi pri mlavi in čiščenju. Povsod je dosegel tudi nenavadno veliko slame, kar je za živinoreja tudi zelo važno. Pri nekem drugem poizkusu na posestvu gra-fa Hoyosa je kljub suši dal klas osinke po 78 do 96, neke druge pšenice pa po 112 zrn. Čeprav je tamkaj na daljavo 140 kilometrov poleglo skoraj vse žito, je ob-raščeno žito pri tem poizkusu raslo nor-malno in poleglo odlično kljubovalo, kar je važno zlasti za našo rdečo golico, ki sicer rada poleže.

Ne samo po moji besedi, temveč tudi po omenjenih poizkusih je gotovo, da se kljub prav majhni porabi semenja pri prav skrb-nem obdelovanju, zlasti okopavanju mo-re naš žitni pridelek najmanj potrojiti ali potveriti.

Mali posestnik z obilno družino bi se

lahko lotil tega načina obdelovanja in prav-lahko bi vsa dela opravil pravočasno. Go-spodarske in družinske razmere ga silijo v to in kar jasno je, da se tega obdelovanja ne bi samo lahko lotil, ampak bi se ga lotiti — moral!

Zato ne zapirajte pred tem dejstvom oči! Poizkusite, saj se poizkus kar ne mo-re ponesrečiti in zadovoljni boste! Upo-rablajte pa sveže, žvrsto, zdravo, prebra-no seme, po možnosti izboljšane, pople-

menitene domače sorte iz žitnih semen-skih gojišč. Beltinska semenogojna po-staja bi lahko dala nekaj stotov izbrane pšenice za te poizkuse.

Gospodu J. K. v nekih njegovih raču-nih ne pritrdim popolnoma, čestitam mu pa k njegovi predstavitvi teh obdelovalnih vprašanj v široki javnosti. To tembolj, ker so doslej naši strokovni predstavitelji v tem pogledu igrali brezbržno in pasivno vlogo. Dipl. agr. Anton Jamnik.

„Italia Redenta“ v tržaški pokrajini

Italijanska šolska družba »Italia Reden-ta«, ki deluje že nekaj let v novih pokra-jinah v Poadižu in Julijski Krajini, je za-la v zadnjem času v hude finančne stiske. Subvencije, ki jih prejema družba od drž-ave, pokrajinske uprave in raznih več-jih občin, korporacij in ustanov, so se v zadnjem času tako zmanjšale, da je družba navezana v največji meri le še na prosto-voljne prispevke zasebnikov. Družba, ki je pred kratkim sama vzdrževala poleg šol-skih poslopij in učil tudi učiteljsko oseb-je, se je morala omejiti le na poslednje in še te stroške za osebo zmaguje z veliki-mi težavami. Pri vsem tem pa se noče od-povedati svojim načrtom, po katerih bi morali čim prej zrasti v vsaki večji »tue-rodni vasi« njeni otroški vrtci.

V tržaški pokrajini ima ta poitalijance-valna družba že 22 otroških vrtcev, in si-ker v Trzinu, Ronkih, Poljanu, Barkovljah, pri Sv. Križu, na Proseku, Opčinah, v Treb-čah, Bazovici, Dolini, Devinu, Nabrežni, Sežani, Povirju, Storjah, Lokvi, Divači, Dutovljah, Tomaju, Senožečah, Postojni in St. Petru na Krasu. Stavbe otroških vrtcev v teh krajih so večinoma ali last družbe, ali pa jih ima družba v najemu. Deloma so ji dale občine tudi brezplačno na raz-polago primerne prostore. Po omenjenih načrtih bi se morali ustanoviti otroški vrt-ci še v vseh ostalih krajih, kjer je vsaj po 25 otrok, ki bi zahajali v vrtec, torej v vseh manjših podeželskih centrih s 500 in več prebivalci. Ustanovili naj bi se pa otroški vrtci tudi v manjših krajih, a ta-ko da bi njihov delokrog obsegal še bližn-ja sosedna naselja. Konkretno ima druž-ba namen, ustanoviti v tržaški pokrajini še 32 otroških vrtcev, in sicer na Konta-velju, Katinari, v Lonjerju, Gropadi, Pa-dmčah, na Kolonkovcu, v Bojuncu, Rie-manju, Skofljah, pri Sv. Antonu, na Do-berdobu, v Velikem Repnu, Zgoniku, Ko-

Zanimivo pa je pri vsem tem, kako družba utemeljuje potrebe italijanskih otroških vrtcev v slovenskih vaseh. Slo-venska šolska mladina, pravi med drugim, bi se morala že od svojega tretjega leta dalje privaditi italijanskini in se je do pr-vega razreda ljudske šole že do cela na-učiti. Se danes, ko je šola že devet let iz-ključno italijanska, se pogostoma dogajajo primeri, da morajo otroci po tri leta zaha-jati v prvi razred, pa ga še ne zdelajo in-to le zaradi tega, ker ne znajo italijan-sšine. Taki primeri se dogajajo celo v najbližji okolici mest, kjer bi bilo prič-a-kovati že sprčo povsem italijanske okoli-ce, da otroci vsaj nekoliko obvladajo »sladko rodno govorico«. Taka utemelji-telj pa pomeni z druge strani dvojno pri-znanje: Kako malo koristi takoli povečev-jeva laška šola splošni izobrazbi sloven-skih otrok in kako brezuspešno je vse fa-šistično nasilje nad našim kraškim ljud-stvom in njegovo narodno, jezikovno in sploh kulturno lastnino.

Dogodki za mejo

Katastrofalna eksplozija granate

V nedeljo zvečer se je pripetila v go-zdu blizu Saleza pri Zgoniku strašna ne-sreča, ki je uparavila globok vtis na vse prebivalstvo iz Zgonika in bližnje okoli-ce. V gozdu so se igrali otroci, ki so pod neko rušo nenadoma našli granato, ki je oblezala tam že v času zadnje svetovne vojne. Dečki so se takoj domeniili, da bo-do granato razstrelili. Odnegli so jo do neke jame. Tam so jo položili na plošča-to skalo in jo pričeli obmetavati s kame-njem. Nenadoma je s silno detonacijo eksplodirala. Le trem otrokom se ni nič zgodilo in so vsi prestrašeni zbežali. Stir-je fantiči, 13 letni Ivan Doljak, 14-letni in 15-letni Ludvik Budin iz Samatorce ter 15-letni Josip Škerj iz Saleza so oblezali pred jamo težko ranjeni, 14 letnega Ivana Rebulo iz Saleza pa je vrgla granata na rob prepada, kjer je obvisel na nekem grmčju. Ko so ljudje že pozno zvečer priklicali reševalni avto iz Trsta, je zdrav-nik dognal pri Doljaku veliko zevajočo rano na trebuhu. Imel je tudi razbito des-no koleno in več manjših ran na rokah in nogah. Roman Budin je imel obraz ves iz-nakažen, prav tako tudi Roman Budin, njegov brat Ludvik pa nalomljeni hrbe-tino in ranjeno levo roko. Medtem so sa-nitejci rešili Ivana Rebulo, ki se mu je hla-čnica že trgala, tako da bi bil skoraj pa-del v prepad. Boril se je že s smrtjo. Imel je strašno rano na levem senu, zlomljeno nogo in skoraj docela raztrgan trup. Med potjo v bolnišnico, kamor so odpeljali njega in še tri dečke, ze izdihnil.

Nov fašistični direktor v Cerknem

Goriški fašistični tajnik Avenanti je imenoval na predlog krajevnega tajnika dr. Corradinija nov fašistični direktorij v Cerknem. V direktoriju so dr. Anton Stiči, dr. Gvidon Massi, Humbert Zannier, Alojzij De Podesta in Marij Zorza.

Tržaško prebivalstvo

V prvih petih mesecih t. l. se je prišlo, lo v Trst 1685 ljudi, izselilo pa se je iz mesta 1368. Umrljo je 300 ljudi več, nego je bilo novorojencev. Tako je število pre-bivalstva naraslo v celih petih mesecih le za 17 ljudi. Mesto je šlo pričetkom me-seca junija 245.925 prebivalcev. V posled-njih dveh letih je Trst nazadoval z 8. na

10. mesto med največjimi italijanskimi mesti. Prebiete so ga Benetke in pred kratkim Bologna. Za tržaške fašistične oblasti pa tako nazadovanje mesta ne po-meni nikakega zla, nasprotno jim je šteti v zaslugu, da tako fašistično izvajajo — zakon proti urbanizmu!

Zaradi bega čez mejo

Dormberski karabinerji so prijaviili sodi-šču 25-letnega Josipa Brica, ker je brez potnega lista zbežal čez mejo.

Požar v Črnicah in njegove posledice

Staremu Andreju Slejku v Črnicah na Vipavskem je preteklo sredo ponoči nena-doma zgorela hiša. Na hišo je bil naslonjen senik in tudi tega je ugnil požar. 70-letni stavec, njegovi sinovi in sosedje so sicer takoj pričeli gasiti, toda ogenj, ki se je vnel v podstrešju hiše, kjer je bilo nekaj sena, je kljub temu v dobri uri ugnil obe stavbi, tako da sta zgoreli do tal. Slejko je počakal, da se je zdanilo, nato pa odšel h karabinerjem, ki jih ponoči ni hotel nadlegovati, in prijavil nesrečo. Ko je po-vedal, kako je po nesreči nastal požar, ga je karabinerski podčastnik brigadir Fotia nahrnil, češ da je hišo sam zažgal, ga areti-ral in izročil sodišču. Stavec se je zaman branil. Prijavili so ga, ker je bil zadol-žen in je bila hiša zavarovana za 29.000 lir. Njegove izpovedi, da je požar nastal brzokone sprčo iskri, ki je vzletela z ognji-šča v kuhinji, kjer je bilo na večer pred požarom še nekaj žerjavice, po dimniku na podstrešje, so gladko zavrnili.

Huda sodba

Pred idrijskim sodiščem se je te dni zagovarjal 50-letni posestnik France Brodnik iz Osojnice pri Idriji zaradi za-smehovanja finančnih stražnikov. Brodnik se je pred 12 leti naselil v Osojnici. Pri-šel je z druge strani meje in si v vasi ku-pil hišo in posestvo. Karabinerjem in fi-nančnim stražnikom je napravil vse do zadnjega marsikako uslugo in tudi tako služil denar. Pred dnevi pa je bil v družbi nekega dvolastnika iz sosedne vasi. Izpil je precej kozarcev vipavca in v vinskem razpoloženju pričel zabavljati čez kara-binerje in finančne stražnike. Neki finan-čni podčastnik, ki ga je slišal, ga je areti-ral in izročil sodišču. Bil je obsojen na leto dni ječe.

Huda ura nad Pazinščino

V četrtek je okrog poldneva divjala sil-na nevihta nad Pazinom in vso okolico. Utrgal se je oblak in je nali v preplavil vse mesto in okoliske vasi. Štiri ure je padala toča, ki je uničila vse, kar je bilo na po-lju, v vinogradih in sadovnjakih. V mestu je voda vrla v kleti in pritličila nekat-rih hiš. V okolici pa je najhuje prizadela Stari Pazin, Berm in Lindar. Več ko polo-vica pridelka je bila uničena.

Brezposelnost v Istri

V Pulj je pričel v ponedeljek delovati novi pokrajinski korporacijski gospodar-ski svet. Pri razpravi o splošnem gospo-darskem položaju v Istri je navedel pod-predsednik sveta Benussi, da je po urad-nih podatkih v istrski pokrajini 6938 brez-poselnih delavcev. Število nezaposlenih je znašalo sredi zime 10.000. Največ dela so našli kmetički delavci, število nezaposlenih iz ostalih poklicev je pa mestoma celo na-raslo. Industrijskih delavcev je sedaj 5322 brez dela, trgovskih pomočnikov in nameščenih 670. Ribiči in mornarji v teh podatkih niso vštet.

Pol milijona lir globe zaradi tihotapstva

Pred reškim sodiščem se je vršil v po-nedeljek proces proti 62-letnemu Nikolaju Jeletiču iz Poljan. Imel je trgovino in pred kratkim so našli v njegovem skladi-šču skoraj 10.000 kg kave in nad 22.000 kilogramov sladkorja. Dognali so, da je v tihotaplil vse to blago iz reške pro-ste cone. — Imel je pomagake, ki jih pa niso izsledili. Obsojen je bil na 552.970 lir globe in plačilo vseh sodnih-skih in odvratniških stroškov. Globo bi plačal v velikem delu z blagom, ki so ga mu zaplenili.

Ižanci

Nekaj fantovskih spominov ob današnji veliki tekmi žanjic na Igu za naslov prvakinje ljubljans-kega pododbora Društva kmet-skih fantov in deklet.

Da ne pozabimo!

Prebivalci jugovzhodne strani Ljubljans-kega barja in bližnjih hribov Mokrice in Krma niso ne Dolenci in ne Notranjci, ampak ljudje sami zase. To so Ižanci. Ne-kateri duhoviti Ljubljancini zatorej ima-nujejo te kraje in ljudi kratko malo Ižan-sko republiko. Če je v tem kaj resnice je samo Ižancem v čast in ponos, nikakor pa ne v zasmeh. Kje drugod v naši deželi je še bolj odjeknila letnica 1848 — pomlad na-rodov? Kje so se še čuli navdušeni klici po svobodi in prostosti s pariških in dunaj-skih ulic? Zgodovina molči, ker to se je zgodilo samo na Ižanskem. Samo Ižanci so se takrat zdramili, pogledali okrog se-be in dobro spoznali, da je prišel čas, da vržejo s sebe suženjske verige. To je bilo možno samo zato, ker so — kakor se go-vo-ri o njih — kulturno za sto let za dru-gimi zaostali! Tenko so prisluhnili svobo-do obetajočim glasovom, ki so prihajali iz silne daljave, — iz osrčja Francije. Sa-mozavestno se so dvignili in porušili Ižan-ski grad in s tem že takrat dokazali, da niso zaostali, ampak da so za sto let mo-goce že druge prehiteli.

Začudena se je ozrla naša dežela na Krim. Novica, da »Ižanci gredo«, je pre-tresla še ozračje nad ponosnim, mogočnim Triglavom. Kdo drug je še poleg Ižancev občutil narode prenavlajoči in dvigajoči veter, ki je močno pihal v tistih časih po Evropi? Nihče ne govori in tudi ne mo-

re. Samo Ižanci so razumeli novi čas, se dvignili in vpizorili zadnji kmetiski upor proti tlačanstvu.

To njih proslavljajoče dejstvo se je v teku let prenašalo od ust do ust po naši deželi; pri tem prenašanju se je tako spre-menilo, da ni ostalo od njega ničesar dru-gega kakor grdo in zlobno natolcevanje, da so Ižanci brutalni nasilniki in najbolj zarukani hribovci. Krivična sodba je to in grdo plačilo za njihovo slavno dejanje. Ali oni se sami zavedajo, da je nehalne-rost sveta zelo velika. Zato nikomur ne zamerejo.

Če Ižanci ne bi imeli ničesar drugega, za kar bi lahko rekli, da je njihovo, in bi samo pokazali na letnico 1848 — dovolj so storili za naš narod v borbi za njegov dvig in osvoboditev.

Zgodovina jim daje priznanje.

Na Slovenskem se je širila narodna za-vednost in tudi to so bili Ižanci med prvi-mi, ki so se zdramili. Napravili so si za-stavo, na katero so pripeli venec, ki so ga poslala Bleiweisova dekleta iz Ljubljane. Velika množica se je zbrala tedaj na Igu iz vseh okoliških vasi in zvonovi so zvo-nili po vseh ižanskih cerkvah, ko se je vršil slavnostni sprevod z zastavo na čelu. Vse to je bilo naperjeno proti tamosnjim nemškutarjem. Sprevod se je vršil ob ogromni udeležbi vseh Ižancev; na čelu sprevoda je nosil slovensko zastavo štu-kljev, ki je bil takrat »komandant« ižan-skih fantov. Nasproti so prišli orožniki, poslani iz Ljubljane, da vzamejo zastavo; zahtevali so, da jim jo izročijo. Toda zasto-voša je pokleknal na tla; v emi roki je držal zastavo, z drugo si je pa odpel stra-žo in pokazal na svoja gola prsa, rekoč:

»Tukaj je moje srce; to predrite, če jo hočete dobiti!«

Množica je dvignila silen hrup in hotela razjarjena planiti na orožnike, da bi jih linčala. Orožniki, ki so videli, da so v po-polni nemoci proti razljutenim ljudem, so se obrnili in odšli nazaj v Ljubljano. Ižan-ci so neovirano nadaljevali svoj pohod po Igu in s tem pokazali svojo veliko narod-no zavednost.

Nekaj dni pozneje je prišel birič iz Ljubljane na Ig po zastavo. Štembalov Francej mu je proti odkupnini tridesetih goldinarjev izročil zastavo in ga pri tem opozoril:

»Ne hoči po Ljubljanski cesti, ker tu bi te mogli ižanski fantje napasti in bi ti lahko vzeli zastavo; obrni se raje na dru-go stran in pojdi po škofeljski cesti, kjer boš popolnoma varen!«

Birič je odšel po nasvetovanem potu. Štembalov Francej je hitro obvestil o do-godku Adamovega Miha, ki je bil tedaj komandant ižanskih fantov, ker je štruk-ljev odšel k vojakom. Miha je z dvema drugima fantoma stekel po bližnji cesti in se skril na škofeljski cesti pod most, ki vo-di preko želmeljске. Ko je dospel birič na most, so vsi trije planili nanj in mu vzeli zastavo. Tako so jo ižanski fantje spet imeli in poleg tega še trideset goldi-narjev.

V tistem času je bil v Ljubljani okrajni komisar Pajk, ki je poklical Adamovega Miha na odgovor.

»Miha, kdo je komandant ižanskih fan-tov?«

»Jaz,« mu je samozvestno odgovoril Miha in se pri tem udaril po svojih širo-kih prsih, da je kar zabobnelo.

»Ne, Miha, saj ni tako! Komandant čez-izanske fante sem jaz in ne ti!« ga je po-učeval komisar Pajk.

»Tako? Če ste ti komandant, potem pa kar bodite! Jaz grem! Adijo!« Miha je odprl vrata in

Učiteljski dom v Mariboru

Maribor 5. avgusta

Naše učiteljstvo je postalo posebno z osvoboditvijo važen činitelj v vsem našem javnem življenju. Dasi je imelo že pred prevratno močno stanovsko organizacijo z različnimi kulturnimi, socialnimi in gospodarskimi ustanovami, vendar se njegova pozicija v javnosti tedaj niti zdaleka ne ne more primerjati z današnjo. Šele svobodna država je napravila tudi učiteljski stan svoboden in mu omogočila v teku dobrih desetih let tak razmah, kakršnega ni prej doživel niti v petdesetih letih pod tujim gospodstvom.

Učiteljstvo se tudi po veliki večini zaveda tega dejstva in vrši se izven svojega poklicnega dela ogromno delo na kulturnem in gospodarskem področju v prid naroda in države. Poleg vsega tega pa deluje s podvojeno močjo v svoji vzorni stanovski organizaciji ter njenih socialnih in gospodarskih ustanovah. Ravno v tem delu prednjači naše učiteljstvo vsemu učitelstvu v državi in si je pridobilo zaradi tega velik ugled med njim.

Lep primer uspeha smotrenega učiteljskega stanovskega dela je danes »Učiteljski dom« v Mariboru, katerega sliko prinašamo. Doseglo ga je učiteljstvo bivše mariborske oblasti v desetih letih z lastnimi močmi in žrtvami. Letos pomladi je kupilo v zahodnem delu Maribora, kjer je v teku zadnjih let zrastle silno prikupna naselbina vil, največje in najlepše poslopje, tako zvan »Parlament« v Kosarjevi ulici. V tem poslopiju odpre že s prihodnjim šolskim letom poseben penzionat predvsem za dijake učiteljskih rodbin in njihovih sorodnikov. V kolikor bo pa dopuščal prostor, bodo sprejeti tudi drugi. Poslopje samo je kakor nalašč zidano v ta namen. Ima parketna tla, centralno kurjavo in kopelne. Poleg poslopja je še 1500 m² prostora, ki bo deloma služil kot vrt, deloma kot igrišče. Na tej lepi pridobitvi je treba našemu učiteljstvu čestitati.

za prevoz moštva, dve najmodernejši motorni brizgalni, dve ročni brizgalni, veliko zložljivo lestev in nekaj sto metrov cevi. Vse to je spravljeno v prostornem gasilskem domu. V stanovanja posameznih gasilcev je napeljana električna signalna naprava, ki ob požaru vsakega posameznega gasilca takoj alarmira. Letos si je društvo nabavilo krasen prapor in novo prenosljivo motorno brizgalno. Slovesna blagoslovitev teh novo nabavljenih stvari bo 14. avgusta. Društvo lahko s ponosom gleda nazaj na svojo dolgo plodonosno dobo dela in požrtvovalnosti, a s hvalečnostjo se ga spominjajo vsi oni, katerim je v sili prišlo na pomoč. »Nesrečni, ki v nesreči biva same, je bilo geslo vrlih članov, ki so ob vsaki uri pomagali vsakemu brez razlike stanu. S ponosnim zletom gasilske zveze, ki se bo vršil v dnevih 13. in 14. avgusta v Slovenjgradu, hoče proslaviti svoj jubilej. Blagoslovitev novega društvenega prapora in nove motorne brizgalne naj bo vsem članom vzpodbuda za nadaljnje de-

župni in društveni načelnik Leopold Kopač

lovanje. Mi vsi želimo vrlim gasilcem, da bi se še nadalje udejstvovali v čast in ponos domačemu mestu, v pomoč in utoho bližnjemu.

Tudi kraljeva družina prihaja v Mojstrano

Mojstrana, 6. avgusta.

Ob zaključku prve polovice letoviške sezone beleži Mojstrana kljub obli gospodarski krizi precejšen obisk tujcev. Seveda številčno lanski obisk ni dosežen, vsekakor pa je obisk 433 gostov nasproti 569 ob istem lanskem času (76 odst.) še kar zadovoljiv. Gotovo bi se doseglo lahko najmanj lansko število gostov, ako bi se poglabila primerna propaganda samo v toliko, kolikor kraj zasluži po svoji legi in prijazni okolici. Zala, da tujsko-prometno društvo nima zadostnih sredstev, nekateri tujsko-prometni interesi pa se ne zavedajo važnosti, da se edino s široko propagando doseže željeni uspeh. Tako na primer člani tujsko-prometnega društva ne prispevajo drugega kakor 20 Din letne članarine, a s tem decarjem se ne more veliko propagirati. Žalostno je pa tudi, da ima društvo le malo članov in večji del posetnikov sob niti ni včlanjen v društvo. Goste pa bi seveda radi imeli. Prva dolžnost vseh posetnikov sob je torej, da pristopijo k društvu. Le tako bo imelo društvo več dohodkov, s katerimi bo mogoče uspešno razvijati propagando.

Najpotrebnejše, kar manjka našemu letovišču, je pa kopališče. Že lani je tujsko-prometno društvo pričelo z gradbo, pa se je pojavilo zlo v obliki gospodarske krize, ki je vse razsejal prekrižala. Kopališče je le delno dograjeno, in sicer je izgotovljen le primitiven bazen, ki ga nikakor ne moremo imenovati kopališče. Treba je še mnogo za izgotovitev. Vse vlozene prošnje za podporo pa so ostale vse nerešene.

Nj. Vel. kralj se je pretekli teden pojavil dvakrat v Mojstrani. Dolina Krna, kjer je njegovo lovišče, mu je posebno priljubljena izletna točka. Tja pogosto zahaja in ob vsaki taki priliki se vladar pojava v Mojstrani. Čim ga prebivalstvo ugleda, ga pristržno pozdravlja. Osobito če ga zagledajo otroci, ki jih je vedno dosti na cesti, je navdušenje na višku.

Dolina Krna je vobče prijetno izletišče vse kraljeve družine. Nj. Vel. kraljica je s princji zahajala julija večkrat tja in je ostala tam v lovski koči po ves dan. Prebrane ni prinesla s seboj, temveč je Nj. Vel. kraljica kuhala sama. Očividec je pravil, kako skrbno se je znala pripraviti k delu, in tudi, kako je delo razdelila. Vsi principi so morali pomagati luščiti gruh, lupiti krompir, donášati vodo in tako. Nj. Vel. kraljica ima veliko veselja do kuhanja in je vsa srečna, kadar gospodinji povsem sama s sodelovanjem ljubkih kraljevičev. Ponosni smo, da ima Mojstrana med drugimi odličnimi gosti tudi najodličnejše posetnike, družino Nj. Vel. kralja Aleksandra.

Podkorenci so sami zgradili lično postajališče

Podkoren, 4. avgusta.

Širši javnosti že dobro znano letovišče Podkoren si je ustvarilo novo pridobitev. Prihodno nedeljo 14. t. m. se bodo odprla svetla vrata v ta krasni kotiček naše Gorenjske, kajti tega dne bo odprto novo zgrajeno postajališče. Lahko trdimo, da nima Slovenija tako ličnega, v gorskem slogu zgrajenega postajališča kakor je podkorensko. Gradnja ga je vas na svoje stroške in le s trdnjo voljo in trudopolnim delom je bilo mogoče v današnjih težavnih časih premagati proračunsko vsoto 135.000 Din. Kr. banska uprava je podprla to, v tujskopropagandnem pogledu veljavno delo s podporo 20.000 Din. S prostovoljno tlako so se izvršila popolnoma vsa težaška dela, katerih ni bilo malo. Tako je samo za nasip perona bilo potrebnih povprečno po 20 delavcev dnevno skozi tri tedne.

Vas Podkoren spada med eno naših najstarejših letovišč. Tod je tujski promet svetel, ko n. pr. v Kranjski gori še ni bilo tujcev in hotelov. Nazadovati je začel, čim se stekla po gornji saveški dolini železnica in se je zgradil v Kranjski gori kolodvor, kamor se je preselila tudi pošta. Kljub temu, da je bil Podkoren takorekto odrezan od sveta, se vendar opaža v zadnjem času vedno večji dotok tujcev. Poleti jih kraj prava-

Ali bi kupili kremo za kožo iz kabliča?

Krema mora biti higijenično zavita in zajamčeno čista – drugače zelo lahko škoduje Vaši koži. In Vaše nežno perilo? Ne zasluži li tudi to enako pazljivost? Mislite na to kadar kupujete milne luske. Zahtevajte Lux v higijeničnem ovoju. Tedaj ste brez skrbi, da ne pride nikaka nečistoča v dotiko z Vašim perilom, a Vaša koža bo na ta način obvarovana od nevarnosti, ki ji preti od bakterij, katere s prahom uhajajo v perilo.

LxJ 3-32

za pranje volne in svile

bi s svojo krasno solnčno lego, pozimi pa nudi smučarjem najidealnejše terene.

Prihodno nedeljo 14. t. m. se bo v primeru lepega vremena vršila otvoritev postaje posebno svečano. Za to priliko je za-

prošeno za četrtinsko vožnjo po železnici, da bo dana s tem prilika, da tudi iz bolj oddaljenih krajev marsikdo napravi lep nedeljski izlet v Podkoren in tako izkaže priznanje požrtvovalnim Korencem.

Josef Penížek in češki prevod Prešerna

Le mimogrede so omenili slovenski dnevniki ob smrti Jos. Penížka, da je pokojni v svoji mladosti prevajal tudi Prešerna. Jos. Penížek pa je imel s Slovenci mnogo več zvez kakor se je v naših listih omenjalo. Posebno kot dolgoletni vestni sodnik »Slovenskega Narodca« si je zaslužil trajen spomin, kakor ga je tudi on ohranil našim tedanjim politikom v svojih spominih.

Tu nas zanima predvsem Penížek kot prevajalec iz slovenščine. Kakor so listi omenili, je študiral Penížek v mladih letih na dunajski univerzi slavistiko, kjer je poslušal Miklošiča. Tako se je seznanil tudi z našim slovstvom. Ker je bilo to v začetku sedemdesetih let, ko je dunajska mladostenska generacija v znamenju Prešerna zbrana okoli Stritarjevega »Dunajskega Zvonca« nastopila svojo veliko borbo, je razumljivo, da se je Penížek navdušil za ideale teh naših borec. Ker nimam pri roki njegovih »Spominov« (napisati jih je nameraval v 8 knjigah), mi ni znano, s katerimi našimi pisatelji je imel osebne zveze. Gotovo sega že v to dobo njegovi prevodi iz slovenščine, ki so izšli šele pozneje.

Ne smemo pozabiti, da je Penížek po dunajskih letih odšel v Rusijo, kjer je bil vzgojitelj in se je od tam vrnil k žurnalistiki. V Rusiji se je navduševal za rusko slovstvo, posebno za Turgenjeva, katerega je največ prevedel. Tudi ti prevodi so izšli šele po l. 1880, ko je Penížek urejal »Slovenski almanah« (1880.–1881.).

V literarnem razmahu teh let so izšli

tudi njegovi prevodi iz slovenščine, in sicer l. 1882. Izbrane pesmi Prešernove (izšle v Jitčini), Pesmi Borisa Mirana, Stritarja (izšle v Moravski Orlici) in Jos. Jurčiča »Tugomer« (izšel v »Slovenskem divjalcu« št. 11 v Jitčini). Vidimo torej, da je hotel Penížek seznaniti Čeha z najboljšimi deli naše dotedanje literature. Prešeren – Stritar – Jurčič. Nas mora zanimati seveda predvsem prevod Prešernovih pesmi, kajli Penížkov prevod je še do danes edini češki prevod Prešerna; naravno je, da je prevod nekoliko zastarel in da ga je danes na književnem trgu hudo dobili.

Pogosto se je izražala želja, da bi se ta zbirka izpopolnila, da bi izšel ves Prešeren, nikogar ni bilo, ki bi bil Penížkov delo nadaljeval. Za Prešerna se je zanimal sam pesnik Vrchlicky, saj je bil pri odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, vendar se ni zgodilo, da bi dal našemu pesniku končno obliko v češčini. Mislimo pa, da bi bilo zelo umestno, če bi se Penížkov prevod izpopolnil, da bi dobili lepo in popolnejšo izdajo Prešernovih pesmi v češčini.

Iz Penížkove literarne zapuščine, ki na bo majhna, kakor kaže, se bo videlo, ali se je Penížek po l. 1882. še kaj ukvarjal s prevajanjem Prešerna. V »Slov. prehledu« in drugod se nahaja še nekaj prevodov. Našim praškim slavistom ne bo težko, zbrati te poskuse in iz njih ustvariti novo zbirko. Jos. Penížku pa gre čast, da je prvi seznanjal češko javnost s Prešernovo muzo. L.

Triglavski žrtvi Heinz Müllerju v spomin

Mojstrana, 6. avgusta.

V četrtek 11. t. m. ob 11. bo na pokopališču na Dovjem posvetitev spomenika akademiku Heinzu Müllerju iz Kölna ob Reni, ki je dne 12. junija leta 1930. našel smrt pod Triglavom. Heinz Müller je bil vodnik nemške akademске sportne zveze v Monakovem in bo sedaj skupina članov te zveze prišla počastiti spomin svojega pokojnega tovariša.

V začetku junija 1930 je prispelo v Mojstrano iz Monakovega 16 mladih turistov, večinoma visokošolcev in je peštra ter živahna turistovska družba vzbujala v Mojstrani precejšnjo pozornost in si knalu pridobila splošne simpatije. Mladenci in dekleta so bili videti že preizkušeni turisti in so bili skrbno pripravljeni za velik pohod v Julijske Alpe. Po raznih turah se je do 11. junija ob 5. popoldne petčlanska skupina te družbe odločila še k plezalni turi na Triglav. Skupino je vodil 21-letni akademik Heinz Müller iz Kölna ob Reni. Ker je bila ura že pozna, je oskrbnik svari mlade turiste pred izvršitvijo tega namena. Toda niso se dali odvrniti. Korakali so preko ledenika in so potem preko Kugryjeve police na Severni steni hoteli doseči vrh Triglava. Že v bližini Kugryjeve police pa sta se dva člana premislila in so plezanje nadaljevali samo trije. Müller je stopal prvi, za njim je bil na vrvi privezan njegov prijatelj, akademik Ervin Liedtke, tretja pa je bila neka gosposodična. Ko so bili na posebno nevarnem mestu v steni, se je tudi gosposodična odvezala od vrvi in malo pozneje se je zgodila katastrofa. Müller je strmojavil navzdol globoko v prepad in oblegal mrtev z razbito glavo. S seboj je potočnil tovariša, ki je ostal živ, a se je hudo poškodoval.

Reševalna ekspedicija pod vodstvom Gregorja Laha je imela silne napore pri iskanju in prenosu obeh žrtev. Ekspedicija je prišla na Kredarico sicer ob lepem vremenu, ker pa so prej divjale nevihte z nalivi in točo, so bila vsa nota močno poškodovana. Nesrečnega Müllerja, edinega sina stare vdove v Kölnu, mnogo obetajočega nadarjenega akademika in velikega oboževalca planin, so položili k večnemu počitku 17. julija ob 11. na pokopališču v Dovjem. Grob mu je blagoslovil pastor iz

Zagreba, pogreba pa so se udeležili tovariši iz Nemčije, številni domači turisti in domačini iz široke mojstranske okolice. V imenu slovenskih planinarjev sta se od pokopnika poslovila dva Skalaša, potem pa so planinci na grobu zapeli pesem »Zagorski zvonovi«. — Müllerjev tovariš, Ervin Liedtke se je dolgo časa lečil v ljubljanski bolnišnici, od hudih poškodb pa so mu ostale posledice za vse življenje.

Protituberkulozni dispanzer v Trbovljah začel poslovati

Trbovlje, 6. avgusta.

Danes je tu začel poslovati Protituberkulozni dispanzer, katerega ustanovitev sta omogočila s svojimi podporami OUZ in Osrednja protituberkulozna liga v Ljubljani in ki sta se ga zavezali vzdrževati trbovtska občina in Bratovska skladnica. Dispanzer bo deloval za vse trboveljske revirje, za Trbovlje, Hrastnik in Zagorje ter za Hudovo jamo. Vodi ga bo šef ljubljanskega dispanzerja gosp. dr. Prodanc, ki bo v tej svoji funkciji stalno prihajal v Trbovlje.

Ustanovitev Protituberkuloznega dispanzerja je za rudarske revirje, katerih prebivalstvo se zaradi težke gospodarske krize zlasti v zadnjem času nahaja v zelo težkih gmočnih razmerah – in s tem v zvezi je mučno, žalostno zdravstveno stanje rudarjev, zlasti njihovih otrok – izrednega pomena. Namen dispanzerja je socialnozdravniška zaščita tuberkuloznih bolnikov, njihovih rodbin, in sicer ogroženih prebivalcev. Njegova naloga je, preprečevati širjenje tuberkuloze in zdraviti tuberkulozne bolnike.

Dispanzer bo izsledoval in preiskoval jeitične bolnike, študiral njihove življenjske in stanovanjske razmere, preskrboval siri-mašnim sredstva za vzdrževanje snaznosti telesa in stanovanja, svetloval in ambulantno zdravil bolnike, se briga za deco in dojenčke iz jeitičnih rodbin itd. Ena njegovih glavnih skrbí bo, posredovati glede socialne zaštite svojih poravorcev.

Protituberkulozni dispanzer je v teh žalostnih dneh bede in gladu za Trbovlje zelo važna pridobitev in ime odličnega strokovnjaka dr. Prodanc, ki ga vodi, jamči, da njegovo delo ne bo moglo biti brez socialnega uspeha.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Uspeh dramske vzgoje na deželi

Vransko, 5. avgusta.

Režiser ljubljanskega Narodnega gledališča g. Milan Skrbinšek je priredil na Vranskem štirinajstodnevni dramski tečaj, ki se ga je udeležilo večje število požrtvovalne in za narodno prosveto navdušene mladine z Vranskega in okolice. Tečaj je g. Skrbinšek zaključil z javno produkcijo preteklo soboto. Ponovili pa so jo še v nedeljo. Na sporedu je bil samo Cankar, in sicer prvo dejanje »Hlapceva«, L. VI. in VIII. slika Skrbinškove dramatizacije »Hlapca Jerneja« ter trije prizori iz »Jakoba Rudea«. Ves program so gojenci izvedli nad vsako pričakovanje. Vloge so bile srečno izbrane in težko je reči, kdo jo je rešil bolje. Vse navzoče je s svojo igro najbolj presenetil gospod Jože Jovan, ki je podal hlapca Jerneja tako dobro, da bi lahko v tej vlogi z uspehom nastopil na vsakem večjem odru. Izgovarjaja je bila odlična. Maske so bile prav dobre, scenografija, s katero je g. Skrbinšek dokazal, da se da tudi na najmanjšem podeželskem odru mnogo ustvariti, je

bila originalna. Vsako točko programa je g. Skrbinšek kratko razložil, na koncu pa je recital svoj prevod Wildenbruchovega melodrama »Pesem čarovnice«. Na klavirju ga je spremljala gospa Jakšcova.

Produkcija dramskega tečaja je bila lep amaterski užitek, ki ga Vransani ne bodo tako kmalu pozabili. Zeleti bi bilo, da tudi drugi naši igralci po zgledu g. Skrbinške posetijo deželo ter priredijo slične tečaje. Mladine, ki se zanima za odersko umetnost, je med našim narodom dovolj. Treba jo je samo zbrati in vzgojiti za resno odersko delo. Marsikje bi taki tečaji odkrili skrit talent, pri gojencih pa vzbudili zavest nekega znanja, ki bi jih samo privlačevalo k resnemu dihetantskemu oderskemu delu.

Vranski gojenci gosp. režiserja Skrbinška se bodo gotovo izkazali hvalni svoje-mu učitelju na ta način, da bodo v novi sezoni postavili na oder čim več dobrih iger. G. Skrbinšku pa k lepemu uspehu iskreno čestitamo! Slika kaže tečajnike z njihovim učiteljem v sredini.

Slovenjgraško gasilno društvo

Slovenjgraški gasilci ob 65-letnici društva, zbrani pred svojim prostornim gasilskim domom.

Slovenjgradec, 6. avgusta.

Prostovoljno gasilno društvo v Slovenjgradu slavi letos svojo šestdesetletnico. Dolgo dobo moramo deliti prav za prav na dva dela, in sicer od leta 1872 do 1922, to je 50 let, in od 1922 do letos. Iz prve dobe skoraj ni nikakih poročil, ker je ves arhiv ob priliki prevrata neznano kam izginil, kar je na vsak način velika škoda za društvo. Najboljši vir o delovanju društva v tej prvi dobi se je žepal iz ustelega poročila bivšega takratnega dolgoletnega načelnika g. Augusta Ungarja, ki je leta in leta vodil gasilce. Tukajšnje društvo sega prav za prav nazaj v leto 1867, ko so že takrat g. Kaligarič, Günter in brata Bouvier skušali ustanoviti gasilsko organizacijo, vendar se jim je ta namera posrečila šele leta 1872, ko je prvič po slovenjgraških ulicah zapela gasilska trobenta. Od ustanovitve dalje se je društvo bolj in bolj razvijalo, vendar so ga s svetovno vojno zadeli najslabši časi. Do prevrata je bilo društvo v nemških rokah. Po prevratu se je to končalo in se je uvedel slovenski poveljevalni jezik.

Iz društvene statistike je razvidno, da je bilo v mestu in v okolici veliko število več-

jih in manjših požarov. Najhujši je bil požar v mestu leta 1903, ko je zgorelo do tal 88 objektov: popolnoma je pogorela današnja Meškova ulica in trg pred cerkvijo. Požar je zavzel takšne dimenzije, da so morali poklicati vojaštvo iz Celja in Maribora, naka se je posrečilo pogasiti šele po dvanajsturnem gašenju. Pri vseh požarih je društvo delovalo z velikim uspehom. Priskočilo je na pomoč tudi v drugih primerih, ko je bilo ogroženo človeško življenje in imetek. Društveni načelniki so bili: Kaligarič 1872 do 1899, Unger od 1899–1921, Druškovič od 1921–1923. Članje od 1923–1931, a poslednje članuje Leopold Kopač, ki je obenem tudi župni načelnik. Društvo ima tudi več častnih članov: Ungarja, Druškoviča, Miroslava Ferka in Pogorevčnika. Število članov je sedaj 60. Med njimi je tudi več odličovancev, in sicer imata zlato kolajno Pogorevčnik in Petušnik, srebrno kolajno pa Lipovnik, Fale, Ferik, Hmelina, Kristan in Meja. Načelnik Kopač ima red sv. Save in srebrno kolajno. Razen tega imajo člani še razna gasilska odlikovanja.

Tudi orodna oprema našega društva je dobra. Društvo poseduje dva avtomobila

Kam se gremo zdraviti, okrepiti in na oddih?

Pojmo v naš stari in priljubljeni turistovski center mednarodne publike:

zdravilišče Rogaško Slatino

katere nadmorska višina znaša 288 m, a podnebje je subalpinski in milo.

Zdravilna mineralna voda »Tempele«, »Styria« in »Donat« z indikacijo za zdravljenje želodca, črevesja, jeter obtoka in bolezni krvi, ledvic, mehurja in živčnih bolezni itd. — Normalno zdravljenje v kopališču: 3 tedne. A pred in po tem zdravljenju pijemo njeno vodo doma!

Moderna hidro-elektro- in mehano-terapija. — Röntgen. Prvovrstno urejen kemijski analitični laboratorij. — Zdravniški specialisti. — Kopalniška godba. Radio. — Vse vrste razvedril. — Družabni izleti itd. Sezona: od 1. maja do 1. oktobra. Glavna sezona od 16. junija do 31. avgusta. Izven glavne sezone je najprikladnejši obisk kopališča zaradi udobnosti nizkih cen in posebnih popustov.

Pavšalni aranžmaji popolne oskrbe vključno z zdravljenjem. Olajšave za neimovite! Zveze: po železnici via Zagreb—Zabok ali via Grobelno. Za povratek popust v ceni karte.

konj na treh. Na Savi je skakal večer v vodo 21 letni slaščičar Vilko Kopecki iz Ljubljane. Skočil je v preplitvo vodo in priletel z glavo na kamen. Prebil si je kožo na temenu in moral iskati pomoči v bolnici.

u— Trije prijatelji koles. Ljubljanska policija je s pomočjo orožništva izsledila v zadnjem času drzno tatinsko tolpo. Tatovi, ki so pripadali k tej družbi, so se pečali po večini s tatvinami koles, vendar pa se niso ogibali še drugih tatvinskih prilik. Ze pred dnevi sta bila aretirana v Podpeči bivši čevljarški pomočnik 28letni Ludvik Bernik, doma iz Kozarij, in pa 26letni Angel Fabjan, ki je doma iz Temenice v okolici Gorice. Zadnje čase sta se zadržavala v Podpeči pod Krimom, od koder sta delala tatinske pohode na vse strani. Orožnikom, ki so ju izsledili šele po daljšem zasledovanju, sta priznala, da sta v temu zadnjih mesecev pokradla nad 20 koles. Ponajveč sta se udeleževala ob košnji v Mestnem logu in na Barju. Pred par tedni sta udrila tudi v stanovanje posestnika Franceta Brancija v Črni vasi, kateremu sta odnesla nikelnasto uro, nekaj malega v gotovini in več različnih predmetov. Kolesa, ki sta jih pokradla v Mestnem logu in na Barju koscem, sta deloma prodajala sama, in sicer po večini po Dolenjskem, deloma pa sta jih oddajala čevljarškemu mojstru Josipu T. na Karlovski cesti v Ljubljani. Pri tem je bil Ludvik B. dalje časa zaposlen kot pomočnik in sta se tako zlahka spoznavala. Ko je orožniška patrulja na Igu zaplenila pred nekaj dnevi štiri ukradena kolesa, je prišla na sled še nekaterim drugim tatovom in je o zadevi takoj poročala v Ljubljano. Policija je na podlagi prijave orožnikov zaslišala tudi imenovanega mojstra, ki je kmalu priznal da je razprodajal kolesa, ki sta mu jih dobavljala Ludvik Bernik ter Angel Fabjan, po Dolenjskem, a tudi po Gorenjskem. Zdaj so vsi trije v zaporu.

u— Društvo jugoslovanskih akademikov v Mariboru priredi 9. t. m. ekskurzijo v tovarno mesnih izdelkov M. Hohnjeja, prejs R. Welle. Zbirališče članov - akademikov bo ob 8.30 pred kolodvorom. — Odpor

u— Danes se peljemo v Berčevce na občinski bob in tudi v ponedeljek bo vozil Pečnikarjev avtobus od 15. dalje vsako uro k Gradu v Berčevce.

u— V lastne prestore na Mestnem trgu št. 5, se je preselila splošno znana krznarska trgovka L. ROT. Pridobila je velike prostore, ki jih zdaj ureja, da bodo prav velikomestni.

u— Christoforov zavod vpisuje vs avgust Vodnikova cesta 12, pri stari šišenski cerkvi in v trgovini Podkrajšek, Jurčičev trg 2. Vpisnina 20 Din, šolnina nizka, revni popust.

u— Velika dobrodelna veselica Zveze bojevnikov, združenja z bogatim srečlo. Vem bo danes v Mostah na vrtu g. Oražma ob vsakem vremenu. Začetek ob 16. Pridite in dobro se boste zabavali.

u— Dancing v hotelu »Tivoli« vsak dan do jutra, novi artisti, Pivo 6, vino 15—20 Din.

Iz Maribora

a— Trgovski shod, ki bi se moral vršiti danes v Mariboru, bo točno z istim razporedom prihodnje nedelje 14. t. m., ker je minister g. Mohorič nujno zadržan.

a— Poročila sta se gosp. France Lovrec, učitelj v Zirkovcih in gđ. Ada Antonac, učiteljica istolam.

a— Povratek dece iz počitniške kolonije Pri Sv. Martinu na Pohorju. Druga skupina dece se vrne iz počitniške kolonije pri Sv. Martinu na Pohorju v sredo 10. t. m. z vlakom ob 11.19. Starši, oziroma svoji naj jih pričakujejo na glavnem kolodvoru, kjer prevzamejo tudi njih priljago.

a— Uprava »Pohorskega doma« je pri-

pravljena na »Mariborski teden« došli gostom prireditelj enodnevnih izlete na »Pohorski dom« in ostale postojanke Pohorja s svojimi vodniki. Vse potrebne informacije se dobe v pisarni »Mariborskega teden« (banovinska palača), telefon št. 2800 in pri mag. tajniku g. Joži Goruppu, mestno načelstvo, telefon št. 2677.

a— Pokušnja vin na Mariborskem otoku. V okviru »Mariborskega teden« bo tudi pokušnja vin iz mariborske okolice. Vinogradniki in vinski trgovci Maribora in okolice se vabijo, da k tej pokušnji prispevajo vzorce svojih najboljših vin, in sicer od vsake vrste vsaj 10 steklenic (a 0.7 lit.) brezplačno. Za to pokušnjo darovana vina naj se oddajo v sredo 10. t. m. na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru v času od 8.—18.; istočasno lahko zainteresirani sporoče, s katerimi količinami od posameznih vrst še morebiti razpolagajo in po kateri ceni. Prazne steklenice se bodo vrstile v četrtek 18. t. m. na vinarski in sadjarski šoli od 8.—18. Vinogradniki, vinski trgovci, nudite priliko našim gostom in udeležencem kongresa gostilničarjev in kavarnarjev, da se prepričajo, kako dobra vina rasejo na naših gričih!

a— Naplavljeno žensko truplo. Drava je pri Sv. Lovrencu na Pohorju naplavila žensko truplo, ki je ležalo v vodi že več dni. Utopljenka je stara okoli 25 let, močne postave in je po vseh znakih sodeč, kmečko dekle, ki je najbrž skočilo v vodo na koruškem ozemlju v Avstriji. Truplo so pokopali na pokopališču pri Mariji v Pušavi.

a— Nočno lekarniško službo ima prihodnji teden Knjižnica lekarna »Pri Mariji Po magaj« na Aleksandrovi cesti.

a— Britje 2. striženje 4 Din. Franko Milnska 8.

Iz Celja

u— Položaj na delovnem trgu je po statistiki celjske ekspoziture borze dela naslednji: od 21. do 31. julija je iskal delo 64 oseb (36 moških in 28 žensk), 21. julija pa je ostalo v evidenci 1032 brezposelnih (859 moških in 173 žensk). V času od 21. do 31. julija je bilo ponujeno delo za 36 oseb (10 moških in 24 žensk), posredovan je bilo izvršenih 14 (za 6 moških in 8 žensk), odpotovala so 3 osebe (2 moška in 1 ženska); 31. julija je ostalo v evidenci 1079 oseb (887 moških in 192 žensk). Število brezposelnih polagoma narasča. Od 1. januarja do 31. julija je iskalo delo 1975 oseb (1418 moških in 557 žensk), delo je bilo ponujeno za 860 oseb (503 moške in 357 žensk), posredovan je bilo izvršenih 571 (za 374 moških in 197 žensk), odpotovalo je 12 oseb (11 moških in 1 ženska), odpadlo pa je 313 oseb (146 moških in 167 žensk).

u— Opozarjamo vse trgovce in obrtnike iz Celja in okolice na predavanje, ki se bo vršilo v ponedeljek 8. t. m. ob 20. v dvorani Obrtnega doma. Predaval bo tajnik zbornice za TOI g. dr. Pless o mojstrskem socialnem zavarovanju, ki ga predpisuje novi obrtni zakon za trgovce in obrtnike.

u— Poročil se je v ponedeljek v Laškem rudniški nadzornik g. Viljem Vastič z gosliničarjevo hčerko gđ. Danico Dolinarjevo. Bilo srečno!

u— Sokolsko članstvo in naraščaj, ki se namerava udeležiti 14. t. m. župnih plavalnih tekem v Rimskih Toplicah, naj se do ponedeljka 8. t. m. javi pri načelniku v celjski sokolski telovadnici.

u— Današnji sport. Ob 9. dopoldne se bo pričel na teniškem igrišču pri evangelijski cerkvi teniški turnir med SSK Celjem in celjskim Atletikom, ob 10. dopoldne na Glaziji nogometna tekma med SK Jugoslavijo iz Celja in SK Šoštanjem, ob 17.30 pa na igrišču pri Skalni kleti druga odločilna kvalifikacijska nogometna tekma za vstop v poudarjeno ligo med SS Celjem in Atletikom.

u— Za veselovanski kongres narodnih noš, ki se bo vršil od 3. do 5. septembra v Ljubljani, je prevzelo Kolo jugoslovanskih sester v Celju organizacijo udeležencev iz Celja in okolice. Pojasnila daje in prijave sprejema tajnica Kola g. Božena Ozvaldova, Celje, kolodvor.

u— Dobrodelni koncert. Danes ob pol 11. dopoldne se bo pričel v mestnem parku dobrodelni koncert celjske železničarske godbe pod vodstvom kapelnika g. Petermana. Čisti dobiček koncerta je namenjen slepemu celjskemu skladatelju g. Edvardu Interbergerju. Orkester bo izvajal tudi več skladb g. Interbergerja.

u— Nesreče in nezgode. V četrtek 4. t. m. zvečer je neki moški napadel 28 letnega

zidarja Franca Kvartiča iz Celja in mu zadel nož tik desnega očesa. Oko k sreči ni v nevarnosti. — 17 letna posestnikova hčerka Julijana Znidarjeva iz Škofje vasi pri Celju se je zbodla z velikim črnim trnom v desno roko. Trn ji je obšel v roki in so ga v celjski bolnici izvlekli. — Dveletni tesarjev sinček Stanislav Hudej iz Škofje vasi se je doma polil z vrelim mlekom in se močno opeknil po desni roki. Vsi poškodovanci se zdravijo v celjski bolnišnici.

u— Dve aretaciji. Agenci celjske policije so včeraj aretirali 26 letno Emilijo Grozdeto iz Cerklj pri Krškem zaradi vlačuganja in drugih prestopkov, v petek 5. t. m. pa je bil aretirana 26 letna brezposelna delavica Anton Langeršek iz Škofje vasi pri Celju zaradi beračenja in suma tatvine.

u— Perilo za dame in gospode, dobro izdelano in zelo poceni. Tovarna perila Stermeckl, Celje.

Z Jesenic

a— Veliki tabor narodnega delavstva Danes priredi Narodna strokovna zveza na Jesenicah v prostorih Sokolskega doma velik delavski tabor. Dopoldne ob pol 10. bo javen shod, na katerem bodo poročali o najboljših predeh delavskih vprašanjih g. Ivan Tavčar in zastopniki JRKD iz Ljubljane. Popoldne ob 16. pa bo v vseh prostorih Sokolskega doma, velika narodna zabava.

u— Sport. Danes ob 16.30 bo na sportnem igrišču »Bratstva« med SK »Admiral« iz Celovca ter I. moštvom »Bratstva« revanš na nogometna tekma.

u— Carinski posrednik Anton Stekar na Jesenicah je preselil svojo pisarno v hišo na Kralja Petra cesti št. 7, kjer je carinarnica.

Iz Kranja

u— Izvestje državne tekstilne šole. Ravnateljstvo Tekstilne šole je pravkar izdalo lepo opremljeno Izvestje (Tiskarna Sava), ki informira interese o učiteljskem zboru, dogodkih v preteklem letu, o učnem načrtu, ekskurzijah, inventarju, seznamu učencev, o prvem završnem izpitu ter večernih tečajih.

Danes

I. župni gas. zlet v Stražišču

u— Renoviranje hotela. Lastnica hotela »Nove počte« ga. Marija Jegličeva je sedaj zopet prevzela hotel v svoje roke in je vse tujске sobe dala okusno preurediti in prenoviti.

Iz Tržiča

u— Prosjava 35letnice maturantov moškega učiteljskega v Ljubljani iz leta 1897. se bo vršila na pobudo g. Ivana Kocijančiča v Tržiču v ponedeljek 8. t. m. Jubilant si bodo ogledali dopoldne tržičske tovarne, kosili bodo v hotelu Lončar, popoldne pohite na Ljubelj, zvečer pa se poslovijo od Tržiča. Med jubilarci so znane osebnosti kakor gg. Emil Adamič, Humek Dragotin iz Maribora, Bizjak Joško iz Celja, Kuhar Franc iz Trbovelj in drugi. Jubilantom želimo, da se počutijo v Tržiču kakor doma in da bi zdravi in zadovoljni uživali še mnogo let sadove svoje dolgotrajne učiteljske službe!

u— Sokolski okrožni izlet tržičskega okrožja se vrši danes v Podbrezje, kjer bo prvi javni nastop sokolskih društev iz Podbrezja, Kovorja, Ljubnega in Tržiča. Sodeluje godba Sokola iz Ljubljane. Po nastopu bo veselica. Vsi prijatelji sokolstva vlijudno vabljeni.

Iz Kamnika

u— Odlikovanih je bilo pred kratkim za državljanske zasluge več Kamničanov, ki že dolgo vrsto let nesebično delujejo v javnem življenju za blagor naroda in države. Njihove zasluge so velike in nesporne, zato veljajo odlikovancem naše čestitke. Pri tem pa se vedno spomnimo nekaterih, ki so pri odlikovanjih že večkrat ostali prezrti. Na primer nekateri delavci državne smodnišnice že 45, 48 ali pa celo 50 let in več delajo v tovarni. Vse svoje življenjske moči si izdajajo pri delu v državnem podjetju, dokler stari in obnemogajo ne zapustijo tovarne brez nagrade, brez odpravnice ali pravice na pokojnino. Ali si ti in pa oni delavci, ki je pred dvema letoma 83 let star zapustil tovarno, potem ko je 61 let nepretrgoma delal v državnem podjetju, ali si ti niso pridobili nobenih zaslug za državo? Mar ne zaslužijo ti več-

rani dela, ki so tako dolgo vrsto let v vedni nevarnosti vztrajali pri delu, da se jim vsaj tovarna, ki praznuje letos 75letnico svojega obratovanja, na primeren način oddolži in javno prizna njihove zasluge za državno podjetje in s tem za državo?

u— Nekdanja kamniška mestna godba je imela včasih skoro 100 podpornih članov, ki so plačevali 2 Din mesečne članarine. Pričakujemo, da bodo vsi ti podporniki ostali naklonjeni tudi obnovljeni mestni godbi, ki je že v polletni dobi svojega obstoja pokazala tako odlične sposobnosti, da je Kamniku v čast. Ustanovni član godbe je po novih pravilih oni, ki v teku dveh let plača 1000 Din. Pridobi si s tem pravico, da mu godba brezplačno igra za pogrebom.

u— Iz vrst kolesarjev smo prejeli: Ker je sedaj vzorna cesta v Bistrico popolnoma sposobna za promet z avtomobili in vsemi drugimi vozili, naj blagovolji Meščanska korporacija ukiniti svojo prepoved kolesarjenja po tej cesti. Če je cesta do izvira Bistrice dovolj široka za avtomobile, tudi kolesarji na njej ne bodo delali nadleže pešcem.

u— Z oddajo prevažanja pošte iz kamniškega kolodvora do poštnega poslopja je vedno križ. Licitacije se morajo vršiti vedno po večkrat, ker je navadno samo en reflektant — posestnik g. Repanšek, ki opravlja to delo že dolgo vrsto let. Ponovna licitacija bo sedaj 16. avgusta ob 11. v občinski pisarni.

u— Nogometna tekma bo danes ob pol 18. na igrišču na sejmščini med Domžalcem in SK Kamnikom. V predtekmi nastopita rezerva Kamnika in SK Virtus iz Duplice. Preteklo nedeljo so igrali Kamničani s Sokolom iz Radomelj enodoločeno 2 : 2. Radovedni smo, kako se bodo danes odrezali proti močni domžalski enajstorici.

u— Cerkevno petje v farni cerkvi. Iz vrst naročnikov smo prejeli: Pokojni dekan in kanonik Ivan Lavrenčič je bil velik prijatelj petja in muzike in je vedno skrbel, da je bilo petje v farni cerkvi na dostojni višini. Ob večjih praznikih smo imeli instrumentalne maše, pri katerih so radi sodelovali vsi kamniški muziki brez oziroma opredeljenosti. V svoji oporoki je kanonik Lavrenčič zapustil premoženje v vrednosti 17.707 Din za povzdigo cerkvenega petja in glasbe pri službi božji v farni cerkvi. Gotovo ni v skladu s to njegovo oporoko, da že dolgo nismo slišali niti na sveti večer niti ob kakih praznikih nobene instrumentalne maše, da o povzdigi cerkvenega petja sploh ne govorimo. Kje je vzrok?

Iz Novega mesta

u— Apel mestnega župana. Požar v Stavčih vasi je uničil 9 gospodarskih hiš in še 20 gospodarskih poslopij. Zgorelo je nekaj prasičev, vsa perutnina, ves živč, vsa oblaka, krma za živino, kuhinjsko in poljedelsko orodje, posoda, z eno besedo: vse. Vsi

cija za nadzidavo drugega nadstropja sedanemu poslopu. V kratkem se bo vršil odgled od strani banovinskih inženjerjev, ki bodo izdelali potrebne načrte.

u— Poroka. V dekanijski cerkvi v Smartnem pri Litiji sta se poročila g. Jože Zupančič in gđ. Ljiljka Planinskova. Mlademu paru obilo sreče!

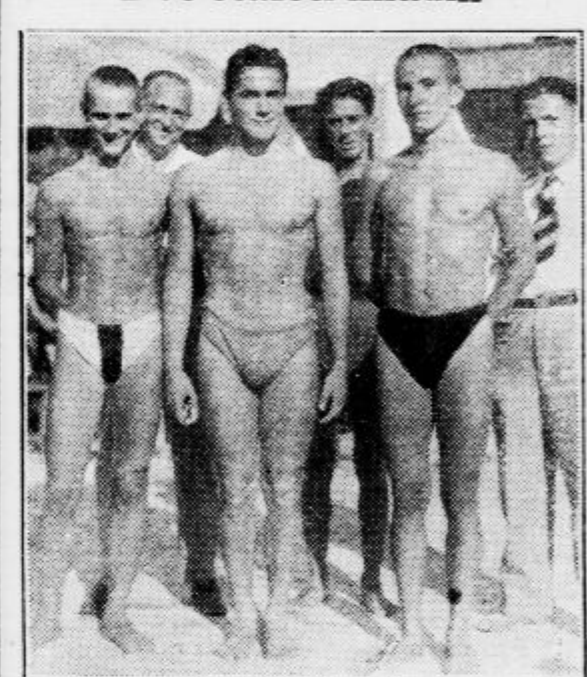
u— Otvoritev letnega telovadišča v Smartnem pri Litiji bo danes popoldne z javnim nastopom Sokola, koncertom »Zvona« in gasilske godbe. Zbirališče članstva, naraščaja in dece je pred Sokolskim domom v Litiji ob 14., odkoder bo šla povorka v Smartno. Železniške zveze ugodne. Polovična vožnja.

Iz Zagorja

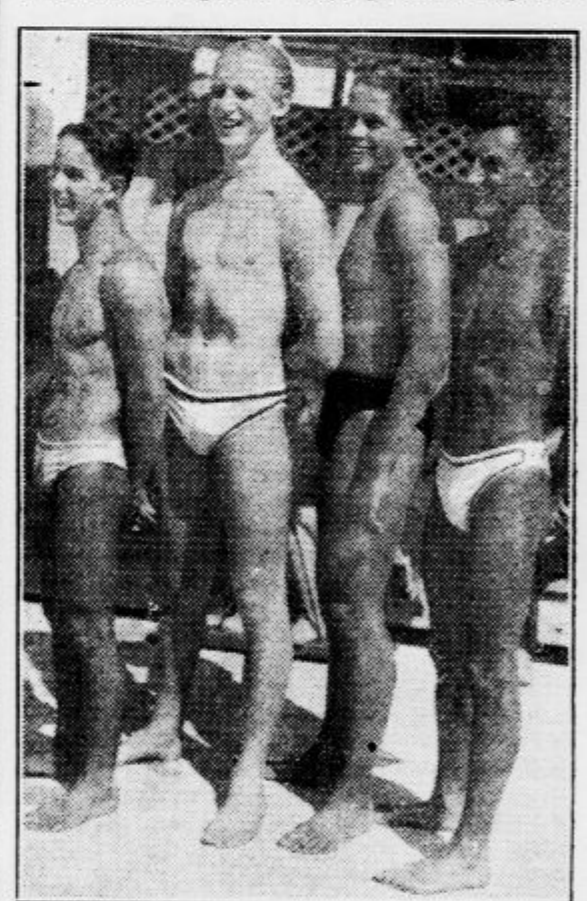
u— Gasilsko društvo v Kanderšah se je ustanovilo prošle nedelje in da bi se prebivalstvo še bolj zainteresiralo za gasilstvo, je zagorsko okrožje gasilskih društev priredilo lepo in zanimivo gasilsko vajo. Na vozovih so se pripeljali v Kanderše gasilci iz Zagorja, Lok, Izlake in Kotrdreža in se je tako zbralo nad 100 uniformiranih gasilcev z dvema motornima in dvema ročnima brigadama. Začetek vaje je bil ob 14. in objekt gasilske vaje je bil izbran tako, da so bile cevi napeljene na daljavo 1200 m in da so se istočasno uporabljale ena motorna in dve ročni brigadni. V petih minutah je bilo na razpolago dovolj vode in je potek vse vaje najboljšo ponazoril prebivalstvu, kako učinkuje organizirana gasilska pomoč. Zagorsko okrožje gasilskih društev bo z ustanovitvijo kanderškega gasilskega društva štel 5 društev z okrog 200 rednimi člani. Za ustanovitev novega društva ima posebne zasluge g. Joško Kokole, načelnik gasilcev iz Lok. Zagorsko gasilsko okrožje je v polni meri zaslužilo zahvalo, ki mu je bila izročena od župne uprave.

u— Čudnega kolesarja, ki je te dni na vse zgodaj s svojim kolesom nag drvel skozi Izlake ter silno preplašil nekaj žensk iz ržiške občine, zasledujejo orožniki in še ni ugotovljeno, ali je bila to kaka neumestna objestnost, ali pa čim neznanega blazneža. Zenske, ki so v jutranjem mraku srečale čudnega kolesarja, so se v velikem strahu zatekle v gostilno na Obrežju in se niso upale na cesto, dokler se ni popolnoma zdanilo.

Dve štafeti mladih

Dve štafeti, ki sta se na zadnjih juniorskih prvenstvenih plavalnih tekmah dobro odrezali. Na prvi sliki je štafeta ASK Primorja (od leve na desno so Kirbos, Vilfan in Mayer), ki je preko vsega pričakovanja do-

segla v mešani štafeti 3x100 m pred Jugom prvo mesto. Seveda so ta dosežek počastili tudi novinarji s svojo navzočnostjo pri fotografiranju. Na drugi sliki so Ilirjani, ki so v hudi konkurenci osmih stafet dosegli pri 4x50 m drugo mesto za Jugom. Od leve na desno so: Zihel, Serbec, Fuchs in Lenarčič

V Logarski dolini in tam okrog

Solčava, 6. avgusta.

Bolj kakor drugod čutimo pri nas svetovno krizo. Čudno ni. Lesna trgovina je v popolnem zastoj, enako nam je našo živino nemogoče spraviti v denar. In le ti dve panogi sta bili vir dohodkov tukajšnjih prebivalcev. Lesna trgovina ni donosala le kmetu dohodkov, temveč je bila vir zaslužka kočarju in delavcu-siromaku. Slednja dva sta si s sekanjem, obsevanjem in plavljenjem lesa trdo služila vsakdanji kruh. Osobito plavljenje lesa ni igrača. Plavi se zgodaj pomladi, ali pa v pozni jeseni, ko je naša Savinja ledeno mraz. Ubogi plavci so po cele dneve in največkrat do pasu v vodi in ob pogledu, da bi mestnim mehužnežem že ne odpravili na nje zaskepetali zobje. Toda naši možje in fantje so že od mladega vajeni brodit po mrzli Savinji. Hudo in trdo je to delo, a še hujše je sedaj, ko jim je tudi ta zaslužek skoro popolnoma odpadel.

Proti severu, na obronkih Mrzle gore in Olšave nas objema državna meja proti avstrijski republik in ta preprečuje — nekaj tako ovetžo — trgovino z živino. Naše govedo, posebno pa ovce, so bile znane v Tirolah, v Švici in na južnomorjskih

ravninah. Tako čutijo pomanjkanje že tudi naši najboljši kmetje, bedo v pravem pomenu besede pa trpi kočar in delavec »holcer«. Kaj koristi lep gozd ali poln hlev najlepše govedi ali drobnjadi, ko pa ne gre ne eno, ne drugo v denar.

Ves up našega ljudstva je sedaj osredotočen v tujski promet. Priprani smo bili, da se bo v letošnji pomladi pričelo z gradnjo alpske ceste iz Luče, ob potoku Lučni-ce, mimo kmetu Raka čez sedlo Volovjek na Črno in v Kamnik, to tembolji, ker smo čitali, da je ta cesta razmišljala na prvem mestu v letošnjem banškem proračunu. Da se z gradnjo te prepotrebne ceste letos še

Poleti

ni pričelo, ne more biti vzrok drugje, kakor v splošni gospodarski krizi. Vsekakor pa bi bilo umestno, da bi baneska uprava kljub vsemu ravno to vprašanje načela. Ne smemo bi se nikakor trpeti, da bi ta od sveta tako oddaljili, a vendar najlepši kraj naše zemlje, bil izročen propasti. Z gradnjo ceste bi se ne le omilila kriza z zaposlenjem domačinov, temveč bi se odprl svet, v prvi vrsti pa beli Ljubljani, zgornji savinjski kot. Ljudstvo bi se potem lahko posvetilo pospeševanju tujeskega prometa. Gotovo je, da bi se s to ceno usmerilo mnogo ljubljanskih in drugih izletnikov na idilično sedlo Volovjek (višoko 1100 m), v prekrasno dolinko Lučni-ce, v Luče in Solčavo in nato v res čudovito lepo Logarsko dolino.

Krajevni čimtelji se z vsemi silami trudijo, da nudijo tujcu udobnosti, ki jih je pri sedanjih prilikah sploh nemogoče nuditi. Vse to pa ne izda mnogo, dokler tudi kraji ob zgornjem teku Savinje ne dobe električne razsvetljave. Kaj vse se dela z velenjskim daljnovodom! Na kraje ob zgornji Savinji, ki so vendar v neposredni bližini Velenja, se pa popolnoma pozabljajo. Osobito kraj Luče, ta lepa gorska vasica, ki je kakor ustvarjena, da postane naše najlepše gorsko letovišče, pogreša v po-

vrsti elektrike. Domačini te vasice so sicer marljivi in po svojih močeh olepšujejo svoj kraj, da bi nudil letoviščarjem udoben oddih, manjka jim pa poleg elektrike tudi vodovod. Lučani bi si zgradili pred par leti že lastno električno centralo; ker pa je bilo rečeno, da se bo tudi Gornjesavinjska dolina zvezala z velenjskim daljnovodom, so načrt opustili.

Enako tekmujejo tudi v Logarski dolini, kdo bo tujcu boljše postregel, kdo mu nudil večjo udobnost. Vsekakor prednjači v tem stremljenju domača korenina — stari Logar. Njegova hiša je znana daleč okoli; gostu se v njegovi hiši nudi, kar le more. Stari Logar je kmalu uvidel, da

Pozimi

je popotnik ali letoviščar zadovoljen le takrat, ako mu da bivašče res udobnost, zato je v pretekli zimi šel temeljito na delo. Zgradil si je z velikimi stroški lastno električno napravo. Kljub bolehanju mu je delo uspelo in letos je njegov dom v zadovoljstvo letoviščarjev, njegova samega in njegove pridne družice — logarske matere — lepo razsvetljen. Da sta okna in marmka v resnici zadovoljna, nam dokazujejo sliki: prva kaže oba Logarja v zimski, druga pa v letni izdaji. Na drugi vi vidimo tako rekoč prelevljena in v vselem pričakovano vsakoletnih letoviščarjev.

Svetujemo ljubljanskim in drugim turistom, ki peš preračajo rajsko lepo Logarsko dolino, ali pa izletnikom, ki se pripeljejo k nam z novopeljanimi, nam prav dobrodošli ljubljanskimi avtobusi, da si ogledajo poleg ravnokar dograjenega Planinskega doma in Plesnikovega hotela tudi logarsko domačijo. Prepričali se bodo, kaj more ustvariti pridnost in vtrajnost kmečkega očanca. Namestu, da pušča denar v tujih dragih letoviščih, pomagajte raje nam z izleti v najlepši kot slovenske zemlje. Društvo »Putnik« vam nudi priliko, da v enem dnevu in za mal denar z njenimi avtobusi prihitite k nam in dalje k slavnj Rinku in na Okrešelj.

Iz Trbovelj

t. Rudarska nadaljevalna šola v Trbovljah. Preteklo šolsko leto rudarske nadaljevalne šole, ki je 27. po številu, je preživela šola v znamenju splošne gospodarske krize, vendar se je vpisalo v šolo 50 mladenčev, odnosno moških, ki jih je vodstvo na to poizkušalo porazdeliti v I., odnosno II. letnik. Sprejeli so v šolo le tiste, ki so dopolnili že 16 let. Najmlajši prijavljenec je bil star 17, najstarejši pa 35 let. Omahljivec je bilo do konca leta dvanajst. Dva sta odšla k vojakom, 4. pa so se izselili. Do konca leta je tako ostalo 32 gojencev. Od teh je po konferenčnem sklepu klasificiranih v I. letniku 10, v II. pa 16. Zaradi nerednega posejanja se jih šest ni klasificiralo. Vsi klasificirani so dovršili pouk s prav dobrim in z zadostnim uspehom. Poučevali so se vsi predmeti, ki jih določa odobreni učni načrt, le v II. letniku se je predaval po eno uro na teden državnoznanstveno namesto lepšega. O državnoznanstvu je predaval gosp. upravitelj sam, drugo svojo tedensko uro pa je odstopal učitelju g. Slokanu, ki je bil pred 14 leti sam eden najmlajših učiteljev odbora se je odelil učiteljski zbor nuditi marljivim gojencem močnost, spoznat, lepo našo domovino. Priredil se je s šolo poučni izlet na našo idno Gorenjsko. Da bo lahko obstajala rudarska nadaljevalna šola se nadalje, prosita šolski odbor in učiteljski zbor, da ji ohranijo vse korporacije, ki so šolo gmočno podpirale, še nadalje naklonjenosti.

t. Kino Sokol bo predvajal danes ob 16. in 20. dvojni program: »Noč strasti« in »Princ Ahmed«. Ob 14. bo mladinska predstava »Tisoč in ena noč«.

Iz Slovenjgradca

sg. Elektrifikacija tukajšnjega kolodvora bi bila že res skrajno potrebna, ker na tuja slabo breče petrolejke pač ne napravijo dobrega utisa.

sg. Neznano kam je izginil tukajšnji gostilničar in posestnik g. Ivan Debelak, ki je brez noge, velike postave in bolj običen. Obstaja bojazen, da je napravil samomor zaradi neozdravljive bolezni.

Iz Ptuja

t. Ožbaltov kramarji in živinski sejem je bil letos v Ptuj 5. t. m. razmeroma dobro obiskan. Delalo se je kupčije, vendar pa ne v toliki meri kakor druda leta. Najbolje se je odrezala policija, ki je izsledila kar pet žeparjev. Trije od njih so bili prav pri delu zaloteni. Dva kmeta so žeparji okradli za 1200 Din.

Iz življenja na deželi

BLEJSKA DOBRAVA. Sokol priredi danes javni telovadni nastop s sodelovanjem sosednih društev na letnem telovadišču. To zemljišče je dala družba Kranjska industrijska družba na razpolago in gre družbi za to naklonjenost najiskrenejša zahvala. Članstvo je s kulturno na zemljišču ogradi- lo, postavilo potrebne paviljone in s plantarjem ustvarilo lepo letno telovadišče. Vsem članom in prijateljem Sokola, ki so pomagali, da se je telovadišče tako okusno izdelalo, lepa zahvala. Na javni telovadni nastop vabljeni vsi!

JEZICA. Pred 30 leti se je ustanovilo na Jezici Prostovoljno gasilno društvo, ki je eno najmlajših društev v ljubljanski okolici. V tem času si je sezidalo svoj dom, opremilo ga z vsem potrebnim ter ima poleg ostalega gasilnega orodja tudi svojo motorno brizgalno. V spomin na svoj 30letni obstanek obhaja to društvo v nedeljo 7. avgusta t. l. tridesetletnico, spojeno z de- in župnim zletom. Ob 8. jutraj je masa za umrle člane, popoldne ob pol 14. pa slavnost pred gasilnim domom z govori in razdelitvijo diplom zaslužnim članom, nakar se vrši spoved po vasi in na senčnat vrt društvene častne članice g. Marjete Villanova. Pri prireditvi sodeluje železničarska godba »Slogar«.

POLJSKI. Pred nekaj dnevi se je vršil pri nas sestanek za ustanovitve Prostovoljnega gasilnega društva, pravila so že odobrena in se bo 14. t. m. vršil ustanovni občni zbor, združen z ustanovno vrtno prireditvijo na vrtu gostilničarja g. Tineta Borisoka. Ob 8. bo občni zbor, ob pol 10. sprejem gostov, ob 10. skupna udeležitev sv. maše na prostem, po maši pa prosta zabava. Na to ustanovno prireditev se vabijo vsa okoliška društva, kakor tudi ostalo občinstvo. Poljsnik se ponaša s svojo planinsko lepoto in se priporoča vsem, da nas posetijo na ta dan, ko bodo na prireditvi postreženi z dobro in ceneno kapljico in z dobrih jestevinami. Za ugodno železnisko zvezo je že preskrbljeno. Iz Ljubljane se odpravljajo ob 5.20 ali ob 7.18 do Save, od tam pa se dve uri hoda po krasni hriboviti cesti do Poljsnika, kjer se lahko zabavate na prireditvi do 18. ter se vrnete ob 21.03 iz Save z vlakom v Ljubljano. Dobiček lepe prireditve je namenjen samo nakupu gasilnega orodja.

RAKEK. I. t. m. je odšel z Rakeka g. Anton Petrovič, šef tukajšnje postaje, ki je bil premeščen k direkciji v Ljubljano. G. Petrovič je prišel pred 7 leti na Rakek iz Dravograda. To je bilo v času, ko je bil promet na višku. S temeljitim strokovnim znanjem je v kratkem času premostil in odstranil vse glavne ovire, tako da se je ves promet lahko gladko vršil. V službi je bil sicer strog in natančen, toda vedno priazen. Visoko so ga spoštovali vsi, ki so mu bili podrejeni. Za svoje izredne zasluge je bil odlikovan z redom sv. Save. Pa tudi v privatnem življenju je bil g. Petrovič vedno mož dela. Udeleževal se je predvsem pri Sokolu. Vsa leta svojega bivanja na Rakeku je bil v odboru, in sicer skoro ves čas kot starosta ali podstarosta. Sodeloval je nadalje v šolskem odboru in v odboru za pobiranje draginje. Bil je pa tudi član vseh ostalih narodnih in naprednih društev in organizacij. Kot prvi železničar se je ob ustanovitvi vpisal v novo državno stranko JRKD. Z njegovim odhodom nastalo vrzel ne bo moglo tako kmalu nadomestiti. Na novem mestu mu želimo vso srečo!

SV. PAVEL PRI PREBOLDU. Pri gradbi Zadrugne doma zaključujejo obrtniki svoja dela. Otvoritev bo 14. t. m. Pokroviteljstvo nad projektom je izvolil prevzeti ban g. dr. Marušič. Ker bosta z domom otvorena tudi šolska telovadnica in letno telovadišče, bo združen z otvoritvijo zlet savinjskega sokolskega okrožja. Sodelovala bo priznana rudniška godba iz Trbovelj pod vodstvom kapelnika g. Hudarina. Polovična vožnja po železnici je zaprosena. Če so bile že dosedanje naše pri-

reditve na dobrem glasu, bo letošnja vse- kakor na višku. Zato pridite!

SMARJETA PRI RIMSKIH TOPLICAH. Tik ob šoli, kjer se nahaja ozka in zelo vijugasta banovinska cesta, je v nedeljo pridrvel avto iz Laškega, z Zidamega mosta pa je približno motorno kolo. Obe vozili bi treščili drugo v drugo, da ni na vso srečo neki gost ustavil avto z mahanjem rok, medtem ko je zdirjalo motorno kolo dalje v Laško. Cestni odbor v Laškem se nujno prosi, da zveza te kraje in nevarne tri vijuge.

VISNJA GORA. Te dni je prešla višnje- gorska občina dopis od uprave velepose- stva kneza Auersperga v Soteski, ki pa ima tudi v Višnji gori in njeni neposredni okolici večji gozdni in poljski kompleks, da nudi občinam Višnji gori, Dohmednu do- lu in Dragi od tukajšnjih svojih 115 ha 75 ha zemljišča brezplačno na razpolago. Ime- novane občine se morajo samo izjaviti, da so s predlogom zadovoljne in da odobrava- jo v gotovih točkah način razdelitve, ka- kor ga je zamislila gozdna uprava v Sote- ski. V torek 2. t. m. se je dogodila v vasi Zg. Brezova velika nesreča. Nedoletni otrok posestnika Egidija Volka je po nesrečnem naključju prišel pod voze nekega vozača. Kolo je šlo otroku preko glave in mu pri- zadelo tako občutne poškodbe, da je malo nade da ostane pri življenju. Odpejali so ga še isti dan z avtom v ljubljansko bolnico. — Na lastni riziko je povabil za 3. t. m. tukajšnji trgovec g. Omahan Mi- hael od ljubljanskega higijenskega zavoda inženjerja, ki naj bi v neposredni bližini njegove hiše pregledal in ocenil teren za kopališče. Ocenja baže ni bila povoljna. Podjetni g. Omahan pa misli kljub temu, da je možno izvesti načrt. Kot član tu- skoprometnega društva in njegov odbornik je vprašan sproti pri odobrovi seji. Ka- že pa, da so ostali odborniki tako omah- ljivi, da najbrže ne bodo za sedaj še za izvedbo zamisljenega projekta na tem kra- ju. Za Višnjane bi bilo kopališče v taki bližini kakor nalašč, upoštevati pa je tre- ba dejstvo, da je zemljišče na tem kraju zelo močvirno in voda jako malenkostnega padea. V resnici idealno kopališče je mož- no le na vzhodni strani Višnje gore pred Starim trgom.

VRANSKO. Gasilno društvo priredi danes ob pol 15. pred gasilskim domom ve- liko javno tombolo. Dobitki so izredno lepi (nad 300). Med tombolami bo tisočak v gotovini, gramofon, sladkor, moka, dva in drugo. Ker je čisti dobiček namenjen nabavi novega gasilnega orodja in je ta prireditev v telovadnem letu edina na pro- stem, je pričakovati precejšnje udeležbe. — Olepševalni odsek trške občine je pre- novil stare kopališčne prostore tako, da se nudi Vranščanom in letoviščarjem udobna kopal v bistrni Bolški. — V noči od torika na sredo je bil poizkušen vliom v trgovino g. Goloba. Napadalec pa je na kil- ce trgovskih uslužbenk pregal občinski redar z dvema možkima. — Začasni vodja okrajnega sodišča sodnik g. Karel Potrato je nastopil v sredo tritedenski dopust in ga v tem času nadomešča sodnik g. dr. Mak iz Celja. — Ugodno vreme zadnjih 14 dni je razvoj hmeljske rastline pospešilo tako, da se bo v tukašnji okolici pričelo 16. t. m. splošno obiranje hmelja.

VRANSKO. Naše Prostovoljno gasilsko društvo priredi danes ob pol 3. popoldne pred svojim domom veliko javno tombolo. Dobitki, ki jih je nad 300, so izredno lepi. Tako je med njimi tisočak v gotovini, po- tem gramofon, sladkor, moka, dva in še marsikaj koristnega in dobrodošlega. Čisti dobiček je namenjen nabavi novega gasil- skega orodja in ker je to letos edina večja prireditev na prostem, se pričakuje tudi iz okolice množična udeležba. Olepše- valni odsek trške občine je prenovil stare kopališčne prostore in se nudi tako doma- činom in letoviščarjem udobna naravna ko- pel v bistem potoku Belake. Od torika na

sredo je bil poizkušen vliom v trgovino go- spoda Goloba, vliomci pa so bili prepode- ni. — Začasni vodja okrajnega sodišča, sodnik g. Karel Potrato je nastopil svoj dopust in ga nadomeštuje sodnik g. dr.

Poletno vrvenje na bohinjskih planinah

Koprivnik, 5. avgusta.

Mnogo se piše v novinah o naših gore- njskih letoviščih, predvsem o Bledu, Bohi- nju, Kranjski gori in Mojskranju, zelo malo, ali nič pa o čisto iz ostalih krajev, ki so z Bledom, Bohinjem in Mojskranjem v po- sredni zvezi. Radi priznavamo prvenstvo med letovišči našemu dnevnemu Bledu, ki nudi res luksus, udobnost in zabavo, pre- čje drugačno življenje pa je v Kranjski gori, Mojskranju in Bohinju, kamor vlečejo tujce v prvi vrsti zdravo gorsko podnebje in romantična pogorja z divjimi soteskami, kjer najdemo sveži zrak in mir. Neposred- no zvezo med Bledom in Bohinjem tvori visoka gorska planota Pokljuka, v katere predgorju ležita idilični planinski vasi: Koprivnik in Gorjuša, s krasnimi in pro- stranimi senožitni in neprodinimi gyz- dovi, ki segajo v osrčje triglavskega po- gorja.

Izstopiš na postaji Nomnju, zadnji pred Bohinjsko Bistrico. Hodiš kako poldrugo uro po precej dobro urejenih potih, nakar se pred teboj odpre velika planinska ra- van, ob katere robovih se skrivajo števil- ne hiše, ki tvorijo idilično planinsko vas Koprivnik. Kamor pogledaš, povsod vidiš, da je zadnji kosček zemlje skrbno obde- lan. Ravnila ni naseljena, pač pa so vsi obronki gričev posejani z belimi kmet- ski hišami, ki se skrivajo med holmi in drevjem, sredi med njimi pa je črna cer- kvica, v kateri je pred 120 leti maseval Valentin Vodnik.

Vsa ta prelepa vasica je podobna ptič- jemu gnezdu, katerega prej ne vidiš, pre- den ne prideš na vrh. V poletnih mesecih vlada v vasi sam precejšen mir. Doma so ostale le starejše žene, ki kuhajo kosilo, krmijo živino in bežijo platno, raz- grnjeno skoraj pred sleherni hišo. Zato pa je mnogo več življenja na planinah, ki se daleč na okrog razprostirajo in segajo proti triglavskemu pogorju. Tu vidiš kako marljivo kmetosko ljudstvo opravlja svoja dela. Fantje in moške v zavhanini rokavi kosijo od jutra do večera, med njimi pa

Mak iz Celja. — Ugodno vreme v zadnjem času je tako dobro vplivalo na hmeljske nasade, da se bo v tukašnji okolici pričelo splošno obiranje hmelja že 16. t. m.

so brhka dekleta, ki grabijo seno in ga spravljajo na kupe. Tu na zelenih tratah ne slišiš tarnanja o slabih casih, o krizi, lakoti in brezposelnosti, tu čuješ le smeh, petje in vrisk. Tu je nešteto planinskih stanov, ki predstavljajo brezkončno pla- ninsko vas. Okoli njih so zvečer zbrani moške, fantje in dekleta, srečni in zado- voljni po izvršenem delu.

V ta planinski raj radi prihajajo leto- viščarji z Bleda in Bohinja, ki hodijo pre- ko teh planin z Bleda v Bohinj ali obrat- no. Ne morejo se načuditi krasoti gorske pokrajine, ki jo tvorijo brezkončne seno- žitje in ogromni smrekovi gozdovi, v katerih se lahko izgubiš, če jih nisi vajen. Krami so ti tereni za letovanje; vse je tu: dobra voda, gorski hlad, prijeten vonj gozdov in edinstveni razgledi na Triglavske gorje z Ogorelka in Grajske planine. Tu si lah- ko 14 dni na počitnicah, pa lahko napra- viš vsak dan izlet v drugo smer, a vendar hodiš vedno skoraj le po ravnini. Tu so seveda tudi najlepši tereni za zimski sport, tu so dani najboljše pogoji za razmah na- šega turizma in hotelske industrije.

Toda naš kmet je skromen. On živi v sredi in zadovoljstvu, če preživlja sebe in družino iz dneva v dan v svoji skromni vasi. Ko je izvršeno delo na planini, se vrnejo fantje, moške in dekleta spet do- mov, da pospravijo poljske prideleke pod streho. Moški kosijo tu že otavo, žene in dekleta pa režejo bujno žitno klasje v snope in jih postavljajo v piramide, ki se vrste druga za drugo. Tam je spet nebroj kozocev polnih zlatega žitnega zrna.

Prelep je Koprivnik s svojo pristno planin- sko idilo. Ima vse pogoje za razvoj v pla- ninsko letovišče, ki bi vezalo Bled z Bo- hinjem. Zlasti lepo je tu zvečer, ko tone sonce daleč gori za Triglavske gorje, ko zadoni iz cerkvice Zdrava Marija ter se pogrezava narava v mrak in ko v tiho poletno noč zazveni na vasi pesem: »Ko- so fantje proti vasi šli...« Napozabne so take ure lepih poletnih večerov v prijazni vasi pod Triglavom.

S P O R T

Danes Primorje : Maribor

Tako se glasi kratko geslo današnje po- poldanske tekme. Ali naj še posebej po- udarimo, da gre za državno prvenstvo?

Morda pa bo vendarle imel prav tisti, ki bo videl v tej tekmi dva močna sloven- ska kluba v borbi za lokalni prestiž in za nekakšno pravo prvenstveno lestvico slo- venskega nogometa.

Po našem mnenju gre danes res za pr- venstveno afirmacijo v slovenskem nogo- metu.

Maribor je dokaj upravičeno zadnja le- ta aspiriral na naslov domačega nogomet- nega prvaka. Najmanj pa je nenehoma tr-

dil to, da mu gre mesto takoj za Ilirijo in da je Primorje šele tretji klub Slovencev.

Primorje je drugega mnenja. Odločitev bo padla danes popoldne. Eno je gotovo: To bo napeta, elansko zaigrana borba. So- dil bo g. Joksimovič iz Beograda. Beograjski sodnik bo jamčil za objektivni potek in premagancu se ne bo treba tožiti nad pristranostjo sodnika.

V predtekmi ob 15.45 nastopi mlado, se- dej prvorazredno moštvo Korotana proti rezervi Primorja. Začetek glavne tekme bo ob 17.30 na igrišču Primorja, ob Dunajski cesti.

Želimo, da bi današnja skupščina mogla najti rešitev, ki bi vsaj deloma zadovolji- la klube in pripomogla do večjega napre- dka našega nogometnega sporta. — uk.

Nekaj o programu Hermesovih kolesarskih dirk

Na novem Hermesovem dirkališču 14. t. m.

Program te pomembne sportne slavnos- ti ob pričetku otvoritve novega motokole- sarskega dirkališča na sportnem prostoru ZSK Hermes je zelo obširen in je v njem nekaj v Ljubljani še neizvajanih točk. Da pa se bodo tudi brezhibno izvajale, nam jamči nalašč v take namene izpelja- na dirkališčna proga, ki se začne v začet- ku obeh zavojev na zunaj dvigati, h koncu istih pa spet padati. Tak položaj proge omogoča namreč vozaču, da lahko na vsem krogu razvije najbržjo brzino, kolikor jo je zmožen, ne da bi isto pri vzhodu v zavoj kolikolič zdrževal. Tako brzina pride v poštev zlasti ob koncu vsake programske točke, kjer dirkači na zadnjem zavoju napnejo vse r azpoložljive sile, da si na ciljski črti prabori prva mesta. Finalno ali končno dirkačevo brzino imenujemo pri nas »spurt« ali »sprint« ali pa tudi »ri- zish«. Seveda so spurti mogoči tudi v sre- dini izvajane točke, kar pa je odvisno le od korajže in sigurnosti konkurenta. Zgori se večkrat, da med točko izvršeni spurti nimajo uspeha, ker, čeprav se je dirkač po- sešilo odtrgati se od skupine nekoliko metrov, ga ta že na istem krogu spet uja- me, kajti spurti napor vozača tako iz- muči, da mora končno padeči tudi manj- vrednim konkurentom.

Opisano dirkaško tehniko bomo zato lahko videli 14. t. m. pri vseh točkah pro- grama, kot n. pr. pri dirki juniorjev, kjer bodo nevarni Kačič, Kesica in še zagrebški dirkači in juniorji drugih naših klubov; pri juniorskem prvenstvu Hermes (Pro- dan, Kačič, Kesica itd.). Pri vojaški dirki bomo imeli priliko videti najboljše voja- ke-kolesarje, med katerimi je tudi znan Rozman. Dalje bo dirka »starih kanonov«, ki bo tudi dirka svoje vrste, kjer pridejo v poštev bivši favoriti kot Šolar, Kosma- čin, Vospernik, mogoče Meniga.

Nato bo sledila najvažnejša točka: glav- na dirka. To bo višek, kajti v borbi se bo- do kosali sami priznani naši vozači z dru- gorodnimi, kjer bo zastopan tudi sloveči Gaternič iz Gradca, ki je skozi deset let neporaženi štajerski prvak na dirkali- ščih. Glavna dirka se bo vršila v predtekih po tri kroge, polfinalih po tri kroge in končno v finalu na 25 krogov, pri čemer se bo borba izplačala, kajti za zmagoval- čev trud je znani industrijec g. Fr. Barjel poklonil kot prvo nagrado krasno dirkalno kolo, katerega zmagovalček takoj dobi v roke. Sledi dirka nogometsev, kjer bodo tudi žogarci pokazali svoje zmognosti na jeklenem konju. Da ne bo ozračje popolno- ma čisto, bodo preskrbeli konkurenti s po- možnimi motorji. Prav zanimiva bo tudi zasledovalna dirka, pri kateri bomo opa- zovali, kako posamezne skupine lahko vo- zijo, kajti zaradi zasledovanja bodo te mo- rale voziti zelo hitro, če bodo hotele druga drugo konkurirati. Pri dirki z motornim vodstvom bo dana prilika videti, s kakšno vztrajnostjo lahko kolesar razpolaga, kajti v veliki brzini tik za motoklom vozi mora kolesar biti prav dober. V poštev

pridejo najbrž zagrebški kakor tudi naši dirkači z Abunarijem vred. Nekaj posebnega bo pa za nas tudi eliminacijska ali izločevalna dirka. Tudi ta bo zelo napeta, kajti vzorci nenkrat vsi prijavljeni k tej točki in pri vsakokratnem prehodu cilja mora zadnji dirkač izpasti od skupine. To se ponavlja vse dotle, dokler jih v skupini ostane le pet, s katerimi se na po- slednjem krogu določijo mesta. Kot za- dnja točka bo vožnja v pari, ki je našemu občinstvu kolikor toliko že znana. Za raz- cedrilo med odmorom pa bo imela publika priliko videti priznanega kolesarskega akrobata, ki bo na svojem posebnem eno- kolesu proizvajal nekaj propagandnih ko- lesarsko akrobatskih točk.

Zbirališče vseh udeležencev je ob 13.15 na Kongresnem trgu, odkoder je na čelu z godbo »Sloga« ob 13.30 odhod na dirka- lišče. Pričetek dirk je točno ob 14.30, ki- bodo trajale približno do 18. Med odmo- rom bo izgrala godba »Sloga«. Po konča- ni dirki t. j. ob 20.30 je razdelitev nagrad zmagovalcem na družabnem večeru na vr- tu restavracije »Štepec« v Šiški.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes ob 15.15 naj pridejo na igrišče re- ditelji: Baučič, Fuks, Sketelj ml., Glinšek, Glavnik, Erbežnik, Blagajna: gg. Drufova, Zajc. Istočasno morajo biti zaradi pre- tekme v gaderobi: Baum I in II, Bizjak, Usek, Sinkovec, Strnad, Calcari, Golob; Peterlin, Trček, Petrič I in II. Prvo mo- štvo ob 17. v gaderobi.

SK Ilirija, nogometna sekcija. Danes ob 10. popoldne naj sigurno pridejo na igri- šče igrači: Malič, Berglez, Čenač, Pogač- nik, Ice, Lah, Švetic, Doberiet, Pfeifer, Varšek.

ZSK Hermes. Danes ob 10.30 trenint tekma s I. moštvom Ilirije na igrišču Ilir- ije. Določeni igralci naj bodo točno ob 10. v gaderobi Ilirije.

Ameriška Slovenka sodeluje na olimpi- jadi. Ameriški listi poročajo iz Chisholma, Minnesota, da je tamkajšnja 15-letna slo- venska deklica Ana Govednaja, ki je izvrst- na plavalica, bila pri izbirnih tekmah za ameriško olimpijsko moštvo v Newyorku izbrana za predstavnico Zedinjenih držav pri plavalnih tekmah na olimpijadi v Los Angelesu, in sicer predvsem na progi 200 metrov. Zleteti bi bilo, da bi vsaj ta naša posredna predstavnica častno zastopala Slovence v boju narodov.

Šahovski turnir na prostem na Galerijah kraljeviča Andreja

Šahovski turnirji se prirejajo že običaj- no v večjih letovinskih krajih, saj je to go- tovo primerno načelo: utile km duice, združiti koristno s sladkim. Vendar so ti turnirji navadno v več ali manj zaprtih dvoranah. In rekli so: zakaj naj bi gornje- ga načela ne razširili še bolj in šli na pro- sto? Prav tako so si zamislili jeseniški de- lavci in šahovski odsek jeseniške »Svobo- de« vabi s tem vse šahiste iz naše in so- sednih banovin ter vse šahovske klube, da se udeležijo v nedeljo 14. in v ponedeljek 15. t. m. po njem organiziranega prvega šahovskega turnirja na prostem: v enem na- krašnejši, pa žal še premalo znanem pre- delu Slovenije: Na Galerijah kraljeviča Andreja ob Pokljuški luknji nad Bledom.

Turnir, na katerega se enkrat vabimo vse šahiste in šahovske klube ter odseke, se prične v nedeljo dne 14. t. m. ob 10. dop. po prihodu jutranjega izletniškega vlaka, ki odhaja iz Ljubljane ob 5.10 zjut- raj in prihaja na postajo Podhom ob 7.42 zjutraj. S postaje Podhom skupen odhod do ene ure oddaljenih galerij. Vožnja po- lovična.

Turnir vodi g. Perko Vencelj od šaho- vskega odseka »Svobode« in igra se po iz- ločilenem sistemu. Končni zmagovalček dobi krasen pokal s primernim napisom v trajno las.

Prijavnina znaša za člane zveze »Svo- bodae« za Jugoslavijo 10 Din, za ostale ude- ležence pa 20 Din in jih je treba poslati na poštahranilnični račun Splošne hranilnice in posojilnice za Jesenice in okolico na Jesenicah št. 11.950. Prijave naj se pošljejo pa na naslov g. Ivana Zena, šahovski odsek »Svobode« podružnica Jesenice.

Ker je pričakovati velike udeležbe, pro- simo, da šahisti po možnosti prineso s se- boj šahovnice in naj to sporoče odseku v prijavi.

V primeru slabega vremena se bo vršil turnir v restavraciji Vintgar v Vintgarju. Za hrano bo preskrbljeno. Lahko se preskr- bi tudi prenočišče, kar naj se pravočasno javi. — Šahovski odsek »Svobode«

Žalostne posledice neurja na Dolenjskem

Novo mesto, 6. avgusta

O neurju s točo, ki je povzročilo v četrtek veliko škodo na posevkih v občini Poljane, je »Jutro« že poročalo. Prejeli pa smo danes o tej elementarni nesreči še druge podrobne informacije. Škoda, ki jo je napravila toča v tej občini na pri- delkih, je sila velika. Zlasti so prizadeli kmetovalci iz vasi Riglja, ki so prišli ob vse svoje letošnji pridelek. V tem kraju se bavijo kmetovalci tudi z vinogradništvom, ki pa je sedaj uničeno. Ledeneja zrna je bilo po njivah in vinogradih še v poznih popoldanskih urah na vozove. Že doslej je ugotovljeno, da je toča uničila 80% vseh pridevkov.

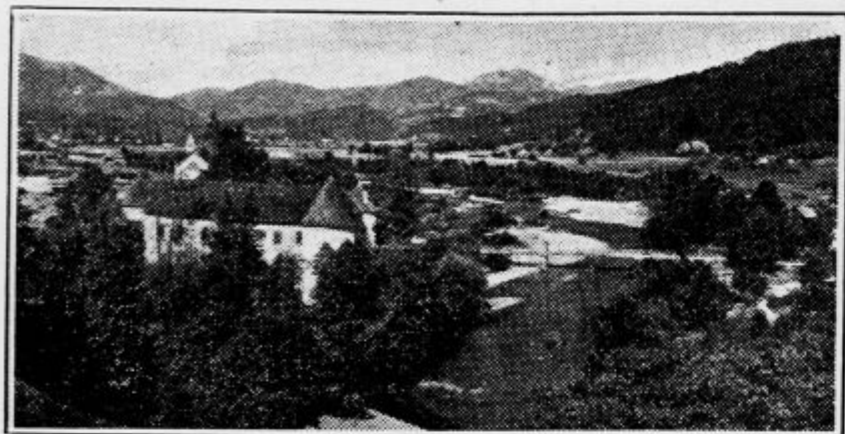
Nekateri posestniki so pričeli posamez- ne parcele čistiti, da jih preorjejo in na njih posejejo pozne jesenske prideleke. Sli- ka, ki se nudi potniku v teh krajih na po- lju, je v resnici žalostna. Posestnik Ru- dolf Zamida v Podstenicah, ki mu je stre- la užgala pod in kaščo, trpi 55.000 Din škode. Zgorelo mu je razen obeh gospo- darskih objektov 30.000 kg sena, 3 teži- vozovi, dvoje sank, dva para konjskih ko- matov, več gospodarskega orodja, nekaj žita in razne druge malenkosti. Tudi v kozoled-dvojniki, ki stoji v bližini šmihel- skopolišča, lasti posestnika in tr- govca Frana Pleška, je pri zadnjem neur- ju udarila strela. Pri vsem pa je bila sre- ča v tem, da je dan prej posestnik iz ko- zoled odstranil več voz žitnega klasja. Strela je kozoled samo razbila, ni ga pa užgala. Škode je okrog 3000 Din.

A black and white illustration of four people in a campsite. On the left, a woman in a long, sleeveless dress with a large floral pattern stands looking towards a portable gramophone. The gramophone is open, showing a record and a small figure of a person. In the center, two women stand together; one is pointing towards a large, A-frame tent pitched in the background. The woman pointing wears a short-sleeved top and a plaid skirt, while the other wears a long dress and a jacket. On the right, a man is kneeling, tending to a small fire or lantern on the ground. The background features a large tent, rolling hills, and mountains under a clear sky. The style is a simple line drawing with cross-hatching for shading.

Od Vrbovca do Gornjega grada

Vrbovec se imenuje visoka, strma in si-va skala, pa tudi štirinoglati, srednjeveški trdnjavski podobni grad, ki ga oklepa s svojim masivnim zidovjem. Dviga se na sicer ravnem, jezicastem in ozkem, ostrem trikotu, sličnem medvodju, ki ga tvori Savinja in njeni desni pritoki Dreta ob svoji družini. To je nekdanji »Altenburg« in še starejši »Dolenji« grad. Odkar je vrh ska-

ravno in plano raztegnjenem skalnem hrbtu one Raduho, za katero že leže pokrajine naših skritih želja in nad. Ako si zgodaj jutraj, ko jutranje zvoni, že na trati pred nazaretskim božjim hramom, tedaj zgledata sebi nasproti za spečim »Menihom« in visokih in strmih grebenov kraljevske gore plazečo se mater kačo vso iz srebra z zlato krono na glavi: prvi žarki jutranje

Marijin grad s Savinjsko dolino

le ljubljanski škof, ki je glavni zemljiški gospod in ob Savinji in ob Dreti, dal postaviti Mariji posvečeno cerkev in nad vhodom v grad pritrditi napis »Marijin grad«. Izpodiriva počasno ime stari, prvotni, slovenski Vrbovec. Tik nad Vrbovcem, toda na desnem bregu Drete, se vzpenja značno in svetlo, lepo zaokroženo brdo, ki nosi na svoji plani polici znamenito, dvostolpno romansko cerkev Marija Nazaret. To so slovenske Nazarete. Tu se mora ustaviti in vse to si mora najprej ogledati, kdor hoče že v naprej zaslužiti in vedeti, kje je pot od Vrbovca do Gornjega grada.

Sedečemu v hladni senci košate lipe, ki razposajeno vriska pred cerkvijo na zeleni trati proti nebu in v prekrasni planinski svet Savinje in njenih planin, so ti odpre pogled na velikansko, dolgo in široko banjasto kotlino, ki v svojem učinkovanju tem bolj prihaja do veljave, čim čistejši je nebeški svod, ki se boči nad njo in veže s svojimi svodi kakor kolosalna kupola zelene, pa tudi sive in skalnate grebene in robove hribovja in gorovja, ki ga v velikanski elipsi obkroža. Po sredi te kotline, pokrite z zelenimi gozdovi, z rumeno, svetlo-belo in rdečo ožarjenimi njivami, posejane s številnimi vasi in vasicami, se vije polagoma in vijugasto širok pot, tako svetel in bel kot da bi se po njem pomikala naprej mogočna reka samega mleka, samega živega srebra. Savinja je to, ki mladostno živa skaklja od Ljubnega, od sv. Primoža nad njim, mimo Radmirja in Okonine, mimo Homca, Trnovca in Rečice tja do Vrbovca in do vnožja hribovja, na katerem počivaš. Komaj da je združilo svoje sile z vodami enakomerne Drete, smukne skozi ozko korito v violičasto senco za hribovom.

Dreta, izvirajoča pod Črncem za Gornjim gradom, ne sili tak v osredje kakor Savinja; nekako pomirna in skromna, dasi je po svojih vodnih silah Savinji povsem enakovredna, se plazi po skriti, z vrhjem in jelšami obsejani ozki in globoki strugi pod rebrijo dolge Menine planine, pod zelenimi gozdovi Krašice, Tolstega vrha in Črete, skače v smrtonosnih skokih čez mnoge visoke jezove in se končno, umirjena in ustajena, tik pod tabo za Vrbovcem združi s Savinjo. Lepe in čedne vasi z mišnimi cerkvami, Kropa, Bočna, Smartno - Kraše, Lačja vas, Pusto polje, Gorica, Kokarje, Žlaka na vnožju hribovja s cerkvijo Marije Nazaret se vrstijo ob njej v rodovitni njeni »Zadrečski« dolini.

Predno s avtom odpelješ z Vrbovca skozi »Zadrečko« v Gornji grad, moraš si izpred Nazaretske cerkvice še prej iz daljave ogledati ostale gore in vrhove, ki tvorijo na severu in zapadu visoke, poševne stene cele kotline med Vrbovcem, Gornjim gradom in Ljubnem. Mozirski planina, pravilneje Golti, od Istejce preko Bovskovca, Medvedjaka in Tira, od Sv. Mihela mimo sv. Radegunde pod Goltmido sv. Primoža in do Rosul nad Ljubnem, valovijo enakomerno v značnih, elegantno notegnenih črtah, valovečemu morju podobno, višje in višje, dokler se ne ublažijo in umirijo na

Mihael Žoščenko:

Oba kurjača

Bilo je v Habarovsku. Mogoče tudi v Vladivostoku. Skratka: v enem izmed teh krajev. Začelo se je z malenkostjo. V nekem kraju sta živela dva kurjača. Prvi se je pisal Ričikov, drugi Željajev. Ričikov je imel sina, strankarskega pionirja Kostko. Željajev pa je imel otroka, ki ni bil vpisan v stranki. Klicali so ga Vasko. Bilo mu je komaj šest let.

Nekega dne sta se dečka zavravala. Bog vedi, kako se je začelo. Mogoče je Vaska pionirju pokazal jezik. Mogoče tudi, da je Kostka Vaski prednal kakšno pesem, denimo: Vaska, Vasilček, umazan prašiček. Ampak bodi kakorkoli — iz začetka se je razvila tragedija. Pionir Kostka je bil močnejši in je izpulil svojemu nasprotniku iz glave šop las. Izvenstrankarski Vasko pa je tuleč stekel k očetu in se mu pritožil. Njegov oče Željajev, se je zaradi tega hudo razburil.

Zvečer je šel v službo, da bi zamenjal Ričikova pri kotlu in mu je rekel: »Pazi se, Ričikov, če se še enkrat primeri kaj takega, bom tvojemu Kostki odrobil glavo, in sicer tako temeljito, da mu ne bo nikoli več zrastle nova. Naj se nikdar več ne skuša meriti

z mojim sinom!»

Oče Ričikov pa je bil pomosen oče in je zavrnil tovariša:

»Tvoje grožnje se prav nič ne bojim. Ti da boš mojemu sinu jemal glavo? Koliko pa ti je v koži? Moj sin je moj up in moja bodočnost. Če še enkrat ponoviš kaj takega, kakor si dejal zdaj, te bom dal kratko in malo ustreliti. Zlikovec ti!»

»Tako, tako?« se je čudil Željajev. »Kurjača boš dal ustreliti? Človeka, ki je včlanjen v Zvezi kurjačev, boš dal ustreliti? Za te besede zaslužiš, da bi te poslali na Solovjeve otoke.«

Beseda je dala besedo. Ko sta se razšla, sta bila oba jezna in huda. Ričikov je odšel iz službe, pljunil pred tovariša in si mislil: Ti bom že pokazal, ti malopridnež! Zagodel ti bom takšno, da me boš pomnil!

Kurjač Željajev je zamenjal Ričikova v službi in je snoval enake naklepe. Čakaj, si je mislil, ti bom že pokazal! Takšen plazivec! Pokvaril ti bom kotel. Ali pa ti bom spustil paro v kotlu od enake atmosfere na osem. Potem glej, kako boš opravil, ko te bodo poklicali na odgovornost! Prihodnjič se boš že premislil, preden ti bodo prišle z jezika takšne besede o ustrelitvi. Rečeno, storjeno.

Željajev je spustil paro od enajst at-

celo »Zadrečko« tja do pred Škofovske bazilike in cerkve sv. Mohorja in Fortunata v Gornjem gradu.

V njej, največji in najprostornejši, pa tudi najbolj slovenski cerkvi, ki ima same slovenske napise, bereš nad sveto sliko besede: »Lepa si vsa, madeža ni nad Teboj.« Če stopiš na vzvišeno ležečo mestno pokopališče pred cerkev sv. Magdalene ali višje pred cerkev sv. Florijana, ki z obronka Menine planine varuje Gornji grad pred ognjem, tedaj veš, da veljajo one besede tudi gornjegrajski pokrajini. V ozkem dolu, obdanem okoli in okoli od samih zelenih, gostoposumskih hribov, leži znamenito mesto: sredi njega svetlo-blesteča cerkev z visoko kupolo; stari grad, nekdanji benediktinski samostan; med njima lep grajski vrt z vodovnjakom v sredi, obdan od zasenčenih arkad; okoli vsega tega pa hiše in vrtovi, en sam trg in ena sama ulica, dvoreden in Dreta, vse med sabo tako tesno združeno, drugo drugega se oklepajoč, kot da bi eno brez drugega ne moglo biti. Po svoji legi, na pragu pred Savinjskimi alpami, morebiti pa še bolj po svoji preteklosti, sijajni za slovensko zgodovino, pravi slovenski »Solnograd«, je Gornji grad zlata skrinjica, ki hrani v sebi za vsakogar, za izletnika in turista, za letoviščarja, za znanstvenika, zlasti za zgodovinarja nekaj posebnega. In nekaj onega sijaja, ki ga je Gornji grad izžareval tedaj, ko so v njem bivali visoki cerkveni in posvetni dostojanstveniki, ljubljanski škofje Ravbar, Kacijanar, Tomaž Hren, Urban, Tekstori, Tavčar, Radlčič, Glušič, Lamberg do grofa Attemsa, ki je novo baziliko pozidal, leži še danes nad Gornjim gradom in nad celo potjo od Vrbovca do njega, od »Poljanec« pa tja do »Garagronev«.

Dr. Fr. Mišič.

Bakarske skice

Težko sope vlak čez skalnat prag Gorskoga kotora. S poslednjimi naporji se zanežene železni konj na strmi previs: v dolini je daleč na megleno obzorje razpet mehki pastel zasanjanega Jadrana. Na morju nebroj negibnih ladij in jadrnic — sončna pesem zraka in vode. Po bregovih, ki se z vseh strani spuščajo na »slepo črvo« — Bakarski zavih, so posejani beli domovi vasi Krasice, Praprutnjaka, Kreljina, Sv. Barbare, Kostrene in Skrljevega. Iz migljajoče daljave mežika Sušak s starodavnim Trsatom, Reka, Lovrana, Opatija. Na obzorju se kopa v srebrenem morju Krk, se tišči Čres ob Istru.

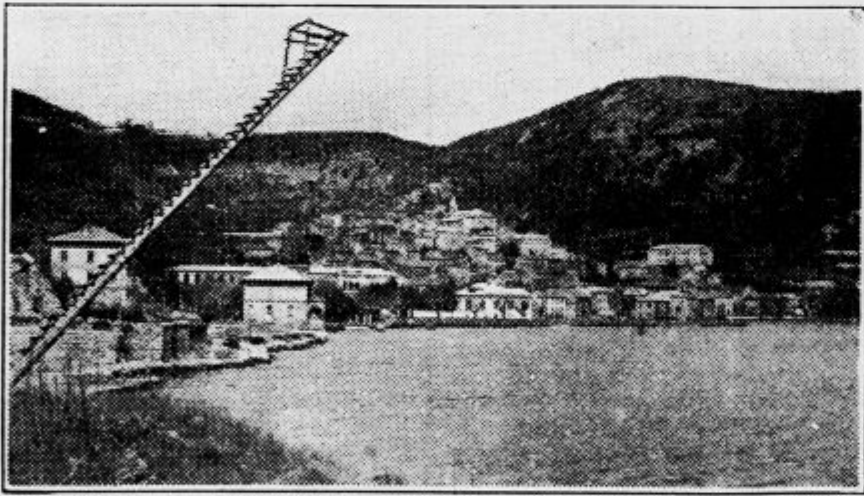
Po serpentinah se spušča stroj čez bakarska brda nižje in nižje, obkroži vriskaje in bučno ves zaliv in — evo, že smo na cilju v Bakru. Poboža nas slan zrak in živo sonce. Kamenite stavbe so stisnjene druga k drugi, zadnje so se popele višje. S stoterimi očmi zro v živahno modrin pod seboj, na zibajoče se čolne, na življenje, čegar priče so že iz davnine.

Na obali se drže v tesnem objemu do štirinadestopne, a zato komaj par sežnjeve široke lične hiše. Pred gostilno pri Tomiču so ob obalo pod košate topole, kostanje in murve postavljene mizice. Tam seda bakaran k čaši črnega, kvartam in »čakalnjak« — klepetanju, tu bijejo dijaki navtične akademije razburljive šahovske bitke in »korteja« z lepimi dekleti, ki prihajajo tod mimo od maše ali se šetajo pri mestnemu parku za nasprotnim bregom. Tu je promena, ki se razvija posebno ob sobotnih večerih ob zvokih mestne godbe, ki jo je ustanovil komponist Gervais, mož, ki je dobil prvo nagrado za Jadransko himno. V odmerjenih presledkih prihajajo potniški parniki, pridrvi po serpentinah lokomotive, na katero se domačini ozirajo s posebnim ponosom in ljubeznijo, saj so jo pri-

čakovali ko bajko iz 1001 noči. Ob rivi sta za hotelom Jadrano postavljene dve lestvi za stražnike-tunolovce. Kadar se oglasi z visoke lestve prodirljivi stražarjev glas: Tiraj-tiraj, ali pa: Poteži-poteži, se zgane staro in mlado na breg gledat vedno mikavno igro, kako potegnejo mrežo srebrnih tunov.

V smrtnem boju tleskajo ribe z repi in glavami ob kameniti tlak, da je ozračje polno smrtnih pesmi, pesmi, ki izvabi sline gurmanov, da oblegajo mestno ribarnico. Zvečer in sledeči dan diši vse mesto po olju. K slastni večerji se oglasi gramofon, odnekod klarinet, nekje zamira otožna pesem. Pod oknom čuješ tihe stopinje, da ne moreš zaspati od čudnega drhtenja. Opolnoči lega Bakar k počitku. Mesto molči... Na valovju, ki je kakor črna olje, se začne tihi ples luninih žarkov. Enakomerno sopiha v noč motno mestne elektrarne... O polnoči utihne tudi ta. Zvezde padajo v brezdanjo gluho noč...

V jutro utripa zvon iz farne cerkve sv. Andrije, ki kraljuje nad mestom. V pristanu slišu hrupavo zatuli sirena. Vse je kmalu na nogah. Gospodinja hiti na trg pred mestno hišo, kamor so pripeljali notri od Krka paradižnike, papriko, malancane, sadje in perutnino. Od bregov plujejo beli čolni s kopalci in samotnimi ribiči. V pristanu raztovarjajo svoje breme trabakule iz Bodulije (Krk), polne lesa. Živahna kupčija razvema lica. Pred mestno hišo so zasedli dve zeleni klopi »brezposelni« gledalci — študenti, nižje doli že trenira sredi ceste deca z nogometno žogo. Oživel je Lovrinac — bogat studenec izvrstne in hladne vode, s katero zalaga mesto vse obširno pomorje. Skoro sleherni dan leži ob njem tender za vojaško posadko na Kraljeveci. Povsod ob bregovih pritiska voda — en sam tak studenčič bi pomenil drugod vir

Pogled na Bakar (na levi lestva za opazovanje tunolova)

blagostanja, tu se pa izgublja v trpko morskovo. Na obzidanih pomolih vzdolž rive čepi deca s trnki in rokah in lovi požrešno drobnjad — lačno prosjaško srenjo manjvrednih rib. V sinjini vozijo beli galebi, na gladino se spuščajo, na njej obsedijo mirni in koketni. Valovje ziblje bele boje, na katerih se sonč samotni kopalci ali pa počrna bakarska lepota prisluškujoča valovom.

Poleti oživljajo mestece letoviščarji. Včasih pripluje izletniška ladja in takrat je pristan poln življenja. Na jesen se vrnejo dijaki pomorske akademije. Med njimi je dobra tretjina Slovencev. Kadeti imajo svoj nogometni klub, šahovski krožek, plesno šolo in važne razgovore z bakarskimi dekleti. Črne so, po sredi počesane, med ravnim nosom in nekoliko močno bradico imajo vroča usta. Srečuješ tudi plavice in bujni dekleta, ki so pa večinoma iz okoliških vasi. Tam je več devičic ko fantov. Zadnji so skoro vedno na nevarni poti križem mokrega sveta v pomorski službi.

V Bakru prevladuje obrt, posebno šiviljska. Domala vse ženske in precej moških je zaposleno s šivanjem perila za tri velika eksportna podjetja iz mesta: Antič, Vladisljevič in Dobrovič. Ostali prebivalci žive od obrti in trgovine. Le malo je ribičev. Tunolovci so večina iz južnega pomorja. Vinogradov skoraj ni videti, ker so skriti za varovalnimi zidovi, sličijo vinorodni bregovi nizom strelnih jarkov. Po brežuljkih rastejo med skalovjem bor, jesen in figova drevesa. Trava je ostrja in pusta. Veter maeštral prinaša smolnat duh bora, nasladnega žajblja in trpkoga pelina. Kljub dokaj revni vegetaciji ni draginje, le drva iz Bodulije so draga. Poleti kurijo z ogljem na »fogolelih«.

Za nas je gotovo zanimivo, da je naslikal veliko oltarno sliko v stolnici Slovencev, o čemer pričla velik napis pod sliko sv. Andreja: Dobrotvorne roke naručile. Akademski slikar Janez Šubic, naslikao god. 1882.

Po naravnem vrtu okrog Begunjsčice

Par lepih dni je bilo, barometer ni slab kazal in tudi pravi veter je pihal, pa me je izvabilo na Gorenjsko v hribe. Do Trzinca sem se peljal, ob dveh popoldne sem bil tam, pa sem jo mahnil kar skozi mesto po trdi državni cesti proti Sveti Ani.

Solnce je pripekalo in nahrbtnik je postal vedno težji in nadležnejši, planinski čevlji se niso mogli navaditi trdih, ravnih tal in če bi bili drugi časi, bi jo zavil k Ankeletu na čašo piva ali kozareček čevička, pa bi počakal večerne sapice pihljanja. Toda pri meni je bilo vse natančno prešeto, šel sem mimo Ankeleta in mimo Zvirca in niti pogledati se nisem upal v ono stran, da ne bi bil preslepljen, ker potem bi moral kmalu pokazati hribov hrbet in se vrniti v Ljubljano peš.

Malo pred Potočnikom krenem s ceste na levo vkeber mimo zapuščenega rudokopa po ozki zarašeni dolinici proti planini Preval. Spočetka hodiš po dobro ohranjenem kolovozu, — ljudje napravljajo ob potoku drva in jih vozijo v Trzin, — toda pot postaja vedno bolj strma in preide kmalu v navadno gorsko stezico. Tam se košate stoletne bukke, skozi katere ne posveti nikoli solnce. Prijetno hladno je in zeleno mahovje te vabi k počitku. In tišina vlada okoli, niti plitev ne slišiš, le visoko gori nad teboj zvené krvavi zvonci.

Do noči je še daleč. Snamem nahrbtnik, razgrnem ogrtač, pojem kozarek kruha s česnom in lukom, izpijem kozareček vode, pa se zlekнем po mahu. Kakšen užitek je to! Cisto sam si daleč naokrog, na vse skrb in težave pozabiš, z rokami si podložiš glavo in opazuješ listje nad teboj, kako se majo v rahlem vetru. Med debli dreves vidiš, kako se sveti na oni strani smrekov gozd. Torej je solnce še visoko!

Nočujem v pastirski koči na Prevalu (1800 m). Zbudim se ob jutranjem svitu, pogledam skozi okno in vidim, da je na daleč in na blizu vse v megli. Mrzel veter piše sem od Kamniških planin, vse skupaj pa ne obeta nič dobrega. Vprašam pastirja in planšarico, ali bo dež, a nobeden mi ne vé povedati.

»Bog ve, kaj bo, ker pri nas pride dež od vseh strani, pa ravno tako tudi lepo vreme; dobrega se pa nič ne obeta. Znaniti bo res še deževalo.«

Vstopi gospodar planine, ki je prispel pozno zvečer sem gori. Spremi me par korakov kvišku in mi pokaže smer poti, ki vodi do Villanove kočice čez prostrane senožeti na južnih obronkih Begunjsčice.

Grem po stezič pvišku, potem par korakov navzdol in zopet položno navzgor, vedno višje in višje. Pastirska kočica se skrle za drevjem, zadnji par živine je za menoj. In ko stopam sam sameat v megleni somrak, čutim še bolj, kako sem tesno zvezan na prirodo. Sredi bujne, razkošne gorske flore se čutiš tako domačega, kakor bi rasel s temi zvončki, encijani, kukavicami,

Botanike bo zanimala smokva parazit, ki je poglajala iz topolovega debla v kroni. To čudo se nahaja v drevoredu ob obali in lo s tem dokazano, da žitjičSpeekšez je bilo predmet učenih razprav, ker bi bilo s tem dokazano, da je smokva zajedalec. Nekaj posebnega je neverjetna množica mačk in mucov vseh kalibrov in barv. V maju prirejajo brezpladne koncerte. Brez njih si Bakra ni mogoče predstavljati. Nad lično in prostorno šolo na Lokaju je drevored murv. Tu imajo dijaki ob času zorenja svoje shode in koristno telovadbo, kar je napotilo nekega profesorja, da je modro dejal: »Na teh drevesih visi obilo sadeža, ta sadež so dijaki.« Živahno je ob sobotah in nedeljah v kinu, ki je v Sokolskem domu in last Slovence Petra Kandareja. Težko je najti hvaležnejše publike. Redno pristopi v ta živžav »gospodin Janko« z ustrežljivim: »Ki če želite neka ruku digne«. Če so pare, da.

Zdi se, da je narod pobožen. V cerkvah je le par klopi, pri sv. Andriji vsi nad klopmi stara salonska ura, ki je deložna večje pozornosti kakor vseh enajst oltarjev skupaj. Po svoje zanimivo so tudi cerkvice sv. Križa, Marije in M. Božje. Zgodovina Bakra se je začela z zrinjsko-frankopansko trdnjavo, ki se sedaj že suseda nad mestom. Nekaj časa je bilo mesto last celjskih grofov. Počasi razpada ta pomnik slavni časov. Tik nad njim se vzpenja nova železniška proga — lestva v svet.

Kadar pade noč na zveržene tesne uličice gornjega mesta in se love lunini žarki na opekah čudovito sivočvrstnih streh, ki pokrivajo stavbice, katerih vsaka mora imeti balkonček, makar za ped velik, se zdi, da je oživel pozabljeni čas. Oglaš se tiha stopinja pod okni, iz daljave prijaena strastna pesem, da je težko zaspati... In zopet zatuli hripava sirena: iz cerkve sv. Andrije zapoje mali zvon, vstal je nov dan Bakaranom. AMI.

lilijami in murkami od samega začetka kakor brat med brati brez zlobe in zavisti in poln ljubezni in dobrote.

O, ti moj Bog, si mislim, koliko lepote si raztresel po tej naši ljubi zemlji. V vseh oblikah in barvah in velikostih cvetle in duhti na tem kraju na tisoče in tisoče najlepših cvetlic od materne dušice do murke in planike, od bodeče nežne do kranjske lilije in ni ga človeka, ki bi jih mogel nazvati vse po imenu! — In kakor je potrdilo potegne veter in me onami z duhtenjem cvetlice in zašumi med njimi kakor pristrčen pozdrav.

Hodim še precej časa, a stezica se vzpenja med senožeti vse višje in višje skoraj pod skalovje Begunjsčice. Na stezič nekaj gomazi. To so mrvilje, ki gredo na delo. Tudi debel črnomurci črnli prileti od nekod, srka med najslajših cvetlic. Mrvilje in črnli mi povedo, da ne bo dežja, ker pred dežjem ostanje lepo doma. In res časih se megla za trenutek pretrga in tedaj se mi pokaže Begunje, Radovljica in drugi kraji v najlepšem solnčnem sijaju. Tu pa bruje veter in ti hladi razgorelo čelo in megla se ovija okrog ruševja in skalovja in orosa cvetlice in trave z najdrobnejšimi kapljicami.

Kaj pa je to? V skali mala vdolbina in od tam teče najčistejša, najhladnejša vodica. To je znameniti studenec Roža, ki izvira tako visoko iz neder glavnega vrha Begunjsčice. Seveda odloži nahrtnik in pljem. Izborna voda, nikjer drugod ne dobiš take v teh krajih, le onstran Begunjsčice, na Zelenici blizu smučarske kočice izvira skoraj nje enaka.

Od tu se spušta steza vedno nižje proti Villanovi koči. Ne vem, kaj je to, da je baš na Begunjsčici tako visoka trava in sploh tako bujna flora. Ali je temu vzrok udobna lega ali so krive tega mogoče mnogovrstne rude, ki počivajo v Begunjsčici in blagodejno vplivajo na rastlinstvo. Res je, da nisem še nikjer na svojem potovanju videl kaj sličnega, pa povrh še na tako ogromnem prostranstvu. Ko hodiš po teh livadah, se ti zdi, kakor da je to velik negovan angleški park, ali bolje rečeno: pravi božji vrt. Kdor pride sem gori, vem, da bo z menoj istih misli.

Stezica vodi doli k Villanovi koči po ne prestrmem pobočju, le na enem kraju, v Kevdru, se spusti v skalnat jarek, ki je treba malo pazljivosti, drugače je pa pot praprijeta.

V koči izpijem čašo čaja, potem pa ležem zunaj na klop in opazujem, kakor se megla pretrga, lepoto gorenjske pokrajine, ožjo domovino Prešerna, Bled in okolice. Okoli enajste ure se poslovim od prijazne gospodinje in grem proti vrhu Begunjsčice. Vem, da danes ne bo razleda, toda jaz hočem iti z vrha doli na Zelenico, da si ogledam goro tudi s severa, druge krajše poti kakor čez vrh pa ni.

Megla mi še vedno nagaja, časih ni vidim niti deset korakov pred sabo. Pridem do kačipota: Na Stoi 5 ur, na vrh 1/4 ure, pa si mislim: Kaj boš hodil na vrh meglo gledat, kar doli se spusti čez to skrbino!

Vidim pred seboj v megli začetek plazov, več ne. Ne vem, kaj naj napravim, kar v neizvestnost ne pojdem. Vzame Badiurovega Vodiča in preberem, kar piše o tem potu, njemu zaupam. Spustim se po pesku doli. Prav lepo gre. Spodaj je debelejša kamenja, tam je malo bolj silno, vendar je vsa pot prav zanimiva. Na velikih skalah sredi plazov so markacije. Spodaj v dolini jih zgrešim, pa ni nič hudega: zjasnilo se je in imam pastirsko kočico na Zelenici ravno pred seboj.

Ne zavijam h koči, temveč ob potoku po dolini kvišku. Tudi ta dolina je nad vse lepa in njena flora bujna. Visoke, skoraj navpične stene obkrožajočih jo gor, pa ji dajejo čar divje romantične.

Pri lepi, novi smučarski koči v vzhodnem, najvišjem koncu doline, se ustavim, da izpijem kozarec mleka in da si natočim iz bližnjega studenca ledenomrzle vode. Pravijo, da prihajajo ljudje od blizu in daleč pit to vodo, ki je baje zelo zdravilna. Par korakov za kočico se ti odpre pogled na Ljubelj, na cerkvico sv. Ane in na Borovo graščino in tu se začne pot strmo, toda v zelo lepo speljanih vijugah, spuščati v dolino. Čez dobre pol ure sem že pri Sveti Ani. Iz Borovnega doma se razlega gramofon. Tauber poje: Dein ist mein ganzes Herz...

Počasi korakam spet po trdi državni cesti, po krasni dolini Mošenika navzdol, zašpilim pri Potočniku klobošo in ko se znožim, sem že v Trzinu. Petruška.

Pojdem na Jelso na Hvaru

Kdor leto in dan sedi v zatohli sobi za pisalno mizo in uživa prah debelih aktov, gotovo ve čemti svoj redni letni odmor in ga zato skuša čim pametneje izrabiti. Ker sem tudi sam eden izmed tistih srečnikov, ki jim je usoda naklonila zavidno mesto uradnika, sem v preteklem mesecu s svojo boljšo polovico, ki si tudi sama s peresom v roki služi svoj vsakdanji kruh, imel srečo dobiti zakonito odmerjeni dopust. In sedaj? Izbire veliko — denarja malo. Slednjič le z združenimi močmi boljšo polovico skleneva obiskati otok Hvar, odnosno mesto Jelso, o katerem sem čul že tako laskavo hvalo. Poskusiti velja.

V kovčeg najpotrebnejšo brklarijo in hajd na vlak, ki potegne prav do Splita. Tu ima človek časa vse dopoldne, preden krene ladja proti Hvaru. Ogleda si vsaj površno znamenitosti Splita, ki jih gotovo ni malo. Slednjič proti Jelši. Do nje je od Splita dobre štiri ure vožnje s parnikom, ki vzdržuje redno in vsakodnevno zvezo med Splitom in Vrbosko. Vožnja je zelo prijetna, če je morje mirno, seveda. A baš ta dan je bilo malo slabe vožnje. Prispeli smo vendarle srečno in tudi zdravi. Že kake tri četrt ure pred Jelšo se odpre potniku krasen pogled v zaliv, ki tvori nekako sliko mirnega jezera. Sicer pa že vnaprej veš, da je ves otok Hvar, posebno še mestce Jelso, znan po svojem milnem podneblju. Jelso je prirodni biser v obliki izbiri med dalmatinskimi otočjem. Kraj sam je zdrav, sončen in zaščiten pred neprijetno burjo. Ima dobro pitno vodo, kar je za letoviško mesto, kakor tudi v pogledu higijene, neprecenljive vrednosti. Mesto je zgrajeno nekoliko v hribčih, ki je precej gosto poraščen z močnim borovjem in se tuica že na prvi pogled najbolje doimi. Sicer pa se sploh ni mogoče pritožiti glede higijenskih in zdravstvenih potreb, kajti Jelso ima Zdravstveni dom, sokolsko telovadnico, zobni atelje in moderno lekarno. Dali je v mestu tudi pošta in brzojavi, čitalnica, občinski dom, ljudska in meščanska šola ter poleg dveh manjših cerkva tudi krasna starinska župna cerkev. Napis na cerkvenih vratih strogo zabranjuje vstop ženskam s kratkimi rokavi in globokim dekoltejem. celo brez nogavic ne sme drobna ženska nožica prestopiti cerkvenega praga. Poleg različnih manjših lokalov in prenočišč premore Jelso moderni hotel »Jadrane«.

Ljudstvo se bavi prvenstveno z ribolovom in kupčevanjem z ribami, maslinovim oljem in tako zvanim buhačem. Buhač je rastlina, ki jo, čim dozor, posuše in jo nato pretvarjajo v prah, ki služi kot uspešno sredstvo proti domači živalci — bolhi. Ta proizvod razprodajajo po vsej Evropi. Svetovna kriza tukaj prav za prav še ni našla rodovitnih tal, kajti prebivalci Jelše že od nekdaj niso bili razvajeni in pridelujejo skoraj vse življenjske potrebščine sami. Glavna hrana jim je pa itak riba s kruhom in polji domačega. So pa zelo vselelega značaja in zato se ni čuditi, če čuješ prepevanje otrok in starih in od ranega jutra do poznega večera. Ribarenje se vrši večinoma ponoči. Prav zanimivo je gledati v mraku odhajanje ribiških čolnov na odprto morje, kjer se razvrste v primernih razdoljih ter razprosto veljanske mreže v upanju na obilen plen. Vsak čoln ima s seboj močno acetlenko, ki daje prav močno luč in razsvetljuje morje po več metrov globoko. Zelo radi vzamejo ribiči na nočni lov tudi goste, seveda če so pripravljeni prebiti noč na odprtem morju. Sicer pa je v samem zalivu Jelše mnogo školjk in raznovrstnih rib, katere lahko gostje za zabavo love, če imajo le dovolj potrpljenja.

Naj se vrnem v hotel »Jadrane«, katerega lastnik g. Žufić je poročen s Slovenko, gospo Pavlino. Hotel se dviga mogočno skoro tik ob morski obali in ga loči od morske gladine edino le par metrov široka trda cesta, ograjena s lično železno ograjo. Premore 40 preprostih, toda z vsem potrebnim opremljenih sob, obrnjenih večinoma na morje, s krasnim razgledom na Brač in Biokovo. Snažnost v sobah je zgledna in postrežba odlična. Kuhinja! Da, kuhinja. Te pač ne smemo pozabiti, kajti želedec je velik gospod in gorje tistemu, ki se mu zameri. Šef kuhinje je mnogim gostom, ki posejajo naša obmorska letovišča, že dobro znani Jaroslav Jareš. Zato se pri kuhinji pač nimam namena predolgo obotavljati, kajti že samo ime g. Jareša jamči za sloves kuhinje in njenih specialitet. Okusno pripravljena jedla se servirajo gostom na terasi v I. nadstropju, ob slabem ali hladnem vremenu pa v obednici v pritličju. Po dobrem kosilu se seveda tudi prileže malo lenarjenja. Tudi za to je poskrbljeno. Če ti ne kaže leči na divan v sobi, ima hotel na razpolago dve sončni terasi z mnogimi naslanjači.

In kopanje? Saj smo vendar na morju. Za izvežbane plavače je pripravno kopališče tik ob hotelu in ima tudi nekaj udobnih kabin. Zelo primerno je tudi mesto za skakanje v morje, ker je precejšnja globina in more izvrstno skakalec skočiti v morje neposredno s strehe hotela. Za nas skromnejše pa je na razpolago motorn, čoln, ki nas odpelje v pet minut oddaljeno kopališče, imenovano »Dražica Mina«. V dolžini blizu 1 km je pokrito z drobno mivko in je tako plitvo, da doseže največjo globino 2 m. Tu je kopanje zelo pripravno tudi za najmanjše letoviščarje.

O slabem vremenu, ki pa je zelo redek gost, je na razpolago izvrstni klavir, gramofon z najmočnejšimi ploščami in tudi fotografski laboratorij. Kraj je zelo sončen, vendar je tu v tem pogledu preskrbljeno, da se gostje skrijejo v senci. Zelo lep je predvsem borov park, v katerega prideš naravnost s hotelske terase.

Zelo važna zadeva je vince. Tega ne manjka, saj vidiš vjnsko trto povsod, kamorkoli se ozreš. Jelsanska kaljica je izvrstna, pristna in cenena. Celo prošek, ki je odlične kakovosti, stane le 16 Din liter.

Okolica Jelše nudi krasne izlete peš, na oslih in mulah ali pa tudi s čolnom. Naj omenim le glavne izletne točke, ki so zvezane z Jelso po dokaj ugodnih potih in cestah. Najbližje so Pitve, čarobni Vrisnik, krasni Vrbani in Svirče z znamenito starinsko cerkvijo. Malo dalje je Vrbosko, kamor se pripelješ s čolnom, kar je zelo prijetno, posebno, če vlešiš grad. Od Jelše dve uri oddaljen je Stari grad, kamor potujejo gostje navadno na oslih. Prav tako tudi v glavno mesto otoka, v Hvar, dokoder je dobre 4 ure hoda ali pa 2 uri s parnikom.

Ne, v mili Jelši res ne manjka ničesar: ne sonca, ne sence, ne morskega zraka, ne morja in pitne vode, ne udobnega stanovanja in tečne okusne hrane, ne zabave in glasbe. Zato priporočam vsakomur, da preživi svoj dopust v domačem in v vsakem pogledu priporočljivem letovišču Jelši, kajti če za koga, velja to gotovo za Jelso: Za mal denar veliko muzike!

H. F.

Letovščari, letos na oddih v Poljanah nad Škofjo Loko! Gostilna pri »Vidmarju« v Poljanah preskrbi privatno stanovanje in nudi ceni. gostom dobro hrano po zmernih cenah. Lep, senčen vrh, krasni izpohodi v okolico, vrh Blegoda dosegljiv v 3½ urah, kopanje v čisti in nad pričakovanje topli Sori. Informacije daje in se priporoča Jole Tavcar, gost. pri Vidmarju

Naše morje

OTOK Rab

DALMACIJA

Grand hotel Imperial — Grand hotel

Hoteli I. razreda s preko 200 sobami. Lastna tenis-igrišča in morska kopališča. Dnevno koncert in ples. Popolni penziji z vsemi pristojbinami in postrežbo v Grand hotelu Imperialu od Din 80—100, a v Grand hotelu od 65—75 Din. Zahtevajte moj bogati ilustrirani prospekt. — Brzojavi: Imperial Rab.

Lastnik: FRANJO KUKULIČ. 191

Od 850 Din!

Za 10 dni inkluzivno: prvovrstno prehrano, stanovanje vse taksme, elekt. luč, postrežbo in kopelj na astni peščeni obali

Koncerti, dancing, sport, tenis

HOTEL BON-REPOS

Zahtevajte gratis prospekte!

Korčula

JUŽNA DALMACIJA

4 ure do Splita, 3 ure do Dubrovnika.

Brzojavi: Andreis, Korčula 87

LOPAR 198

NA OTOKU RABU

Najidealnejše bivanje na morju.

VILA »SONJA«, HOTEL »LOPAR« in HOTEL »VELEBIT«

nudijo ves komfort s izvrstno kuhinjo, lepe sobe. Popolna oskrba s sobo Din 58—65, v glavni seziji Din 60—70 dnevno. Zahtevajte prospekte!

Otok Rab DALMACIJA

Pension s postrežbo in vsemi taksami

75

Hotel Bristol do 100 Din. Palace Hotel Praha

HOTELIR A. MACHAR 195

RESTAVRACIJA IN KAVARNA „Riviera“ na Rabu

Slovi kot najizvrstnejša kuhinja ob najnižjih cenah. Domača in dunajska kuhinja. Prvorazredna vina. Prihujeno shajališče vseh znancev, ki »bivajo na Rabu. 96

Polna penzija z vsemi taksami in postrežbo od Din 60.— naprej. Zahtevajte prospekte. 96

Peščeno morskopališče OMIŠ PRI SPLITU

HOTEL „BELLEVUE“

novozgrajen tik ob morju, v sobah tekoča voda, danzing na morski terasi, polna penzija, s sobo in vsemi taksami in postrežbo Din 60—85. Domača in dunajska kuhinja. Nobenih zdraviliščnih taks. 85a

Hotel „SLAVIJA“ Pension

Novozgrajen na krasnem prostoru v okraju vil. 25 moderno urejenih sob; s tekočo vodo in balkoni z razgledom na morje. Lep park in borov gozd. Par korakov na plažo. Vedno svež in čist zrak. Prvorazredna domača in dunajska kuhinja. Prospekti na zahtevo brezplačno. Brzojavni naslov: »Slavija«, Crikvenica. Lastnik Albin Starešina. 78

Hvar

Hotel KOVACIĆ

Klimatsko zimsko zdravilišče in morskopališče. Moderno urejen hotel na krasnem prostoru tik morja v bližini kopališča. Sončne in lepe sobe. Prvorazredna kuhinja, ter dobra domača vina. Lastne ladje za izlete. Koncert. Tople in hladne morske kopeli. Penzija od 55 do 80 Din. Odprt vse leto. Prospekti v slovenskem jeziku dobite »Pri Putniku« na zahtevo Vam pošlje hotelir Peter Novak.

HVAR

HOTEL SLAVIJA

Novo otvoren hotel. Tik pristanišča vseh parnikov. Priznan izvrstna kuhinja. Informacije in prospekte pošlje lastnik M. Milečić. 82

Novi Vinodol

najlepše kopališče na Gornjem Jadranu z velikimi in lepimi plažami. 2 km dolga obalna pot ob lepem parku. Tenis igrišče. Prvorazredni hoteli in penziji ter mnogo vil obdanj od borov. Pojasnila daje Zdraviliška komisija. 146

NOVI VINODOL 145

Palace hotel Lišanj,

Komfortno urejen hotel v bližini kopališča s prvovrstno kuhinjo in terasami za sončenje. Ne manjka ničesar za najprijetnejše bivanje ob morju. Najkrajnja solidna postrežba. Tekoča topla in hladna voda v sobah. Penzija od Din 65.— dalje. Zahtevajte prospekte!

HOTEL LONČARIĆ Selce pri Crikvenici

oo kopališču. Vsaka soba s teraso z električno razsvetljavo in vodo. Dunajska kuhinja, fina vina. Polna penzija Din 50, v glavni seziji Din 60. Zahtevajte prospekte. 205-a

Prvič na Mirni gori

Poslužil sem se zelo ugodnega izletniškega vlaka, ki vozi iz Ljubljane v Belo Krajino ob nedeljah. K temu me je nagnil članek o Mirni gori v »Jutru«. Ni mi bilo žal. Vožnja po dolenski strani odkriva potniku, ki se še ni vozil tod, marsikatero zanimivost, ki jih drugi kraji nimajo.

Prijazne dolenske vasi se skrivajo v sencah sadnega drevja. Polja so liki preproge položene po valovitem svetu in so skrbno obdelana. V Trebnjem izstopajo oni, ki so namenjeni v Mrensko dolino, ki bi jo tudi prav lahko imenovali dolino gradov. Novo mesto je zelo slikovito in njegova okolica je sila prikupljiva. Vedno lepše postaje se vrste od Kandijske naprej proti Beli Krajini. Potniki zapirajo okna, znak, da mora biti tunel blizu in precej dol. In res se znajdemo kar naenkrat v predoru, skozi katerega vozi vlak 7 minut. Slično kakor na bohinjski železnici od Jesenice proti Bledu, ko se po prihodu iz predora odpre prekrasen razgled na jezero, je tudi v Semicu, ko se nam odpre prelepa Bela Krajina globoko pod nami v vsej ponovitosti in lepoti. Ze razgled s semiškega kolodvora bogato plača vožnjo.

Izstopamo. Same znane ljubljanske »firme«, ki oblezejo ob nedeljah zdaj ta, zdaj oni hrib in goro. Novomeščani so tudi prišli. In kar se odtrga precejšnja procesija, kakor da so se vrnili »memskarije« (belokrajinski krošnjariji, ki so krošnjariji po Nemškem) in nesejo svoje profite domov v belokrajinska sela in v kočevska naselja. Pot je prav prijetna. Nekaj časa gre po soncu, potem spet zavije v hlad bukovega gozda in se polagoma vznemirja višje in višje. Vodi ali čez Kleče in Planino, ali pa čez Kleče in Skrilj na Mirno goro (1048 m). Zadnji del pota gre po senci, kar pride potniku zelo prav, da se malo ohladi. Takoj pod cerkvijo sv. Franciška, ki je najvišja v Beli Krajini, stoji planinski dom. Prav po belokrajinski je skromen, toda gostoljuben. Vpisna knjiga pove, da je bilo letos tam gori čez 800 turistov, oskrbnik pa pravi, da je poleg vpisanih obiskalo dom še 1000 otrok iz raznih šol. In če je kje na mestu obisk šolskih otrok, je tukaj v prvi vrsti.

Razgled z Mirne gore je očarljiv in zelo obsežen. Proti vzhodu prehaja valovit belokrajinski svet v širne hrvaške ravnine in izgine slednjič tam daleč doli v modri meglici. Tam zadaj pogleduje od Ogulina otec Klek, ki igra tako veliko vlogo v našem bajeslovju. Na več mestih se svetlika srebrna Kolpa, kakor da bi nam pomežikovala, vabeč v svoj prijetni objem. Zamislimo se v davnino, ko so štrleli posamezni vrhovi iz širnega morja, ki je pokrivalo Belo Krajino. Na Rimljane nas spominja Mitrov žrtvenik ne daleč od Semicu. Na pribeglice, ki so pribežali tam izpod Velebita in še iz južnejših krajev, pa nas spominjata dve pravoslavni cerkvi v Marindolu in na Bojančih. To selo je odkrila svetu pred par leti sekira, ki je neusmiljeno porušila Veliko Bukovje, največje belokrajinsko lozo. Na nasprotni strani, na jugovzhodnem pobočju Gorjancev pa se belijo sela potomcev junaških Žumberčanov ki so branili našo ožjo domovino pred Turki.

Čas mineva in žal je treba misliti na povratek. Včasoma se počasi. Sredi vinogradov smo. Steza nas vodi mimo zidanice, ki je odprta. V senci pa so gostje židane volje in takoj vabijo nas — tuje — v svoj krog.

»Hajd, kumek moj dragi, sad se napij, dugo nas ne bu, sad se navijaj!«

Potem pa tisto mešano: »Trinke, trinke vain, če si kaj — fajne!«

Človek bi kar ostal, če ne bi naš kažipot opozarjal, »da je treba pojte.«

Likof je pri postrežljivem Dajčbirtu, ki je dal na mizo dobro jed in pijačo za skromen denar. Potem se človek veselo poslovi s trdnim sklepom, da bo še in še prišel pogledat. V Semicu smo prišli pravočasno na vlak in dobili prav prijetno družbo, ki se je vračala iz Metlike in je bila vsa navdušena za Belo Krajino. Ko bodo Ljubljanci uvažali vse prijetnosti nedeljskih izletov v Belo Krajino, bo morala železniška uprava uvesti še drugi izletniški vlak.

Janko Kač:

GRUNT

»Na teh bo ležalo vreteno,« je razlagal Tonček bratcu in meril razdaljo, da ne bo vreteno prekratko. Ko je naperil vanj še lopatice, je položil mlinsko kolo na rogovili. Veselo se je zasukal mlin in čofotal v vodi.

Anzek je od veselja zaploskal z rokami: »Kdo te je pa naučil delati mlin?« »Košmrljev študent!« »Kje pa je sedaj?« »Daleč v šolah. Pa pride kmalu domov. Potem pa napravimo velik mlin, takega, da bo klopotal, mi je obljubil. On zna vse,« je navdušeno pripovedoval Tonček. »Več pa ne zna, kakor stari ate,« je palej oponesel Anzek. »Zna!« je povdaril Tonček. »Čebel pa le nima,« je hotel ugnati Anzek brata in rešiti čast svojega starega očeta. »Ima pa knjige s čudnimi živalimi in ptiči,« se je zavzel za svojega prvega učitelja Tonček.

»Jih bo meni tudi pokazal?« je vprašal Anzek. »Če mu bom jaz rekel,« se je sponosil Tonček. »Reči mu no, Tonček,« je zamoledoval bratec tako iskreno, da mu je Tonček moral obljubiti.

Jagnjedovje, jelšje in vrbovje je medlelo v opoldanski pripeki in utrudilo brata, da sta trudna zadremala ob potočku. Tedaj se je oglašil z grlica zaskrbljen glas: »Tonček, Anzek.«

Tonček je planil iz sna in se odzval: »Tukaj sva,« da se je še bratec zbudil ter sta jo ubrala domov. Tako je že vršil Tonček prvi del svoje službe, kakor je namenil Matija: ... Ko pa odrepi, bo za varuča!

VII. POGLAVJE.

Mirno je teklo življenje po svoji uglašeni strugi, ko je šlo stoletje v zaton. Dobre letine in zdravja so se držale doline in je rastla hmeljeva cena. Nenadno pa je posegla po štiridesetletnem odmoru spet smrt na Kolenčevino.

Topel oktober 1898. leta se je poslavljaj in so bili Vsi svetniki pred pragom. Sonce je pravkar zašlo, ko se je vračala nerazdružljiva trojica Matija, Tonček in Anzek od popoldanske kramljanja na vrtu. Micika je nesla naročje drv v kuhinjo in sta se zagnala otroka za njo, da je ostal Matija sam, ko je zapiral vrt, da ne bi udrle drugo jutro kure notri in po svojem zagospodarile po gredah.

Ko je stopal starih mimo hleva, je videl, da je dekla pri večerni molžnji. Stopil je na prag in gledal, kako se peni pod krepkimi rokami v močnih curkih mleko v žetanju.

»Se pozna paša?« je vprašal, da je kaj rekel. »Vse so lepo pribrale. Se celo ozimka Dima ga da po tri litre,« je menila dekla in prestavila stolec pod Sivko, ki je stala prav v kotu.

Starec je dvignil pogled proti stropu. Kakor v cerkvi se je dvigal od mogočnih opornikov v kotih enakomeren obok in so se vezali na sredi štirje grebeni in nekaj kameniti popek. Omet je že na več krajih popustil in so se črnille velike lise sivega kamena kakor morja na zemljevidu. Tu in tam je že manjkal kakšen kamen.

»Že lani sem prigovarjal Tonu, naj da popraviti strop, če ne mu zgrmi nekoč na živino. Pa ne popravi. Pri konjih je podrl še močen kameniti obok, obokal strop na traveroz in napravil tla nova iz jelševih krljev. Za goveji hlev se pa ne briga, kakor da ni njegov.«

Prav nad Dimo je visel iz obokanega rebresa velik kamen. Pa je stopil Matija v hlev.

»Še komu na glavo pade, kadar se odluči,« je zamrmral in dvignil palico, da ga spodere.

»Lej, pa se še tako drži, kakor bi res kaj zlega nameraval,« mu je šlo po glavi, ko je močno uprl s svojo še krepko desnico palico ob kamen in ga majal — Rmh! je votlo udarilo iz hleva. Krave so grozno zabokale, debel oblak sivega prahu se je privlail med podboji in dekla je planila iz hleva vsa siva groze in zavpila:

»Jezus Marija! Oče!« Kakor iz uma je vila roke.

Na njen grozni krik so pritekli iz vseh vrst ljudje.

»Ogenj!« je kriknul šimen, ko je videl sivi oblak, in stekel proti hlevu, da reši živino. Prehitel ga je Tona in že je kriknul iz prahu:

»Velj je padel.«

»Oče!« je spet viknila dekla.

Vsi so jo osupli pogledali; Polona, ki je prav tedaj pritekla iz gornje sobe, jo je pa potresla za rame:

»Kje je Matija?«

V nemi grozi je pokazala dekla na hlev. Kakor bi jih bil pognal z bičem, so vsi planili v prašno meglo, le dekla je vila roke pred hišo. Tudi otroka sta stekla za drugimi, vendar si nista upala v prašni val.

»Luč!« je zaklical Tonov glas iz megle in streznil deklo, da je stekla v kuhinjo po leščerbo. Komaj se je pokazala spet na pragu, že je stegnil šimen roko iz hleva in zgrabil leščerbo. Le slabo je osvetljevala brleča luč razvaline, iz katerih je štrlelo nekaj črnega. »Škorenj!« je kriknila Polona. Deset rok je brž odgreblo kamenje z Matija. Brez zavesti je bil, a je še dihal, iz rane na glavi mu je tekla v tankem curku kri. Pod rame ga je zagrabil Tona, šimen pod koleno in sta ga odnesla v hišo. Ko sta videla otroka svojega ljubega varuha krvavega, sta se z bridkim vekom pridružila Poloninu zavijanju.

V hlev so pritisnili še sosedje in izkopali izpod podrtije Dimo in Rdečko, ki sta bili stali na sredi, obe s polomljenimi križi, dočim sta bili Lisa in Šeka vrženi ob steno in ju je pobilo kamenje le po rebrih.

Ženske so brijale Matija, ki je venomer ječal, Tona pa je zaklical šimen: »Zaprezi!«

Preden je minilo pol ure, sta že pripeljala zdravnika in mesarja. Zdravnik je pogledal poškodbo na glavi in ugotovil: »Ni huda.« Vsi so se oddahnili in tudi Polona je zadržala jok. Tedaj je zdrav-

nik privzdignil srajco in se dotaknil bolnikovih prsi. Matija je glasno zastokal. Zdravnik je namršil obrvi in zamrmral med zobmi: »Udrt koš in notranje poškodbe,« na glas pa pristavil: »Po gospoda pošljite!«

Polona je spet zarigala, z njo so potegnili otroka, Micika in sosedo. Zunaj pred orehom sta ležali kravi in stokali, ko so jima spirali prah s teles. Mesar je otvezal na močno vejo dvojce dolgih plužnih vag, da bodo lahko nanju obesili in razdevali kravi.

Ko je peljal Tona zdravnika spet domov, ga je vprašal:

»Ni pomoči?«

»Ne!« je odgovoril zdravnik odločno kakor sodnik in pristavil:

»Take poškodbe in pri tej starosti — popolnoma izključeno. Koliko je pa star?«

»Tri manj ko sto,« je odvrnil Tona. »Najstarejši je v sedmih farah.«

»Lepa starost. Za dva druga. Mi je ne ućakam z vsemi našimi zdravili,« se je zamislil zdravnik, ki je že tudi šel v šestdeseto leto. »Kako dolgo se bodo pa še mučili?« je spet povzel Tona.

»Krepak je še. Morda še jutri ne bo zdelal. Razen če se mu udere kri...« je tolmačil zdravnik.

»Kako se bo še revež mučil!« je čustvoval z očetom Tona in kar samo mu je ušlo, da se je prestrašil lastnih besed: »V bolnišnicah pa dajo takim kar povohat.«

»Babje čenče! Ko prepeljejo bolnika tja že z dušo na jeziku,« je zamahnil zdravnik z roko. »Za življenje smo mi in ne za smrt kakor konjederci!« Kakor zase je še pristavil: »Morda bi bilo res bolje tako. Toda, kdo bo pred vestjo odgovarjal. Smrt je pač smrt, prepustimo jo naravi in božji pravdi. Še rabljev bi ne smelo biti, saj so ječe.«

Svojo pot so šle njegove misli...

»Pa pridite jutri ob osmih spet po mene, da ne bo toliko trpel,« je rekel zdravnik, ko je odklepal vedna vrata. Tona je potrkal nato na kaplanijo in naložil gospoda.

Sele tretji dan proti večeru je Matija zdelal. Popoldne se mu je toliko izboljšalo, da je odprl oči. Ko je videl, da je v postelji, se je takoj spomnil nesreče. »Velj...« je dahnul, zamežal in skril obraz od bolečin. Ko je spet pogledal, mu je obviselo oko na Tončku, ki je sočutno gledal starega očeta s svojimi sivimi očmi. Starčevu oko je posikalo med ljudmi Tona. Z vsem naporom je dvignil Matija desnico, pokazal na Anzeka ob materinem krilu in s težavo skozi zobe naročil Tonu: »Go-spo-dar!«

Tona je prikal. Veder mir je legel na starčevu lice. Polona je stala pri vzglavju. Nagnila se je naprej, da vidi moževe oči.

»Z Bogom,« ji je še trenil in mirno usnul, kakor bi bil prišel pravkar od čebeljnaka, in še tisti večer se je zbudil tam, kjer ni ne gruntarjev, ne kočarjev. Kar ugasnil je. Da se mu ni potočila solza iz očesa, bi ne bili molilci niti vedeli, kdaj je umrl.

Vest o Matijevi smrti je šla po vsej dolini in znanci so se zgrinjali, da pokropijo mrljca. Starci so sedeli pri peči in zamišljeni besedovali: »Takole pojdemo... Ta je že opravil, nas pa še čaka.«

Iz življenja in sveta

Napad na polarne skrivnosti

Kakor smo že poročali, se je 1. t. m. pričelo drugo mednarodno polarno leto, ki bo trajalo do 31. avg. 1933 in ki mu je namen s številnimi znanstvenimi ekspedicijami ter velikopotezno zasnovanimi opazovalnimi delom razrešiti mnoge doslej še nepojasnjene uganke polarnih ozemelj, zlasti pa njih vpliv na vremenske prilike po vsem svetu.

Vodstvo tega polarnega leta je v rokah mednarodnega odbora pod predsedstvom danskega meteorologa la Coura. Navzlic gospodarskim krizam so države obdale severni tečaj s 40 opazovalnimi postajami, južni tečaj pa s 6. Najsevernejši postaji je postavila sovjetska Rusija v Nansenovi in Severni deželi.

Posamezne ekspedicije so opremljene z najnovejšimi znanstvenimi pripomočki. Razne odprave imajo celo letala, mnoge druge propelerse sani, Rusija deluje z osrednima ledolomilcema »Krasinom« in »Maliginom«. Samotnost ledne pušave bodo pobijali z radio aparati. Postaje bodo v stalni zvezi s svojimi domovinami. Zanimiva novost so stratosferni baloni brez posadke, ki so opremljeni z avtomatično delujočim merilnim orodjem in z radioaparatom, ki bo samostojno sporočal ekspedicijskim iz ožarja merilne posledice.

V ospredju stoji seveda vremensolovna raziskavanja. Vsak letnik ve danes, da imata tečajna velikanski vpliv na vreme in podnebje ostalega sveta in zdaj gre za to, da ugotovijo, kako zakonitost v pojavu polarnih »mrzlih valov«, ki smo jih v zadnjih letih tako hudo občutili na lastni koži. Če se najde v teh pojavih kakšen sistem, tedaj bo uresničena že tako dolgo pričakovana vremenska napoved za daljšo dobo. Od natančnega preučevanja polarnih vremenskih prilik zavisi bodoče redne prometne zveze z zračnimi vozili preko tečajev.

Nadaljnje ogromno raziskovalno področje predstavljajo polarni siji, ki bodo rešili uganke o sestavi zemeljskega ozračja v visjih plasteh in morda tudi uganke zemeljskega magnetizma. Neka danska ekspedicija bo delovala na severnem magnetnem polu, neka ameriška pa na južnem. Magnetna pola, kakor znano, neprestano potujeta in za plovbo je nad vse važno, da se dokončno ugotovi smer in brzina tega premikanja.

Isto tako ni podcenjevali velikih geografskih nalog polarnega leta. V lednih oceanih so še milijoni kvadratnih kilometrov neraziskani, nad vse važno pa je proučiti prilike morskih tokov, zlasti pa za naše vremenske razmere tako pomembnega Zališkega toka. Talni relief severnega oceana je skoraj neznan, a mora imeti na vsak način velik vpliv na potek morskih tokov, na polarno ledovje, na rastlinstvo in živalstvo. Plovba in ribištvo imata velik interes na tem, da se podrobno seznanimo s temi skrivnostmi. V Antarktidi je treba ugotoviti, da-li je tamošnja kopnina enotna ali po Weddlovem in Rossuvmu morju ločena v dva kontinenta; treba je dognati, da-li se južnoameriške Ande nadaljujejo v silovitem antarktičnem gorovju; dalje ne vemo, ali se antarktični ledeni oklen manjša ali širi in kolikšna je njegova debelost.

Tudi praktični gospodarski uspehi polarnega leta utegnejo biti veliki. V severnem in južnem Lednem oceanu se moramo seznaniti podrobno z ribiški, z nahajališči kitov in enožen in z ogromnimi ležišči rude in premoga, ki jih tam slutijo mnogi raziskovalci. Vsekakor bo drugo polarno leto naše znanje v mnogih ozirih silno razširilo in tudi svetovno gospodarstvo bo imelo od tega svoj velikanski dobiček.

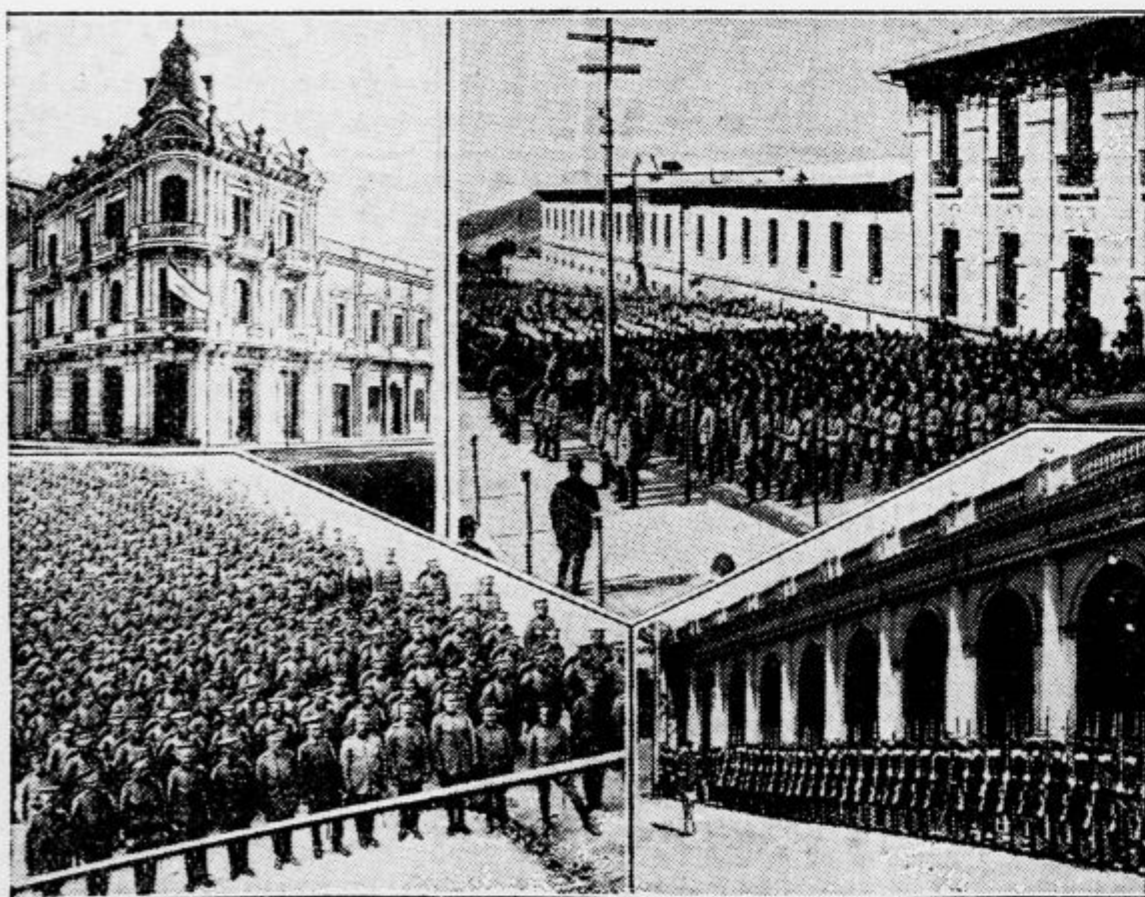
Z oklopnimi avtomobili na politične nasprotnike

Ta oklopni avto — tovorni avto, obdan z železom — je našla policija pri nekem narodnem socialistu v Hofgeismaru. Policija je avto zaplenila.

Pri obledeli sivorumenkasti barvi kože, motnih obeh, slabem počutju, zmanjšani delavni moči, duševni depresiji, težkih sanjah, želodčnih bolečinah, pritisku v glavi, namišljeni boleznih je pametno, da izpijete nekaj dni zapored vsako jutro na tešče kozareček naravne »Franz Josefove« grenčice. V zdravniški praksi je »Franz Josefova« voda zaradi tega posebno uporabljana, ker naglo odstrani vzroke mnogih pojavov bolezni. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Vojna v Južni Ameriki

Spor med Bolivijo in Paraguayem se je razvil brez formalne vojne napovedi v medsebojne oborožene napade. Bolivjske čete so zasedle neko paraguaysko trdnjavo in bolivjska letala so bombardirala več krajev onstran meje. Zgoraj levo: Poslopje paraguayskega vojnega ministrstva. Desno: Bolivjske čete. Spodaj levo: Bolivjski rezervisti. Desno: Paraguayska gardna pehota.

Ljubezen, ki ni zarjavela

L. 1914. kmalu po izbruhu svetovne vojne so pripeljali poljskega legionarja Perlsteina v vojno bolnico Papa na Madžarskem. Tam je stregla bolnikom bolničarka Adler, rodom iz Slovaške. Perlstein se je zaljubil v bolničarko in jo prosil za roko. Toda Adlerjeva ni smatrala njegove ponudbe za resno in ga je odklonila. Perlstein je okrevalec in se je moral vrniti na bojišče. Med njim in Adlerjevo je bilo navidez vse končano.

Po vojni se je Adlerjeva omožila. Sedemnajst let ni slišala nič o Perlsteinu. Medtem je ovdovela. Ko je najmanj pričakovala močitevno ponudbo, pa je prišlo pismo iz Harbina. Pisal ji je Perlstein, ki se je naselil na Daljnem vzhodu ter se srečno ustanovil kot trgovec. Prosil je svojo nekdanjo izvoljenko ponovno za roko in jo tudi dobil. Perlstein je dobil naslov Adlerjeve s pomočjo nekega švicarskega informacijskega urada, pomagal pa mu je tudi madžarski Rdeči križ.

Čitajte tedensko revijo »ŽIVLJENJE IN SVET«

K vojnim spletkam v Južni Ameriki

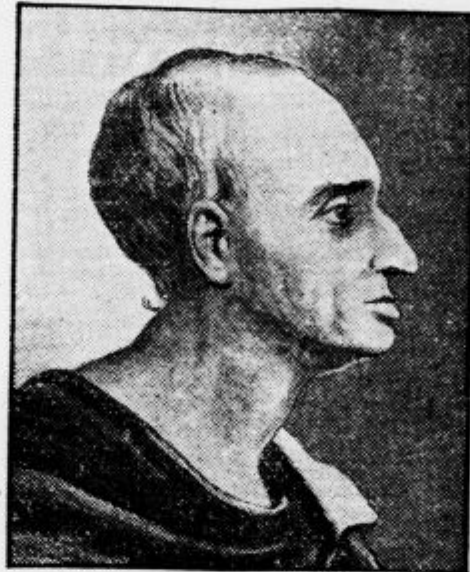
Ensenio Alala, predsednik paraguayske republike

Jezik nove diplomacije

Mnogim jezikom, ki se govorijo v francoski prestolnici, se je zdaj pridružil še esperanto. V kratkem bodo namreč v Parizu otvorili 24. svetovni kongres esperantistov — razume se ne v francoščini, ampak v esperantu.

Koliko zborovalcev se bo udeležilo kongresa, je trenutno še negotovo. Vsekakor se je zbralo na takšnem kongresu v Naumberku l. 1923. nad 5000 oseb. Pariškimi soferjerjem se mora priznati, da so storili vse, da bi bili dorasli svoji nalogi ob esperantskem kongresu. 200 soferjev se je prišlo esperanta v zadostni inerti, da se bodo lanko sporazumeli s kongresisti. Zborovanje esperantistov bo zaključil »ples vseh narodov« in na koncu bodo igrali v esperantu tudi neko gledališko igro.

150-letnica smrti ustanovitelja sladkorne industrije

Andrej Sigismund Marggraf,

berlinski kemik (umrl 7. avgusta 1782), ki je odkril v sladkorni repi sladkorno snov in tako ustanovil mednarodno sladkorno industrijo

za žehto v avgustu

Odlikovanja španske republike

»Republikanska verižica«, visok red, ki ga je ustvarila španska republika za one, ki si bodo pridobili zasluge za državo

Mac Donaldovi tajniki

Po povratku iz Lausanne je moral angleški ministrijski predsednik Mac Donald pomnožiti svoje število tajnikov. Sedaj jih ima 10. Pravijo, da ga v tem pogledu ne doseže noben sodobni državnik, kar je razumljivo, če pomislimo, da se mora Mac Donald posluževati tajniške pomoči zaradi svojega slabega vida. Njegove oči so namreč tako slabotne, da mu morajo vse spise prečitati, nakar dikтира svoje misli, odgovore in opazke nanje. Tajniki pa opravljajo zgolj mehanična dela. Mac Donaldu je danes 65 let in živi v vedni nevarnosti popolne oslepitve.

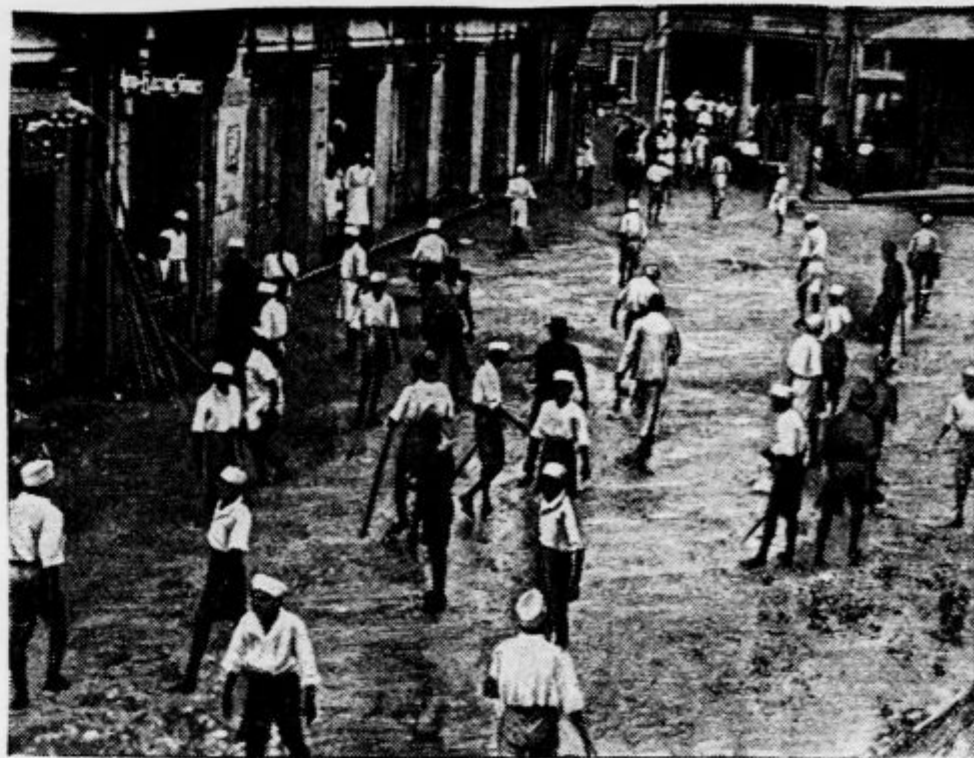
Zračni promet na Švedskem

Švedska zračna prevozna družba, ki oskrbuje poleg dveh drugih inozemskih družb zračne zveze nad Skandinavijo in ostalo Evropo, je te dni obdarila s srebrnim pokalom svojega 100.000. potnika, nekega danskega grofa. Družba je začela poslovati pred osmimi leti in vrši svojo službo tako vestno, da ni imel doslej niti eden izmed njenih potnikov najmanjše škode. Njena letala so v tem času prelete la skupno 3 milijone kilometrov. Pred osmimi leti so rabila za progo od Malmöja do Pariza ali Londona 11 ur, danes pa komaj sedem. Število potnikov je znašalo prvo leto 374, a danes jih je v poedinem mesecu mnogo več nego takrat celo leto

Panika v živalskem vrtu

Minulo soboto so imeli praški vojaški oddelki v dolini Vitave vojaške vaje. Manevri so izzvali nepričakovane posledice. V živalskem vrtu je izbruhnila med živalmi nepopisna panika. Svetloba reflektorjev in pokajoči strelji so živali tako prestrašili in jih razdražili, da so skušale pobegniti čez ograje. Ptici so si razbijali glave ob rešetkah, jeleni so preskakovali ograje. Z največjo muko so jih polovili in privrli nazaj ter jih privezali za mrežami. K sreči so bile kletke levov in drugih roparskih živali tako močne, da jih zverji niso mogle razdejati, kajti sicer bi bile pobegnile med ljudi.

Bratomorna vojna v Indiji

Po kratkem pomirjenju v Indiji se je vnelo znova nespravljivo sovraštvo med hindi in muslimani. V Bombayu je prišlo med obema skupinama, kakor kaže slika, do hudih bojev, ki so zahtevali več človeških žrtev.

Padavica

Padavica je prava ali neprava in vsako krčno stanje nikakor ni nujno epileptičnega izvora. Črvi v črevesju, obolenje obisti, poškodbe možganskih dovodnic itd. povzročajo lahko podobne pojave. Isto tako vnetja v možganih, pritisk kostnih drobec na možgansko skorjo, oteklina v možganih, abscesi. Prava epilepsija je lahkega ali težkega značaja, prva je za srečo, pogostejša.

Kaj razumemo pod epilepsijo?

Ta bolezen, ki vzbuja takšno grozo, se kaže kot krčevito napeto stanje telesa. Bolnik se zgrudi na tla in postane popolnoma neobčutljiv za vnanje vtise. Glavo, trup in ude mu zvijajo krči, obraz mu postane modrordeč, pena mu gre iz ust, zenice so široko odprle, jezik mu stisnejo zobje in ga čisto poškodujejo. Poedini pojavi včasih manjkajo. Po nekem času krči premine, telo postane mirno in bolnik mirno zaspi, a ko se zbudi, ga boli glava in se ne spominja napada, kajti zavest je bil popolnoma izgubil.

Mnogi bolniki že v naprepi opazijo, da se bliža napad.

Nekaj tujega jih prešine, neki nemir in drhtenje, čudno zmedenost stanje. V ušesih jim zveni in šumi, v želodcu jim vstaja, pojavijo se motnje vonja in čutov. K temu se pridružijo bljuvanje, srčni utrip, omotica, neugodje in negotovost. Bolnik, ki pozna ta znamenja, leže in pričakuje napada.

Druge bolnike preseneti sredi dela, med jedjo, v kavarni. Po cele minute strmitjo predse, duh se jim omarači, hipoma se prebude in nadaljujejo svoje početje, kakor da se ni nič zgodilo. Včasih počenja bolnik med odmorom v napadih čudne stvari. Fiksne ideje jih zvodijo, romajo, da sami ne vedo kam, trosijo denar brez potrebe, se lažejo, krađejo. Pri višjih stopnjah padavice propade končno zmoglost za premišljevanje, bolnika se loti slabomnost. Najčešče pa je opaziti izrazito

spremembo značaja,

bolnik postane sebičen, malenkosten, preprijliv, nasilen, netoleranten, zavraten, go-

Drobne zanimivosti

Abesinski vladar zatira suženjstvo
iz Addis Abebe poročajo, da je abesinski cesar postavil posebno oblast za zatiranje suženjstva. Na čelu oblasti stoji neki abesinski knez, ki mu bo pridejen poseben britski svetovalec in več vplivnih domačih osebnosti.

Prepoved Mussolinijevega filma

Dunajski magistrat je prepovedal predvajati film »Nova Italija pod Mussolinijem«, ker je skoz in skoz tendenčen in dela propagando za fašizem.

Civilni zakon na Španskem

Zaradi ločitve cerkve od države v Španiji je stopil zdaj v veljavo civilni zakon. Španski državljani se morajo najprej registrirati v občinskem uradu, potem smejo, če jih je volja, tudi v cerkev, kar pa je njih privatna stvar. Kakor poroke, so tudi pogrebi civilni.

Premoženje Grete Garbo

Švedski listi poročajo iz New Yorka, da nese Greta Garbo s seboj iz Hollywooda domov na Švedsko 750.000 dolarjev. Očividno pišejo o denarju zategadelj, da bi demantirali vesti, ki so še nedavno javljale, da je božanstvo Greta izgubila pri polomu neke hollywoodske panke vse svoje premoženje.

Išče se 200.000 belinov

Bavarska vlada je poslala pruskemu prosvetnemu ministru nenavadno prošnjo za 200.000 belinov in 20.000 citrončkov. Laboratorij monakovske univerze namreč potrebuje metulje za preiskavo o barvi kril imenovanih metuljev. Prusko ministrstvo bo najbrže odredilo, naj polovijo zahtevane metulje šolski otroci in bo plačalo za vsakega belina 5, za vsakega citrončka pa po 1 pfenig.

Nalepotičene kokoši

V Černovicah so obsodili na manjšo kazen neko kmetico, ki si je izmislila bistro umen »kosmetički« trik, da je lažje prodala svoje kokoši. Čela vrsta teh živali ni legla zaradi svoje previsoke starosti nobe njih jajc, da bi pa bile videti mlajše, jim je kmetica pobarvala grebene s — črtalom za ustnice in je tako zanje dosegla višjo ceno...

Cigaretni ogorek povzročil požar

V torek popoldne je v pariški mestni tržnici izbruhnil ogenj, ki se je razširil z velikansko naglico. Gasilcem se je šele po treh urah napornega dela posrečilo, da so ga lokalizirali. Materijalna škoda je zelo velika. Preiskava je dognala, da je nastal požar zaradi tlečega cigaretnega ogorka, ki ga je bil nekdo v svoji neodgovornosti zagnal od sebe ne da bi ga bil poprej utrl.

spodovalen nasproti podrejenim, prilžovalen nasproti predstojnikom. Če se vda alkoholu, lahko zapade deliriju. Pri tem so lahko padavinički duševno zelo delavni in talentirani, okolica jih niti ne spozna za bolne.

K sreči je dovolj sredstev, da obranimo bolnika pravočasno duševnega propada. Seveda pa je treba v vsakem poedinem primeru točno vedeti za izvor bolezni.

Bolezen je večinoma prirojena kot posledica duševnih motenj, živčnih bolezni in alkoholiziranja staršev. Kakšne anatomske spremembe v možganih vsaj pri pravi epilepsiji ni opaziti.

Kako pomagamo bolnikom?

Zdravljenje se ravna, kakor rečeno, po izvoru bolezni. Pred vsem se je treba ogibati vsemu, kar draži možgansko skorjo, hrana ne sme biti dražljiva in preslana, telesni in duševni napori so škodljivi, isto tako alkohol, kava itd. Razdraženost živčnega sistema pobijamo tudi s primernimi zdravili. V splošnem število pravih epileptikov pada.

Za vročino

oblecite lahne suknjiče, modne hlače, motociklisti pa Bajazo obleke.

V veliki izbiri blago za turistovske obleke. — Najcenejša oblačilnica

Drago Schwab, Ljubljana

KARIKATURA

»Delo« sodobnih politikov (»Nebelspalter«)

Vsak dan ena

Tolazba

»No, bo vsaj velik naslov jutri v časopisu!«

(»Rürec«)

Gospodarstvo

K načrtom za povišanje poslovnega davka in trošarin

Kakor smo že včeraj poročali, je finančni minister predložil Narodni skupščini dva važna zakonska predloga glede povišanja davka na poslovni promet in trošarine na sladkor in glede uvedbe trošarine na porabo električnega toka namesto dosedanje trošarine na električne žarnice.

Namen teh dveh zakonskih predlogov je ta, da se povečajo državni dohodki, ki navzlic znatnemu skrajšanju proračuna ne zadostujejo za kritje neobhodnih izdatkov. Čeprav gre, kakor rečeno, le za projekte zakonov, ki bodo v teku razprave v Narodni skupščini in v senatu gotovo še predelani in spremenjeni, vendar smatramo za potrebno, ki že sedaj opozorimo na nekatere okoliščine, ki jih bo treba v teku skupščinske razprave upoštevati.

Davek na poslovni promet naj se po zakonskem načrtu podvoji, vrh tega pa naj še pri luksuznih predmetih uvede poseben 100stodtni davek od plačane fakturne vrednosti. V ostalem se naj spremeni določba glede vodenja knjig opravljene prometa, tako da bi morali te knjige voditi vsi obvezniki, katerih skupni letni promet presega 250.000 Din (sedaj 500.000 Din).

Osnova za davek na poslovni promet znaša sedaj 1% od vrednosti blaga pri vsakem prenosu. Na tej podlagi je izračunana tudi tarifa za pavšalni davek na poslovni promet, ki je različna in znaša povprečno 2 do 3% in pogosto tudi več. S povišanjem osnove od 1 na 2% bi se seveda podvojili tudi odstotki pavšalnega davka.

Pavšaliranje davka na poslovni promet, ki je bilo lani uvedeno 1. prila, je imelo predvsem namen, da se ta davek, ki je vedno donosno slabše dohodek, dejansko pobera od vsega prometa. Finančna uprava si je lani obetala od te reforme znatno povečanje dohodkov, čeprav je 1% osnova ostala nespremenjena; to pa predvsem zaradi tega, ker naj bi pavšaliranje omogočilo zanje vsi promet. Čeprav so takrat zatrjevali, da se bo tako donos povečal od 200 na kakih 400 in še več milijonov, je pričakovani rezultat izostal. Kolikor toliko ugodne rezultate je pokazalo le pobiranje pavšalnega davka na poslovni promet na uvozno blago, kjer se prej ni pobiralo, dočim je pobiranje tega davka v notranjosti pokazalo prav neugodne rezultate.

Od aprila do konca preteklega leta je bilo pri uvozu pobrano za 118,8 milijona Din pavšalnega davka na poslovni promet (leta 1930, le 1,6 milijona). Skupni donos davka na poslovni promet pa je v tem času znašal 223 milijonov Din, tako da odpade na neprimerno večji poslovni promet domačega blaga komaj 104,2 milijona Din donosa. V prvih treh mesecih teka leta je znašal skupni donos davka na poslovni promet (pri uvozu in v državi) mesečno le 18 milijonov Din, torej prav toliko, kakor pred reformo.

Da ni promet blaga v naši državi v toliki meri zadoval, kakor bi se to dalo sklepati iz slabih dohodkov države od davka na poslovni promet, nam potrjuje tudi statistika donosa tega davka v dravski banovini. V koledarskem letu 1931. je bilo v dravski banovini pobrano na račun tega davka nič manj kakor 51 milijonov Din (od tega na račun pavšaliranega skupnega davka 18,9 milijona Din). Ker je bilo v koledarskem letu 1931. pobrano na ta davek v vsej državi le 269,4 milijona Din, je na dravsko banovino lani padlo nič manj kakor 19 odst. vsega donosa davka na poslovni promet v državi (delež dravske banovine na skupnem številu prebivalstva v državi znaša samo 8 odst.). Gornji podatki nam kažejo, da bi bilo treba poskusi drugih sredstev, da se donos skupnega davka na poslovni promet v naši državi dvigne na ono višino, ki bi odgovarjala finančnemu efektu v primeru, če bi se poslovni promet v vsej državi z enakomernostjo zajel kakor v dravski banovini.

To bi bila tudi edina pravična rešitev, kajti s povišanjem osnovnega odstotka, bi se sedanja neenaka obremenitev s tem davkom prav nič ne spremenila. Zato smo mnenja, da je najprej treba proučiti vzroke, zakaj se davek na poslovni promet v vsej državi ne pobira tako, kakor bi se moral pobirati. Če se ti vzroki ugotovijo in nedostati odpravijo, potem bo možno brez povišanja osnovnega odstotka doseči povečanje donosa tega davka.

Slične pomisleke bi imeli tudi glede uvedbe trošarine na porabo električnega toka. Po novem zakonskem načrtu se naj ukine dosedanje pobiranje državne trošarine na električno razsvetlavo v obliki trošarine na električne žarnice. Zato pa se naj uvede nova trošarina na porabo električne struje, in sicer v višini 1 Din pri kilovatni uri za tok, ki služi za razsvetlavo, in v višini 0,25 Din za kilovatno uro za tok, ki služi za pogon motorjev in drugih instalacij. Če se že spremeni način pobiranja trošarine na električno razsvetlavo, potem smatramo, da je izmera nove trošarine vendar previsoka. Donos trošarine na električne žarnice doslej ni bil posebno velik. V območju dravske banovine se je v koledarskem letu 1931. pobralo za to trošarino komaj nekaj več kakor 30.000 Din. Po predlaganem novem načinu pobiranja te trošarine pa bi bila seveda obremenitev neprimerno večja. Da navedemo samo primer Ljubljane, iz pojasnil k proračunu mestne občine Ljubljane za leto 1932. je razvidno, da je poraba električnega toka za razsvetlavo v Ljubljani previdno ocenjena na 2.300.000 kilovatnih ur. Pri tej porabi pa bi znašala predvidena nova trošarina na porabo električnega toka okrog 2.300.000 Din na leto. To je vsekakor znesek, ki preveč obremenjuje konsumenta.

Vsekakor pa bi se morale spremeniti določbe zakonskega načrta glede nove trošarine na porabo električnega toka za pogon motorjev in drugih instalacij. Ne glede na to, da se povsod skušajo izogniti obremenitvi pogonskih sredstev v industrijskem obratovanju, je tudi izmera predlagane trošarine neprimerno visoka. Vrh tega, ustvarja način pobiranja te trošarine stanje, ki bi bilo nevzdržno, kajti na električno strujo, ki se proizvaja v lastnih instalacijah za pogon lastnih obratov se ne bi po besedilu tretje priloge pobirala niti taka državna trošarina, dočim bi morala podjetja, ki sama za svoj obrat ne proizvajajo električnega toka, plačati razmeroma prav znaten znesek 25 par od kilovatne ure. Kaj znači taka trošarina za podjetja, ki porabijo velike količine električnega toka za pogon, nam pove že primer tvornice za dušik v Rušah. Ta tvornica porabi v normalnih časih okrog 140 milijon

nov kilovatnih ur toka na leto. Zaradi obratnih omejitev je podjetje lani porabilo le 100 milijonov kilovatnih ur. Za to porabo bi moralo podjetje po predloženem zakonskem načrtu plačati nič manj kakor 25 milijonov Din trošarine. To ni mnogo manj, kakor znaša vsa vrednost produkcije. Tvornica v Rušah plača kot velekonsumer elektrarne na Fali za porabljeni tok izjemno nizko ceno, povprečno 7 par na kilovatno uro, zato pa odzame skoro dve tretjini vsega električnega toka, ki ga proizvaja ta elektrarna in ga mora jemati predvsem tedaj, ko je elektrarna najmanj obremenjena. Po novem zakonskem načrtu bi morala tvornica v Rušah plačati za trošarino tri in pol krat več, kakor plača za sam tok. Na drugi strani pa bi bila na primer druga velika podjetja, ki imajo svoje lastne elektrarne, oproščena od plačevanja trošarine na tok, ki se ne rabi za razsvetlavo. Določbe zakonskega načrta glede trošarine na porabo električnega toka za pogon, bi se morale vsekakor spremeniti; glede trošarine na pogonski tok pa mislimo, da bi bilo najbolje, če bi se sploh črtala, ker ni v skladu s splošnimi principi nalaganja davčnih bremen. Industrija v Sloveniji se je že pred leti najbolj borila proti taki vrsti trošarine, ki jo je pri nas uvedla že banovina (3 odst. 225 odst. od prodajne cene). H koncu naj še pripomnimo, da se bo trošarina na porabo električnega toka, če bo presegala gotov minimalen znesek, spremenila v nekaj davek na elektrifikacijo, ki bo zadel predvsem one pokrajine, ki so že sedaj najbolj elektrificirane (zlasti Slovenijo), v drugih pokrajinah pa bo razvoj elektrifikacije obkrožil.

Glede povišanja trošarine na sladkor naj omenimo, da je bila ta trošarina že lani v jeseni povečana (od prvotnih 5 Din za kg), sedaj pa se naj ponovno dvigne za 1,50 Din, in sicer od 6,55 na 8,05 Din za kg sladkorja v kockah in od 6,25 na 7,75 Din za kg kristalnega sladkorja. To povišanje bo zopet občutno prizadelo naš konsumenta v dravski banovini, saj odpade od vsega konsumna sladkorja v državi več kakor ena osmina na Slovenijo. Dravska banovina je lani porabila 1156 vagonov sladkorja. Letos se bo morda ta konsum skril na 800 vagonov, navzlic temu pa bi povišanje trošarinke obremenitve znašalo 12 milijonov Din letno. Vemo, da mora naša država v sedanjih težkih časih zajeti nove virov dohodkov, vendar pa na mislimo, da bi bilo bolj primerno, če se vsaj del teh novih dohodkov najde drugje, morda zlasti z obremenitvijo konsumna alkoholnih pijač. Reforma trošarine na vino in žganje se gotovo ni obnesla. Uvedba posebnih trgovinskih taks je pokazala neuspeh v finančnem pogledu, gostilničarstvu pa je odvzela znaten del konsumentov. Tudi vinogradništvo pri nas ni zahtevalo ukinitja trošarin, temveč le znižanje in spremembo glede načina pobiranja. Morda bi bilo na mestu, da se v okviru prizadevanja za doseg novih virov državnih dohodkov, tudi to vprašanje sedaj znova vzame v razpravo.

Zanimiv razvoj italijanske trgovinske bilance

Prvič, po dolgi vrsti desetletij je Italija svojo trgovinsko bilanco spravila v ravnotežje. Zadnje 4 mesece preteklega leta je bila trgovinska bilanca celo aktivna, in sicer za povprečno 33 milijonov lir na mesec. Tudi letos se italijanska trgovinska bilanca razvija slično. Kako se je zmanjšala pasivnost italijanske zunanje trgovine, nam kaže naslednja primerjava (v milijonih lir):

	uvoz	izvoz	saldo
1928.	22.313	14.999	-7314
1929.	21.665	15.236	-6429
1930.	17.347	12.119	-5227
1931.	11.688	10.037	-1601

Pasivnost italijanske trgovinske bilance je v zadnjih letih nazadovala na manj kakor 1/4. Italija sicer ni uvedla posebnih uvoznih omejitev in je protekcionizem izvajala predvsem s širokopolezno propagando domačih proizvodov, vendar je aktiviranje bilance ob koncu preteklega leta pripisati deloma tudi uvedbi carinskega dodatka od 15% na vrednost uvoženega blaga, ki ne uživa pogodbenih carin.

Seveda pa bi bilo zmotno, pripisovati zmanjšanju pasivnosti preveliko važnost, kakor smo to omenili tudi že o priliki zmanjšanja pasivnosti jugoslovanske trgovinske bilance. Kot ugoden moment je navesti le dejstvo, da se je v zadnjih letih italijanski izvoz skril le za eno tretjino. Rapido zmanjšanje pasivnosti trgovinske bilance, zlasti za Italijo, ni navedel razveševanja. V malokateri državi igrajo nevidni dohodki plačilne bilance tako važno ulogo, kakor v Italiji. Tu mislimo predvsem na dohodke od tujskega prometa, od nakazil izselencev in od zaslužka mornarice. Hudo nazadovanje teh dohodkov je naravnost izsililo zmanjšanje pasivnosti trgovinske bilance. Plačilna bilanca ima v vsaki državi tudi brez posebnih ukrepov že zaradi gospodarskega avtomatizma tendenco k izravnanju. Če se pri dohodkih, ki niso v zvezi s trgovinskim prometom, pojavljajo znatnejši primanjkljaji, se ta primanjkljaji v teku gospodarskega življenja po sebi izravna v okviru trgovinske bilance. Brez dvoma bi bilo za italijansko gospodarstvo ugodnejše, če bi pri nespremenjenih dohodkih od trgovinske prometa, od izselencev in od pomorstva ostala trgovinska bilanca visoko pasivna, kakor pa da je občutno skrajšanje teh dohodkov izrazilo zmanjšanje pasivnosti trgovinske bilance.

Gospodarske vesti

== Čehi bodo zažigali stare zaloge hmelja. ==
Češkoslovaške hmeljarske organizacije se resno pečejo z vprašanjem, kaj naj hmeljski sindikat počne s starimi zalozami hmelja. Gre predvsem za hmelj iz leta 1930, ki ga je svoj čas zaradi slabih oddajnih možnosti pokupil hmeljski sindikat. Kakovost tega hmelja, ki ga je okrog 40.000 stotov, se je zaradi dolgega ležanja hudo pokvarila, tako da skoro ni več poraben. Ker je sindikat posloval z državno pomočjo, bo morala o tem sklopiti tudi češkoslovaška vlada. Zaloge tega starega hmelja nameravajo zažigati.

== Minimalno kritje poljskega zlota naj se zniža. ==
Kakor poročajo iz Varšave, so odlični poljski nacionalni ekonomski pod vodstvom univ. prof. Krzyżanowskega (Krakov) predložili vladi gromotico, v kateri zahtevajo, da se dosedanje zakonsko minimalno kritje poljskega zlota zniža. Pri tem

zastopajo pravilno stališče, da more zlata in devizna podlaga valute le tedaj uspešno ščititi stabilnost valute, če je dana možnost, da se ta podlaga v primeru potrebe porabi za kritje primanjkljaja v devizni bilanci.

== Občni zbor nedavno ustanovljenega Združenja izvoznikov in sadnih trgovcev za bivšo mariborsko oblast. ==
V veliki dvorani hotela »Orel« se je danes dopoldne vršil I. redni občni zbor Združenja izvoznikov in sadnih trgovcev za bivšo mariborsko oblast. Občnega zbora se je udeležilo okrog 300 trgovcev iz vsega mariborskega okrožja. Navzoča sta bila tudi zastopnik banke uprave g. inž. Lukmann in obrtni nadzornik g. Založnik. Zborovanje je otvoril in vodil predsednik g. Srečko Kranjc, ki je v kratkih besedah označil pomen občnega zbora. Zastopnik banke uprave g. inž. Lukmann je sporočil občnemu zboru, da se banka uprava živahno zanima za razvoj sadjarstva in sadnega trga. Zagotovil je, da bo banka uprava posvetila sadni trgovini največjo pažnjo. Pri naslednji točki dnevnega reda, to je pri odobritvi proračuna, se je vnela živahna debata. Na koncu pa je bil proračun za leto 1932 v višini 27.800 Din soglasno sprejet. Sledile so volitve odbora, pri katerih so bili izvoljeni: Za predsednika g. Srečko Kranjc, za podpredsednika Karemčič iz Pesnice, člani uprave: Vavpotič, Zg. Kungota, Kostanjšek, Sv. Martin, Dimnik, St. Ilj, Zupan, Maribor, Tanjko, Slovenjgradec, Stojšek, Šmarje pri Jelšah, Pevec, Ormož, Marš, Ljutomer in Gavez, Ptuj. Pri slučajnostih je predsednik predlagal, da naj se za prekupevalce sadja izdajo posebne legitimacije, ki naj jih vidiira sresko načelstvo. Namen izkaznic naj bi bil, da našega kmeta obvaruje pred raznimi tužili prekupevalci s sadjem. Predlog je bil soglasno sprejet.

== Razpored zemljarine. ==
Davčna uprava za mesto Ljubljano razglasa, da je razpored zemljarine za davčno leto 1932 razgledan na vpogled davčnim zavezanecem med uradnimi urami v času od 9. avgusta do vsehletja 16. avgusta t. l. pri davčni upravi, Vodnikov trg 5/1, soba št. 3. O tem se obvešča vse zemljarini zavezane stranke s pristavkom, da lahko podajo v 8dnevnom roku eventualne pisemne ugovore računskega značaja zoper osnove ali zoper odstotek dopolnilnega davka.

== Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini naslednjih dolžnikov: Florjančič in drug, javna trgovska družba, izdelovanje in prodaja čevljev v Smartnem pri Litiji (poravnalni upravniki dr. Iv. Slibar, odvetnik v Litiji; narok za sklepanje poravnave pri okr. sodišču v Litiji 10. septembra ob 9., prijavni rok do 5. septembra); — Gradnik in drug, družba z o. z., špecerija in delikatese v Ljubljani, Poljanska cesta (poravnalni upravniki dr. Egon Stare, odvetnik v Ljubljani; narok za sklepanje poravnave pri okr. sodišču v Ljubljani 24. septembra ob 11., prijavni rok do 12. septembra, poravnalna kvota 50%); — Ignac Završnik, trgovec na Glinah, Tržaška cesta 21 (poravnalni upravniki dr. Josip Ažman, odvetnik v Ljubljani; narok za sklepanje poravnave pri okr. sodišču v Ljubljani 24. septembra ob 9., prijavni rok do 19. septembra).

== V trgovinski register so se vpisale nastopne tvrdke: Kimovec & Co., družba z o. z. v Ljubljani (trgovska agencija, nakup in prodaja strojev, motornih vozil, gramofonov, fotoapar. aparatov, tehničnih potrebščin, osnovna glavica 16.000 Din, poslovalni Rudolf Šinkovec in Erna Šinkovec iz Ljubljane); Avguštin Herz, družba z o. z. v Ljubljani (trgovina z mešanin blagom, osnovna glavica 5000 Din, posloval. Hilda Korun, roj. Herz); Viljem Müller & sin, Gračnica pri Rimskih toplicah, trgovska agencija za steklo, porcelan in kovinsko blago.

== Konkurz je razglašen o imovini Franca Korenčiča, imetnika tiskarne »Jadranc« v Slovenjgradu (upravniki mase dr. Al. Bratkovič, odvetnik v Slovenjgradu; prvi zbor upnikov pri okr. sodišču v Slovenjgradu 13. avgusta ob 10., prijavni rok do 10. septembra, ugotovitveni narok 30. septembra).

== Oddaja gradbe objektov in cest v Novem mestu se bo vršila potom ofertne licitacije 24. t. m. pri komandi dravske divizijske oblasti v Ljubljani. (Oglas je na vpogled v Zbornici za TOI, pogoji pa pri omenjeni komandi.)

== Dobave. ==
Direkcija državnih železnic v Subotici sprejema do 9. t. m. ponudbe glede dobave jekla in železa. Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 11. t. m. ponudbe glede dobave 2500 kg bencina. Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 23. t. m. ponudbe glede dobave električnega motorja; do 25. t. m. pa glede dobave električnega materialja. Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 13. t. m. ponudbe glede dobave knjig za metrike; do 16. t. m. pa glede dobave parnih ventilov in 50 komadov električnih žarnic. (Predmetni oglasi so na vpogled v Zbornici za TOI.)

Borze

6. avgusta.

Na ljubljanski borzi je bil pretekli teden devizni promet zopet zelo slab in je znašal komaj 0,75 milijona Din nasproti 1,5, 1,0, 1,8 in 1,4 milijona Din v zadnjih štirih tednih. Kakor smo že poročali, je Narodna banka opustila svojo dosedajšnjo prakso glede vzdrževanja nespremenljivega tečaja za devizo Curih, ki jo je zadnja dva dneva dvignila za 1% od 1100,10 na 1111,10. Sporedno so se seveda dvignile v enakem razmerju tudi druge devize, tako NewYork od 56,27 na 57,05, Berlin od 13,44 na 13,58 m Trst od 288 na 291,15, Deviza London se je le za malenkost dvignila, ker je funt mednarodno oslabil.

Devize.

Curih. Pariz 20.12, London 17.74, NewYork 513,87, Bruselj 71,30, Milan 26,215, Madrid 41,80, Amsterdam 206,725, Berlin 122,15, Stockholm 91,50, Oslo 90, København 96,50, Sofija 8,73, Praga 15,20, Varšava 57,60, Bukarešta 3,05.

SLADKORNOBOLNI!

Kako se sladkor odpravi, kako se zopet postane delazmožen in življenja vesel, tu di brez nadležne diete, vam pove pojasnjajoče pismo št. 3 o novih potih zdravljenja z navdušenimi priznanji tu in inozemstva o presenetljivih uspehih brez diete. Dopolnjevanje nemško. Chemische Fabrik Lützel G. m. b. H. Kassel 332, Nemčija. 244

Blagovna tržišča

ZITO.

+ Chicago, 6. avgusta. Začetni tečaji: Pšenica: za september 52,75, za december 56, za marec 61,75; kornuza: za september 32,125, za december 30, za marec 31,25; oves: za september 16,625, za december 17,50, za marec 20; riž: za september 32,375, za december 33,25, za marec 36,50.

+ Winnipeg, 6. avgusta. Začetni tečaji: Pšenica: za oktober 55,50.

+ Novosadska blagovna borza (6. t. m.): Tendence nespremenjena. Promet 57 vag. Pšenica: baška, okoli Novi Sad, srednje, baška, gornjebaška, 79 kg in okolica Sombor, 78 kg 155 — 160; baška potiska, 79 kg

157,50 — 162,50; ladja Tisa, 79 kg 160 do 165; ladja Begej, 79 kg 155 — 160; banatska, 79 kg 152,50 — 157,50; banatska, pariteta Vršac, 79 kg 152,50 — 155; baška, sremska nova, 76 kg 145 — 150; banatska nova, 76 kg 142,50 — 147,50; baška nova potiska, 76 kg 150 — 155. Oves: baški novi 120 — 125. Kornuza: baška, sremska 116 — 118; okoli Sombor 117 — 119; banatska 114 — 116; sremska, okoli Sid 120 — 122. Moka: baška, banatska »0g« in »0gg« 240 do 255, »2c« 220 — 230, »5c« 200 — 210, »6c« 185 — 190, »7c« 150 — 155, »8c« 100 do 105. Otrobi: baški, sremski, banatski 80 — 85.

+ Budimpeštanska terminska borza (6. t. m.): Tendence stalna. Promet srednji. Pšenica: za oktober 13,21 — 13,22 za marec 14,63 — 14,64; riž: za oktober 8,78 — 8,80; za marec 9,89 — 9,93; kornuza: za september 14 — 15,05, za maj 9,25 — 9,26.

Sokolstvo

Mirenso sokolsko okrožje

Ko zaključujemo polletno bilanco sokolskega dela v tem okrožju, budi dovoljeno, da tudi javnost zve o uspehih in delu kaj več.

Vse okrožje, ki ga sestavlja kmetski in rudarski stan v 75 odst. svojega članstva, šteje danes 925 pripadnikov, od katerih je 535 telovadnih. Vsa v okrožju združena društva sodelujejo v tesni zvezi med seboj, se tako podpirajo v skupnem delu in tako bratsko tekmujejo. Okrožna uprava je imela v zvezi z župniskim načelnikom 3 uspele okrožne zbornice društvenih načelnikov, na katerih se je podal pregled dela v minulem dvomesečju in izvršil načrt za naprej. Vršili so se skupni pregledi vaj za tekine, prostih vaj in praktični vadbeni sestanki vodnikov oddelkov. Telovadba se vrši v vseh sedmih društvih in je na prav razveseljivi višini. Manjka le še vedno dobrih prednjakov, ki jih pa že polagoma s pomočjo župe vzgojujemo sami. V prvem polletju se je telovadilo v vseh društvih 1560 telovadnih ur in je bilo navzočih skupno število 17.033 telovadnih vseh kategorij, od katerih odpade največ na članstvo, najmanj na narasčaj.

Vsa društva so se skrbno pripravila za javne nastope in akademije (Tyrseve), ki jih je imelo 6 društev (1 le predavanje o Tyrseu).

Okrožje je priredilo 5. junija t. l. dobro uspel okrožni zlet v Kmetulju pri sokolskem društvu St. Janž v zvezi s 1. okrožnimi tekmami, ki so se vršile zjutraj istega dne. Tekom so se udeležila vsa društva s 43 tekmujočimi vseh oddelkov. Rezultati so zadovoljivi, znak, da ima tudi podeželje za sokolske tekme dober material. Od vrst članov n. odd. je dosegel 1. mesto z 284,50 točkami vrsta sokolskega društva Trebnje. Prvak med posamezniki pa je br. Bog. Zgajnar s 65 točkami, čl. sokolskega društva Mima. Iz istega društva je tudi S. Reher Fanika, ki je s 47,5 točkami odnesla prvenstvo n. odd. pri članah. V moš. nar. je dosegel 1. mesto br. Kojenc Jaka s 43,5 točkami in v žen. nar. s. Glušič Slavka s 37,7 točkami, oba iz Mokronoga. Popolnanski nastop je tehnično in organizacijsko uspel. Vse vaje so bile podane skladno. Nastopilo je 200 telovadnih iz okr. društev in z gosti iz Novega mesta. Obisk lep. Zaključil je zlet župni starosta br. Lep. Vasič, ki se je z žup. nač. br. Papežem udeležil tekom in nastopa. S tem je okrožje dostojno proslavilo Tyrsevo leto — z zunanjo tehnično manifestacijo.

Korporativno je sodelovalo okrožje naslednje nedelje na žurnem zletu s 120 telovadnimi in se udeležilo tudi župnih tekom s 40 telovalci. Vsi so se dobro odrezali in po br. Jerovšku Nacetu, čl. sokolskega društva Mima, odnesli celo župno prvenstvo n. odd.

Posamezna društva pa so pripravila tudi sama lastne nastope. Tako je sokolsko društvo Trebnje priredilo 5. maja propagandni nastop na Čatežu s sodelovanjem okrožnega društva iz Novega mesta, 19. junija pa izvršilo svoj domač nastop, ki je najlepši uspel. Nastopilo je do 250 telovadnih, poleg Sokolstva tudi šolska mladina in oddelke vojske iz Novega mesta. Sodelovala so vsa okrožna društva.

Ostala društva imajo svoje nastope: 7. avgusta — Mima, 14. avgusta — Šc. Rupert, 21. avgusta — St. Lovrenc in 5. septembra — Mokronog. S temi nastopi bo okrožje zaključilo svoje zunanje tehnično delo.

Dodatni moramo, da se je okrožje udeležilo tudi praškega zleta s 12 telovadečimi.

Vopredno s tehničnim delom se razvijajo v okrožju tudi prosvetno delo. Z zbori dr. načelnikov so se vršili v tem polletju 3 zbori prosvetarjev, ki so pokazali mnogo vidnih uspehov. Zimski prosvetni program je bil izvršen v vseh društvih. Prosvetni akademiji (Tyrsevihi) je bilo 6. Duhovna priprava za zlete in posebej za Prago je bila izvršena v vseh društvih dostojno. Predavanj in nagovorov sokolske in druge vsebine je bilo 177, poleg teh 18 kinopredstav. Ostalih prosvetnih prireditelj je bilo 32. Vsa društva so pridno gojila dramatik in priredila v tem času 23 predstav. Mladini se je povesitilo dovolj pažnje in so vpeljali mladinski popoldnevni izleti in pravilnici večeri. Mnogo pozornosti je okrožje stonilo za organizacijo sokolskih javnih knjižnic, ki jih ima sedaj 6 društev s 1978 knjižnim, 602 čitateljev je prečitalo doslej 1563 knjig. Tudi sokolski tečaji se v vedno večjem številu uvaia v društva.

H koncu naj dodam še administrativni del okrož. uprave, ki šteje v l. 1932 75 uradnih številč. znak, da je i v tem pravou red i v okrožju i v društvih.

Poudarim, da je tudi župna uprava s svojimi oddelki stalno v zvezi z okrožnim vodstvom in skuša vedno pomagati. In edino ta pot skupnega dela bo rodila nekoč še večje uspehe. Naprej do zmag! Zdravo!

ni meri tudi za lačne želodec.

Sokolsko društvo Zidani most priredi to nedeljo ob 16. sv. p. II. javni telovadni nastop. Pred nastopom bo ob 15. obhod in otvoritev novo zgrajene telovadnice. Pri tej priliki bodo v telovadnici razstavljeni na ogled dobijki za tombolo 4. septembra Bratje, sestre, prijatelji sokolstva, prihitite v čim večjem številu na našo prireditev. Vlakovne zveze so zelo ugodne, poobedno proti Celju.

Sokolsko društvo Bohinjska Bistrica priredi v nedeljo 14. t. m. ob 15. svoj društveni nastop s sodelovanjem vojaštva I. planinskega pešpolka in sokolske godbe z Jesenic. Po nastopu bo veselica s plesom. Bratska društva in Sokolstvu naklonjeno občinstvo naprošamo, da se naše prireditve udeležijo v čim lepšem številu.

Smrt starega kroparskega fužinarja

Ljubljana, 6. avgusta.
Davi je umrl pri svojem sinu g. Veličanu, fotografu v Ljubljani, v starosti 76 let g. Lenart Bešter, eden zdaj že redkih nekdanjih kroparskih fužinarjev, ko je že cvetela v Kropi. Kamni gorici in Železnih žebliarska obrt. Bil je po rodu Kropčan.

Pozneje, ko je prenehala fužinarska obrt v Kropi, je bil zaposlen krajšo dobo v Fužinah v Bohinju, a potem je bil dalje časa, dokler tudi ni delo prenehalo, v Železniki vodja v Globočnikovi fužinari. Nekaj časa je bil tudi v Majdičevem mlinu v Kranju vodja mašinarstva. Slednjič je prišel v Ljubljano, kjer je bil v tej stroki zaposlen v Toninsovi tvornici do približno kakih petnajst let nazaj.

Pečal se je z umerstvom, in to z izdelavo in popravilom starih stenskih in cerkvenih ur. To spretnost si je bil pridobil v svoji prvi mladosti v Kropi pri nekem svojem stricu. Ura pri sv. Petru v Ljubljani je delo tega njegovega strica.

Po svojem prepričanju je bil vedno naprednega mišljenja in naroden na napredne liste. Svoj glas je ob volitvah vedno dal naprednjakom. Bodi dobremu možu ohranjen blag spomin, a preostali naše iskreno sožalje!

**TELOVADNE
BLEKE**

PO ROKU NAJBLIŽI: BOTE, NAČ. STAVBA STAVBA

**J. LAH
MARIBOR**

Krasno harmoniko
bejo, tritarčno, z lepimi
glasovi, takoj prodam. —
Najbolj v oglašnem oddelku
»Jutra«.

Rudolf Radovan
tapsnik
Mestni trg št. 13

Ležalne stole

120. po povprečju 130 Din

Spalne fotelje

patent. divane, otomane,
gariture, modice, postelje,
ne mreže, željezne stoličje,
postelje in tapetneke
delke nudi na zapevneje

Michel Zévaco:

112

Pardaillanov sin

Zgodovinski roman.

»Vem to reč,« je dejal. »Vem pa tudi, da nihče ne ve, kje je zaklad skrit — če sploh obstoji.«

»Seveda obstoji, svetlost,« je samozavestno zatrdil Saëtta. »Obstoji, in jaz vem kje je skrit, in sem vam prišel povedat.«

Pod ministrovimi košatimi obrvmi se je ukresala trenutna iskra. Toda hotel je ostati do konca oprezen.

»Kako morete vi to vedeti?« je vprašal.

»To ni važno, svetlost. Za vas je glavno, da vem.«

Segel je za jopič, izvlekel zložen papir in ga pomolil ministru, rekoč:

»V tem pisanju, svetlost, boste našli natančne podatke, kje so zakopani milijoni. Treba se vam bo le potruditi, da greste ponje.«

Saëtta papir je bil tisti, ki ga je bil linaš v Jehanovi ječi v Podgarnji ulici. Ko je mladi mož tebebil vanjo, se je bila skrinjica odprla in papirji so se bili raztresli. Tipaje jih je pobral, vse razen tegale, ki se mu je bil skrivil v temi. Tudi Pardaillan in Gringaille, ki sta samo za trenutek stopila v celico, ga nista bila opazila.

Sully je vzel papir, ga pogledal in se razočarano namrnil. Saëtta je opazil ta zmrdljaj.

»Ako želite, svetlost,« je dejal, »vam prevedem ta papir, ki je spisan v italijanskem jeziku. Kakor priča že moje ime, sem sam Italijan. Zaradi večje gotovosti lahko kasneje preverite moj prevod. Porok sem vam, da bo zvest.«

Sully mu je brez besede pomolil papir. Saëtta ga je glasno prevedel. Besedilo se je natanko ujemalo s tem, kar je bil oče Jožef prevedel iz latinščine, Pardaillan pa iz španščine.

Ko je Saëtta končal, je vrnil papir Sullyju.

»Bolj točnih podatkov si ni moči misliti,« je rekel le-ta.

In videti je bilo, da se je zamislil. Rekli smo že, da je bilo Sullyju veliko do stvari. Nič se ne bi bil obotavljal plačati za ta papir milijon ali še več; kdor hoče kaj dobiti, tudi sam ne sme biti skop. A Saëtta je bil rekel, da mu ga dá zastonj in ne vzame ničesar v to zamenjo. Sullyju, ki je bil sam tako pohleven, se je zdelo prav to kar prelepo. Bal se je, da se ne bi premislil.

A mimo vse svoje pohlepnosti je bil tudi pošten. Poštenost mu je velevala priznati, da mu Lupini ponuja veliko uslugo. To mu je moral povedati. Moral se mu je celo zahvaliti. Motil ga je le strah, da se ne bi Italijan okoristil s tem in zahteval svojega deleža. Zato je previdno dejal:

»Če prepustite državi ta papir brez nagrade, ji storite res veliko uslugo. Saj tako ste menda rekli, kaj? Ne morem vas dovolj pohvaliti, gospod.«

Saëtta je bil ubog. Dobro je vedel, da bi lahko dosegel bogato plačilo, če bi ga le hotel. A vendar ni maral ničesar zahtevati. Uganil je ministrov skriti strah in ga s pikrim nasmeškom potolažil:

»Kar sem rekel, sem rekel, svetlost: ničesar ne zahtevam.«

»Ta nesebičnost vam je v veliko čast, gospod,« je pomirjen dejal Sully.

»In zdaj, gospod, vam dam še svet, ki sem vam ga obljubil. So ljudje, ki vam bodo ta zaklad besno zavidali. Nimate ga še v rokah in kaj bi se zgodilo, da bi vam ga kdo izpred nosu odnesel,« je rekel Saëtta s samozavestjo, ki je šla poslušalcu do živega.

»Oho!« je vzkliknil Sully in se vzravnil. »Kdo bi bil tako predrzen, da bi odrekel francoskemu kralju pravico do tega, kar je njegovega in kar leži na njegovih tleh? Mar je tisti, ki mu zaviha, papež? Ali morda španski kralj? Minili so časi, ko so se smeli tuji vladarji nekaznovano vtikati v francoske zadeve!«

»V tem primeru gre za nekoga, ki je vse drugače nevaren kakor papež ali španski kralj.«

»Ali se vam meša, gospod? Kdo naj bi to bil?«

Saëtta se je posmehljivo naklonil.

»Ta človek je rokovernjač, svetlost. Navaden rokovernjač.«

Sully se je zaničljivo nasmehnul.

»To je posel javne straže velikega profosa,« je rekel. »Ne govoriva o tem!«

»Ne poznate me, svetlost. V tej obleki, ki bi mi jo zavidal nekateri bogat gospod, morda nisem napačen videti. Vem, da ne. A vendar ste že na prvi pogled spoznali, da sem siromak preprostega rodu, in ste tako tudi ravnali z menoj; da, vprašali ste se celo, ali me ne bi dali preteptati. Občudoval sem vaš bistri pogled. A pri tem ste me užalili — kar sem vam dal po svoje čutiti.«

Saëtta se je bil vzravnil. Vsa njegova postava je izražala moč in drznost. Njegov iskren se pogled je vrtal ministru v oči. Glas njegovih besed je bil še v svoji osornosti poln divjaškega dostojanstva.

Sully se je nekoliko ustrašil. A ta zagonetni človek ga je zanimal, naj mu je bil v srcu še tako malo naklonjen. Hotel je vedeti, koliko je ura. Zato je vprašal, ne da bi pokazal kako užaljenost:

»Kam prav za prav merite?«

»Pokazati vam hočem, da nisem bedak in se ne dam zlahka oplasiti,« je hladno odvrnil Saëtta.

Sully ga je pogledal in nehote pokimal z glavo.

»Vidim, da ste me jeli pravičneje soditi,« je povzel Saëtta. »Nu, glejte, svetlost, jaz, ki nisem bedak in se ničesar ne ustrahujem, vam pravim: 'Pazite se! Ako se za časa ne zavarujete zoper preziranega rokovernjača, boste preteto malo tehtali v njegovi roki, pa da se desetkrat minister in izkušeni diplomat. Zbil bo vašo javno stražo, zapodil velikega profosa in njegove strelce; še vaše vojske bo potolkel, če jih pošljete zoper njega. In nazadnj vam bo izpred nosu odnesel ves pravični zaklad, tako da si boste lahko obilni prste.«

»Tak obsedenec je?« se je začudil Sully. »Ali je morda glavni kake močne razbojniške tolpe?«

Prosta vožnja na lipski velesejem
Jesenski velesejem 1932 na Lipskem

Podrobnejša pojasnila pri glavnih potovnalnih pisarnah in pri uradnem zastopniku:

ING. G. TÖNNIES, LJUBLJANA, Dvořakova ulica 3/II.
Poštni predal 128.

Vzorčni sejem od 28. avgusta do vključno 1. septembra. Sejem za tkanine (textilije) do 31. avgusta. Sejem za stavbarstvo, gospodinjstvo in promet od 28. avgusta do vključno 1. septembra

PETER ŽITNIK SPLOŠNO KLEPARSTVO

specijalna instalacija strelovodov

10855

LJUBLJANA, Ambrožev trg št. 9. Telefon št. 31-46

Cene zmerne. — Delo najsolidnejše.

»Conco« izolacije za dravsko banovino

Rdeča kokarda

je sijajen roman, ki ga morete čitati le s pritajenim dihanjem. — Povede Vas v čase velike revolucije, Din 35.—, vezan Din 45.—. Naroča se pri upravi »Jutra«.

ZAHVALA

Po smrti moje tete, gospe Vindiš Ane, sem prejel od podpornega društva »LJUDSKA SAMOPOMOČ« v Mariboru takoj izplačano pripadajočo podporo, za katero se tem potom najljepše zahvaljujem in priporočam to neprecenljivo društvo vsakomur najboljše.

Okli, dne 6. avgusta 1932.

10846

ANDREJ RAKUŠ

Celuloidne ščitnike

za vrata in vsa steklarska dela izvršuje točno in solidno

FRANJO ZRNEC,

steklarstvo, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

Vrednostni papir

ki ga trgovci najbolj cenijo, so »Jutrovi« oglasi.

„Karitas“

Zavarujte sebe in svoje domače pri Vzajemni zavarovalnici, oddelek »Karitas«! Sprejemamo zdrave od 7 do 80 let stare osebe. Zahtevajte pojasnila:

Vzajemna zavarovalnica, »KARITAS«, Ljubljana. 10848

Potnika

za Slovenijo sprejme večja tvornica mila in kozmetičnih preparatov.

Pismene ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Kozmetika«, 10810

Proizvajalci tovarničarji trgovci

ki imajo lastne, dobre in za velik konsum pripravne predmete, lahko pridejo do zaželenega prometa ali lahko v promet postavijo nove predmete brez investicije in brez rizika. Vprašanja s točnim opisom proizvoda pošljite pod »Prosperiteta P. 2580/A« na Interklam, d. d., Zagreb, Masarykova 28. 10826

Zahvala

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli povodom smrti našega nepozabnega soproga, brata, strica, svaka in zeta, gospoda

FRANJA GRABJECA

fotografa

kakor za poklonjene krasne vence in cvetje se tem potom vsem najtopleje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni č. duhovščini, gg. zdravnikom, č. sestram usmiljenkam, Obrtni zadrugi, Fotografski zadrugi v Ljubljani in Beogradu, stanovskim kolegom, ravnateljstvu in uradnistvu Ljudske pošilnice, pevskemu društvu Krakovo—Trnovo in slovenskemu kvintetu za prelepo žalno petje ter končno vsem prijateljem in znancem, ki so blagega pokojnika v tako častnem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Ljubljana, dne 6. avgusta 1932.

10879

Žalujoči ostali.

Iskrena hvala

vsem, ki so počastili spomin pokojnega

Jože Pogačarja

s tem, da so mu položili cvetje na prezgodnji grob, da so ga spremili na zadnji poti, kakor tudi vsem, ki so nam izrazili sočustvovanje ob njegovi tragični smrti.

ŽALUJOČI.

Zahvala

Vsem, ki so se nas spomnili ob priliki smrti naše predobre in nenadomestljive soproge, matere itd., gospe

Marije H. Hinterlechner

in nam lajšali bridko bol, se najiskrenejše zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni g. p. Dominiku Naberniku za prekrasne poslovilne besede ob odprtem grobu, veleč. župniku in duhovnemu svetniku g. A. Cilenšku iz Poljčan, dalje županu g. dr. F. Lipoldu, podžupanu g. R. Golouhu, namestniku direktorja mestnega načelstva mag. svetniku g. Fr. Rodošku, magistratnim uslužbencem za častno spremstvo na zadnji poti, pevskemu odseku mestnih nameščencev za ganljivi, v srce segajoči odpeti žalostinki, darovalcem prekrasnih vencev in nakitja in vsem, ki so pokojnici kakorkoli izkazali zadnjo čast in ljubav.

Prosim vas vse, da blagi pokojnici kot ženi, soprogi in materi plemenitega značaja in izredne srčne kulture ohranite v vaših srcih še dolgotrajen in časten spomin.

Maribor, dne 4. avgusta 1932.

10844

Hugon K. Hinterlechner, veterinarski nadsvetnik, žalujoči otroci ter ostalo sorodstvo.

Veščega, resnega in marljivega

zastopnika

uvedenega pri mesarjih, delikatesnih trgovinah in trgovinah z mešanim blagom iščemo za takoj. Ponudbe pod »Visoka zarada P-2582« na Interklam d. d., Zagreb, Masarykova 28. 10827

GLASBILA	VSEH VRSTI
NAJČENJEJŠI PRI DOMAČI »TRVDKI« IZ DVORSKIH DOBAVITELJ FRANJO SCHNEIDER ZAGREB, Nikolajeva 12 Violine — od 100 do 150 — Gitare — 125 — Mandoline — 125 — Lambure — 90 — Harmoneje — 34 — Havajske gitare, Kromolske harmonike	

Moški, POZOR!

Spolno slabost

odstranite s uporabo neškodljivega sredstva za okrevanje »L. Exos«. Deluje v vsaki slučaj! Dobi s prenesljivim uspehom. Vdružuje seksualno moč do globoke starosti. Na tačce priznanj. — Cena 60 Din, močnejša 100 Din.

Havelskova ordinacijski laboratorij
Pošt. škranka št. 17, CSR, Praha - Nusle,
Gojetečeva ul. 10/A. J. 5445. 113

Največjo zalogo

nagrobni

spomenikov

od marmorja in granita po globoko znižanih cenah priporočam

FELIKS TOMAN

kamnoseška industrija

LJUBLJANA

Resljeva cesta št. 30.

272/a

Vsem prijateljem in znancem naznanjamo, da je nenadoma preminil naš brat

ALOJZIJ KOŠIR

gostilničar in trgovec

v starosti 36 let.

Pogreb se bo vršil v ponedeljek, dne 8. t. m., ob 9. uri dopoldne iz Dragomerja št. 1 na pokopališče na Brezovici. 10866

Sestra Marijana, brata France in Janez.

Engleski složivi patent stolci.

Sloji Din 140.—

spaljni. patent fotelj stane

Din 1300

Liegestuhl praktičen za ležanje in sedenje. Stane Din 130.—

po tem imam čist dohano perje kg Din 48.—, čist belo gosje kg Din 130.—, čisti puh kg Din 250.—, modroci punjeni z volanom Din 750.—, čitne mreže za postelje Din 150.—, olomani Din 650.—.

L. BROZOVIC, ZAGREB Ilica 82.

REGITIN Delo

v teh budih časih lahko vsakdo dobi najbolje s tem, da si ustanovi na domu domačo pletarno. Dano vsakomur točko delo s tem, da smo mu odjemalci za izgotovljene pletenine, dobavljamo mu tudi preje in iploče, mo merze za pletenje, kar izprek jejo mnoge zahvalnice. Pišite še danes za gratisprospekte na trdnico Domača pletarska industrija — oddelek 6, Josip Kalji, Maribor, Trubarjeva ulica št. 2. 256

79.-

Vrsta 2927-15

Okusni moški polčevlji iz govejega boksa z močnim usnjatim podplatom. Rjavi Din 89.—, črni Din 79.—.

69.-

Vrsta 3337-12

Nenavadno lahki in udobni polčevlji iz silvega platna s široko kapico in gumijastim podplatom. Ženski iste oblike in materijala Din 49.—.

79.-

Vrsta 9775-03

Čevlji iz atlasa z in brez sponke. Nenavadno lahki in udobni. Isti iz satena in baržina po Din 59.—.

79.-

Vrsta 3945-03

Za gospodinje. Za vsakdanjo uporabo praktičen, močan in udoben čevlji iz boksa, ki je potreben vsaki gospodinj.

99.-

Vrsta 2945-12

Čevlji iz rjavega boksa. Praktični in elegantni. Ravno taki iz laka za nedeljo in praznik za ceno Din 129.—.

29.-

Vrsta 4431-05

Vel. 19-26 Za otroke: zračni, lahki platneni polčevlji z gumijastim podplatom okusne oblike.

129.-

Vrsta 1005-dopr.

Pod to vrsto imamo nekaj raznih podobnih vrst čevljev, ki jih lahko izberete po svojem okusu.

59.-

Vrsta 3162-00

Za živahne dečke smo izdelali visoke čevlje s trpežnim gumijastim podplatom. Neobhodno so potrebni za vsakdanjo nošnjo.

149.-

Vrsta 2605-51

Moderen čevlji brez sponke sportne oblike iz rjavega boksa, okrašen z okusnim perforiranim jezikom.

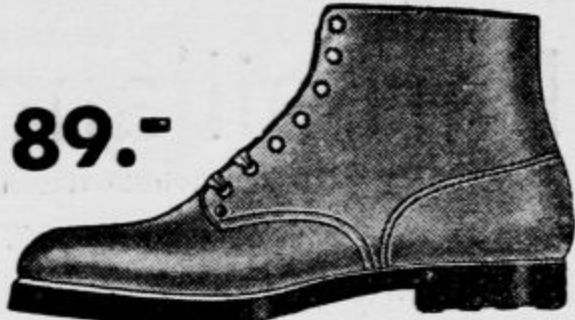
59.-

Vrsta 2642-05

Otrok, ki ima nove čevlje, je vedno vesel in razpoložen. Zato smo izdelali te čevljičke iz finega laka in rjavega boksa. Lakasti Din 69.—.

89.-

Vrsta 0167-00

Čizme iz močnega mastnega usnja z gumijastim podplatom in peto. Za dober material jamčimo. Za delo na polju in vsak štrajp.

89.-

Vrsta 1937-22

Moški polčevlji iz črnega ali rjavega boksa s trpežnim gumijastim podplatom. Praktični za vsakdanjo nošnjo.

129.-

Vrsta 9805-01

Dekolte čevlji iz laka za zvečer in družbo. Razen teh imamo v prodajalnah mnogo drugih raznih vzorcev za isto ceno.

149.-

Vrsta 2625-07

Idealni čevlji za promenado iz finega telečjega boksa okusno okrašeni. Usnjata peta z gumijem. B-28-Ju

Obiščite naše prodajalne, prepričajte se o dobri kvaliteti in nizkih cenah!

Radio-aktivno termalno kopališče ogljikove kisline

RIMSKE TOPLICE

Dravska banovina: Sezona od 1. maja do 15. oktobra

Indikacija: revmatizem, ishias, ženske bolezni, pomankanje teka, arterioskleroza itd.

Penzijonske cene v glavni sezoni: Din 70 dnevno. Priznanja pri vseh uradih »Putnika«. Izčrpní prospekti itd.

Izčrpní prospekti brezplačno potom Kopališčne uprave RIMSKE TOPLICE. Termalno kopališče na prostem.

ARH. VIDIC JOSIP, Ljubljana VII (ŠIŠKA), Celovška cesta št. 80

TEHNIČNA PISARNA

Nacrti, proračuni, skice za vse vrste zgradb in notranjo opremo, preskrba parcel-stavbišč, nadzorstvo zgradb in parcelacije zemljišč i. t. d.

Stavbeno in pohištveno mizarstvo

Franc Berčant

Dravljje 108 poleg nove šole v Zg. Šiški.

Izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela po lastnih in podanih načrtih 8718

PATENTNI ZLOŽLJIVI FOTELJ

I. Klobčaver
LJUBLJANA
Beljaška ulica

Naročila se sprejemajo tudi na Mestnem trgu št. 12.

KIMOVEC & Co

d. z o. z., trgovina s stroji, motornimi vozili in tehničnimi predmeti

LJUBLJANA, Tržaška cesta 10, I. nad. posreduje

nakup in prodajo dobro ohranjenih avtomobilov in motornih koles, strojev i. t. d. Lastna garaža. Zahtevajte obisk. 9365

Za dobavo in polaganje parketov

se priporoča trdka 10739

JOS. KOŠČAK & CO., Stična

tovarna in polaganje parketov

Pisarna F. Vode, Ljubljana, Rimska c. 23. Skladišče: Dunajska c. 46. Telefon 2820.

UČENCA

sprejem takoj v specerijsko trgovino v Ljubljani. Imeti mora zadostno predpisano šolsko izobrazbo. Poizve se v oglašnem oddelku »Jutra«. 10769

PRODAM

več kotlov za kuhanje žganja

sistema za mešanje, patent »Andjelko« in »De roi« po 50 do 300 litrov. Povoljne cene in ugodni pogoji 274-a

Viktor Tischler, Zagreb, Martičeva 6.

Jugoslovenske Steyr tovarne Ljubljana

prodajo za okazijske cene nekatere rabljene 1075

AVTOMOBILE

Spolne + bolezni

sifilis, kapavica, beli tok so ozdravljive brez strupenih vstrecavanj, brez živega srebra in salvarzana. Tisoči žen in mož ve enodušno hvalo za svoje ozdravljenje (trajno) na priroden način s preparatom

„Vigi-Tabl“ brez motenj v izvrševanju poklica.

Sijajna priznanja. Tisoče zahval. »Vigi-Tabl« učinkuje za jamčeno, sigurno in prav hitro. Učinki so naravnost presenetljivi. Prof. Herry se je o njih izrazil, da »delajo prave čudeže«. Uporabljanje je za zdravje povsem neškodljivo. Cena Din 120.—, posebno močne za stare slučaje Din 200.— Pošilja diskretno le

Odborná ord. laboratóř Aide—Havelka,
Praha—Vinohrady, Slezská 116. Pošt. 28. ČSR. 127

Zahvala.

Za brežštevne dokaze iskrenega sočutja ob bridki izgubi našega ljubljenelega soproga, očeta, brata itd. gospoda

Leona Pogačnika

gostilničarja, kavarnarja in posestnika

za poklonjeno cvetje, za vse pismene in ustmene izraze sožalja, za številno spremstvo na njegovi poslednji poti, posebej pa še g. dr. Mavriciju Rusu za požrtvovalni trud za časa njegove bolezni, dalje pevcem pevskih društev »Krakovo—Trnovo« in »Slavca« za ganljive žalostinke izrekamo svojo najtoplejšo zahvalo.

Maša zadušnica se bo brala v torek, dne 9. avgusta 1932 ob 9. uri v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.

Ljubljana, dne 4. avgusta 1932. 10811

žalujoči ostali.

Tovarna POHIŠTVA

I. I. NAGLAS, Turjaški trg št. 6

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega pohištva po najnižjih cenah.

Izdelujejo se najnovejši modeli otroških in vgrajenih vozilov, tričiklji, razna najnovjša dvokolesa, šivalni stroji in motorji. Velika izbira. Najnižje cene. Ceniki franco.

»TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozilov, Ljubljana, Karlovska c. 4.

SPECIALNA ELEKTROTEHNIČNA DELAVNICA

IVO GRILC, Ljubljana

CANKARJEVO NABREŽJE 25, MESTNI TRG 17

izvršuje vsa elektrotehnična dela, kot prevoz motorjev, generatorjev, transformatorjev. Specialni oddelek za popravila avto-dinam in akumulatorjev. Popravila vseh del fine mehanike. Instalacija moči in luči. Garancija za izvršena dela. Cene konkurenčne. Delo solidno. Telefon 2744. 10767

Maja

ZAŠT. MARKA

Iščem večjo množino gotovine

za izvoz blaga v inozemstvo proti ugodnimi obrestmi ali tudi sodeluži na dobičku. Varnost jamčena v nepremičninah trikratne vrednosti. Najmanjša udeležba 100.000 Din. Ponudbe pod »IZVOZ« na oglašni oddelek »Jutra«. 10765

Albin Šifrer, puškar

LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA CESTA ŠTEV. 12 poleg restavracije »Novi Svet«

Orožje, strelivo, lovski in ribarski pribor. Lastna delavnica za vsa v to stroko spadajoča popravila.

MONTRANJE DALJNOGLEDV. Telefon 33—49. 6234

LEPO OPRISJE

dosežete s preparatom »JOLIFEMME« prof. dr. med. Biera. Preparat je naraven, s snanim uporabljanjem.

PRI NERAZVITIH OPRISJIH t. j. v razvoju sootilnih in upadnih prsih, povzročenih po oslabilnosti vedel bolezni ali dojenja, dosežete že v 4—6 tednih njih popolno in normalno obliko, ne da pri tem ojačate telo in boka. Uspeh se pokaže že po prvi uporabi. Garnitura Din 135.—.

PRI UPADLEM, MEHKEM OPRISJU dosežete s preparatom »Junos« že v nekaj tednih prvo normalno elastičnost in čvrstoto. Preparat sta pramalnica in priporočila dr. med. Funke in dr. med. H. Majer. Dr. med. Funke piše: »Vsi »Junos« je za jačanje ženskih prsi.« Garnitura Din 70.—.

brezprimerno sredstvo

Preparate SCHRÖDER-SCHENKE razpošilja pred plačili v naprej (poština 6 Din) ali po povračilu (poština 12 Din) depa za Jugoslavijo: »Omnia« odd. I/3, Zagreb, Draškovičeva 27. — Zahtevajte brezplačno ilustriran cenik. 10820